פרק ד **א בהמה** המקשה. מותר באכילה. העובר כולו ואפילו מקום התך של אבר. דאם הוציא ידו ולא החזירה צריך להניח ממה שבפנים עד החיצון ולחתכו. שמקום החתך הבדלת החיצון והפנימי אסור. מפני שהוא עומד על שפת הרחם. אבל החזירה אין צריך לחתוך עד פנים. אלא מלמעלה וחותך. ומקום חתך מותר. דמאי טעמא נאסר האבר כשיצא לחוץ. משום ובבר בבהמה טרפה בשר שיצא חוץ למחיצתו שהוא לו שהה. טרפה. מה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר. אף בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו היתר. ומקום חתך לא יצא חוץ למחיצתו. הלכך מותר כשהחזירה קודם שהיטה דקרינן ביה בהמה בבהמה תאכלו: הרי הוא כילוד. ואם לא מצינו ליה שחיטת אמו וצריך שחיטה לעצמו אם נמצא חי. ואם נמצא מת הרי הוא כנבלה: חותך מעובר שבמעיה. והניח החתיכה בתוכה מותר בשחיטת הבהמה ולא נאסר מכוח אבר מן החי: מן הטחול ומן הכליות. של בהמה עצמה. אסור באכילה. ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה ולהכי נקט טחול וכליות. משום דמידי דלא מיטרפא בהו הוא: **ב** המבברת המקשה לילד. בפטר רחם שלה. מותר לחתוך אבר אבר כשהוא יוצא ראשון ראשון. ומשליך לכלבים

פרק ד **א בהמה** המקשה לילד. והוציא העובר את ידו א) והחזירו ב). מותר באכילה ג). הוציא את ראשו ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד ה). חותך מעובר שבמעיה ו). מותר באכילה ז). מן הטחול ומן הכליות ח). אסור באכילה ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר י): **ב** המבברת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. יומשליך לכלבים

פרק ד **א בהמה** המקשה לילד. והוציא העובר את ידו א) והחזירו ב). מותר באכילה ג). הוציא את ראשו ד) אף על פי שהחזירו. הרי זה כילוד ה). חותך מעובר שבמעיה ו). מותר באכילה ז). מן הטחול ומן הכליות ח). אסור באכילה ט). זה הכלל דבר שגופה אסור. שאינו גופה מותר י): **ב** המבברת המקשה לילד. מחתך אבר אבר. יומשליך לכלבים

דהכא דקתני אסור באכילה הא בהמה גופא טריפא. ומכאן ה"ה דאפי' בהמה נמי אסורה לחייבי דתנא ריבא מותר באכילה [בחתיכה עצמה לאחמוטינן דלהו אבר מן החי הוא] תנא אסורה דסיפא נמי בחתיכה. הא קמן דליתא להא דכתבו הר"ב ורש"י אלא כ"ל שכן הדרך להחוך מטחול וכליות. ואורחא דמלתא נקטה מתני'] : זה הכלל כו'. לאתויי קלוטו במעי פרה לר"ם דאמר"ג דאמר

ח) וא"ע דלא העיר הרמב"ם דלשון שכתוב הוא, ב) ויוכל הוא ג"כ מהכמין שכבר (פיבל) כמו ותקש בלתה (בראשית ל"ב ט"ז) ובנקוד המ"ם בשב"א והקו"ף בפתח והמ"ן בקמץ. אבל גם הספיל נמצא שם בהקשותה בלדתה ומ"ם החוי"ש ופירוהו שהקשותה כו' הוא עפ"י פי' הראב"ע שם והב"ל כתב על דברי התוי"ש אלה שהוא דרך דרש.

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ד א) ואורחא דמלתא נקט. דכשמוציא העובר ידו דרך אמו להתקשה לילד. ומדאין יכולה לילד בדרך זה רגילין לשחטה קודם לידתה: ב) ושחט האם קודם שילדתו: ג) ר"ל כל הנשאר מהעובר בפנים. וגם מקום חתך עצמו בשחתך הוצא לחוץ. מותרים ע"י שחיטת אמו. ומה שלא מהאבר לחוץ אסור אפילו החזירו. אבל בלא החזיר האבר. אז אסור מקום החתך. מיהו דוקא בלא ילדתו קודם ששחטו האם. אבל בילדתו ושחט הולד. גם האבר שלא מותר [סי' י"ד ב'] : ד) רוב פדחתו: ה) ואינו ניתר בו בשחיטת אמו. ולפיכך בין שנלאו בהבטן מת אפילו היה בן ט'. או שהיה בן ח' אפילו חי. טלו אסור. רק כשיש ב' לעיבותא שנלאו בן ט' חי. לא ניתר כולו בשחיטת עצמו אפילו אמו טריפה [שם]. ו) ולא הוצאת האבר שחתך. ושחט האם [ונקט לשון חותך. דאפילו לכתחילה מותר. דכשיש לו שום עורך בדבר אין כאן משום לאר בע"ח והכא הרי עושה כן להקל יציאתו ולהגיל האם [כתה"ע סוף סי' ה'] : ז) דהותרו הולד והנחתך ממנו בשחיטת האם : ח) של האם. שהן

ראשון לציון

פרק ד א תוי"ט פד"ה מן הטחול כו' הא קמן דליתא להא דכתבו הר"ב ורש"י אלא כ"ל כו' ודכשבא תיכן על קושי' זו הר"ם ס"ל כלישנא בתרא דף נ"ט ע"א דנקט לחוד ונחתך לחוד ועי' בלחם תמורות דמחלק שם בין קולטיה לטומטיה ע"ש ולפיך עכ"פ יבוב לישנא קמא למה נקט בתחילה טחול וכליות דוקא. ולפ"ז נאמר דאין דיוק משום דחדא מכולהו נקיט יקקה מי הכרית דש"י וגם הר"ב לפרש משום דמידי כו' הלא גם לישנא בתרא נוכל לומר כך. ושוד אלע"ע לפי' רש"י והר"ב למה לא תני גם הכבד דמוחך

דרך פירוש יצא רובו כאחד. כאילו בא לומר דיצא רובו חיינו דוקא בא, צ"ע דהא לסקנא אף אם אינו כאחד אלא דחתך והנית ג"כ יקבר :

תוספות רע"ק

פרק ד א (אות מ"ו) הרע"ב ד"ה בהמה המקשה. חוץ לחיצתו שוב אין לו היתר. ואף אם יוצה לשחוט הולד לא הותר האבר דהסימנים הם מבבר בשחוטים מכה האם. דאף דבר סימנים אבשר דחמנא כמ"ש לקמן במתני' ה' היינו היכא דלא הותר בשחיטת האם דהיתה טרפה אבל היכא דניתר בשחיטת אם הסימנים בשחוטים ואין לו שחיטת עצמו : ב (אות יו) ומשליך לכלבים. ודוקא מתחך ומשליך אבל בשחתך ומניח יקבר והא דקתני סיפא יצא רובו בב"א. גמרא. ולשון הרע"ב דכתב דמתחתך ומניח נעשה כמי שיצא רובו בב"א. גמרא. ולשון הרע"ב דכתב

תוספות חדשים

פרק ד א בתוי"ט סד"ה מן הטחול כו' הא קמן כו'. ולא ידענא מאי קשיא ליה הא *) אלתא המם ואלא ניקב

*) לפני התוי"ט לא היה הוגה"ל הא בגמרא שם עי' שם נד"ם ונגמ' בהגהות הגרי"ב בשם הגי"ר בשמו שם.

פיד א בהמה המקשה לילד. ס"א פ"ל : והוציא העובר את ידו. הר"ב פרשב שמוציו פרק ג' וס"ג הוציא את ראשו. לעיל כ"ה ס"ל ע"ש בטוטים מ"ג ס"ב מיי' פ"ב מ"ז מאכלות אסורות הל"ו סמ"ג לאוין קנ"ד טוש"ע יו"ד סימן יו"ד ס"ח : חותך מעובר שבמעיה מותר באכילה. לקמן פ"ג ע"ח מיי' שם פ"ם טוש"ע שם ס"ז : מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה. מיי' שם טוש"ע שם : **ב** המבברת המקשה לילד. ס"ע ע"ג מיי' פ"ב מאכלות אסורות הל"ל טוש"ע יו"ד סימן ס"ם ס"ח :

שנויי נוסחאות

פיד - א בהמה המקשה לילד. בד"ל ובכי"ק ובכי"ל פטרבורג ובכי"ף ד"ק.. שהיא מקשה . . . והוציא העובר. בד"ל ובכי"ם הוציא . . וכי"ם בכי"מ ובכי"ל מ' וג' (ובהם עובר). את ידו והחזירו. בכי"ף ד"ק את ידו לחוץ והחזירה וכ"ם והחזירה גם בד"ל ובכי"ק ובכי"ל מ' וז' ובמבכ"ב דפו"י ובכון הוא. מותר (באכילה). בכי"ק ובכי"ף ד"ק ליתא. הוציא (את) ראשו. בכי"ל ג' ליתא. שהחזירו. בד"ל ובכי"ל מ' וכ' שהחזירה ואינו כנון. הרי זה. בד"ל ובכי"ל מ' הרי הוא. חותך מעובר שבמעיה מותר. בד"ל ובכי"ף ד"ק.. מן העובר במעיה. . וכ"ם מן העובר גם בכי"ק (ובם כנקוד הוסף ועי' הפמ"ן); כפי' הרמב"ם ד"ל חתך מן העובר שבמעיה ומותר ול"ל מותר כמו מתקן אח"כ בד' לאם. דבר שגופה אסור ושאינו גופה. במבב"ב.. ושאינה גופה; בד"ל ובכי"ק ובכי"ם ובכי"ף דבר שהוא גופה.. ודבר שאינו.. וכ"ם שהוא גופה. . גם בכי"ל ג' ; בכ"ל פטרבורג..שהיא מגופה.. ודבר שאינה מגופה. **ב** המבברת המקשה. בד"ל ובכי"ק ובכי"ף ד"ק מבברת שהיא מקשה וכ"ם שהיא מקשה גם בכי"ל פטרבורג. ומשליך. בכי"ל ב' ומשליבו.

ציונים

פרק ד **א בהמה** המקשה לילד. הוציא העובר ידו ולא החזירה. מותר באכילה. מקום החתך הבדלת החיצון והפנימי אסור. מפני שהוא עומד על שפת הרחם. אבל החזירה אין צריך לחתוך עד פנים. אלא מלמעלה וחותך. ומקום חתך מותר. דמאי טעמא נאסר האבר כשיצא לחוץ. משום ובבר בבהמה טרפה בשר שיצא חוץ למחיצתו שהוא לו שהה. טרפה. מה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר. אף בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו היתר. ומקום חתך לא יצא חוץ למחיצתו. הלכך מותר כשהחזירה קודם שהיטה דקרינן ביה בהמה בבהמה תאכלו: הרי הוא כילוד. ואם לא מצינו ליה שחיטת אמו וצריך שחיטה לעצמו אם נמצא חי. ואם נמצא מת הרי הוא כנבלה: חותך מעובר שבמעיה. והניח החתיכה בתוכה מותר בשחיטת הבהמה ולא נאסר מכוח אבר מן החי: מן הטחול ומן הכליות. של בהמה עצמה. אסור באכילה. ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה ולהכי נקט טחול וכליות. משום דמידי דלא מיטרפא בהו הוא: **ב** המבברת המקשה לילד. בפטר רחם שלה. מותר לחתוך אבר אבר כשהוא יוצא ראשון ראשון. ומשליך לכלבים

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דאמר ר"ש קלוט במעי פרה אסור. ה"מ היכא דיצא לאויר העולם. אבל במעי אמו שרי. גמ': ב הרי זה יקבר. שאסור בהנאה כיון שגם לישראל אסור ולהכי לא דמי להא דתנן במשנה ב' פ"ה דכלים דב"ה מטהרין למנות עכו"ם על הבכור. וכבר כתבתי זה במשנה ד' פי"ב דזבחים ע"ש: ג והושיט הרועה את ידו כו'. [*ופי' הר"ב בבהמה טהורה מהור מק"ו] וכסוף מקואות תנן דטומאה בלועה אינה מטמאה. ולכך כתב רש"י וז"ל ואפילו לר"ע דאמר טומאה בלועה כגון עובר במעי אמה טמא ע"כ ועיין מ"ש במשנה דלקמן: ר"י הגלילי אומר כו' ובטהורה טהור. פי' הר"ב מק"ו. וכן פירש"י וי"ל [*דלר"י נמי מצינו למימר דסבר דר"ע. ועי"ל] דאילטריך לק"ו דלא תדרוש הקישא ולטמא בטהור אבל הרמב"ם לא כתב ק"ו בדר"י הגלילי. והכי מסתבר. דהא הקישא ליתא כלל: [*החיה טמאה. פי' הר"ב מדרבנן נזירה כו'. ראשו חוץ לפרוזדור. האכרכתי בזה בס"ד במשנה ד' וה' דפרק ז' דמסכת אהלות]: והאשה טהורה עד שילא הולד. עיין מ"ש בזה במשנה ד' [*וה'] פ"ז

לכלבים יא). יצא רובו יב) הרי זה יקבר יג) ונפטרה מן הבכורה יד): ג בהמה שמת עוברה בתוך מעיה. והושיט הרועה את ידו ונגע בו. בין בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה. טהור טו). רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא. ובטהורה טהור טז). האשה שמת ולדה בתוך מעיה. ופשטה חיה את ידה ונגעה בו. החיה טמאה טומאת שבעה יז). והאשה טהורה עד

לכלבים. דכל כמה דלא נפק רובים. לא קדים: יצא רובו. כאחד ותתכו. הרי זה יקבר דביליאת הרוב חלה קדושה עליו. דקרינן ביה אבר יולד: ונפטרה מן הבכורה. שהבא אחריו ליטו בכור. בין שילא ראשון אבר אבר ובין שילא רוב כאחד. דהא בני לאו פטר רחם הוא:

ג בבהמה טהורה טהור. מקל וחומר ומה אם הועילה לו מחיצת אמו להתירו באכילה בשחיטתה אע"פ שהוא מת. לא תועיל לו כשהיא חיה לטהרו מולטמא. ובהמה טמאה מגלן. דאמר קרא (ויקרא י"ח) וכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה. אבר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה אתקש בהמה טמאה לבהמה טהורה. מה בהמה טהורה עוברה טהור. אף בהמה טמאה עוברה טהור: רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא. ומפיק ליה מקרא דכתיב (שם ה') אשר תגע בכל דבר טמא. אין בגבלת חיה טמאה או בגבלת בהמה טמאה וכי נגבלה בהמה טמאה מטמאה וגבלת בהמה טהורה אינה מטמאה. אלא איזה זה עובר שבטמאה טמא. ובטהורה טהור מק"ו ובטמאה טמא דליכא ק"ו. ולא דרשינן הקישא. ואין הלכה כרבי יוסי: החיה טמאה ג) [טומאת ז'. ומדרבנן] נזירה שמא

יוליא העובר את ראשו חוץ לפרוזדור והרי הוא כילוד ומטמא והחיה שבורה שעדיין הוא במעיה ואתי לטהורה. אבל ברועה שהושיט ידו למעי בהמה דקתני מתניתין טהור. ליכא למגזר הכי מפני שרחם של בהמה גלוי וכי מפיק חזי ליה: והאשה טהורה עד שילא

ג בהמה שמת עוברה בתוך מעיה. כ' ע"ב פי' ע"ב מה' שאל אנות הטומאה ה"ב: מהור. עי' מוס' בכילוס כ"ב ע"א ד"ה עד: האשה שמת ולדה בתוך מעיה. ע"א ע"א במל"ל פי"ב מטומאת פ' מוקם פיקון ג' פדר"ב פסקא לי מ"ה פכ"ה מה' טומאת מת ה"ב: וראשה טהורה עד שיצא הולד. עי' מוס' בכילוס כ"ב ע"א ד"ה עד:

שנויי נוסחאות

ונפטרה. במס"ב ונפטרת; בכי"ר ג' ופטורה וכ"ה בכס"א. ג בין בבהמה טמאה. בכי"ר כ' וג'.. בהמה.. וכן בסמוך. האשה שמת ולדה. בד"ל ובכי"ק ובכי"ס ובן האשה..; בכי"ר סטרטונ.. עוברה והוגה ולדה. בתוך מעיה. בכי"ר ב' במעיה. ופשטה חיה. בכי"ר פטרטונ. והושיטה.. וכי"ה בד"ל ובכי"ק ובכי"ס ובכי"ר ב' וג' (ובסס החיה). (את) ידה. בכי"מ ליתא. טומאת שבעה. בד"ל ובכי"ק טמאה..

תוספות חדשים

ניקב לחוד ונתחך לחוד וכמה סוסקים פסקו כן כדאיתא בכ"י סימן מ"ב ועוד לכל הסוסקים במקום הדק דבטהול ניקב גם נתחך כשר. ואם כן י"ל דכאן מיירי במקום הדק ואע"פ שרש"י והר"ב כתבו סתמא מקום דלא מייירי כאן בעיקר הדין וכן מצאתי לר"ן דלהמסקנא מייירי כאן במקום הדק ע"ש: (ממהורש"ם זצ"ל):

ראשון לציון

דמוקר מכן ודאי דהא מידי דלא מיטרפא בה היא אע"פ שאינו בכ"ל דחדא מבולהו נקיט לו כחיזון המ"ש שכן הדבר כו' ואם כן תיזולו בל הרבה"ל בלתי מסתיק. ועיין יש סדר למשנה:

ג) גר"ב ד"י כי תגע בכל טמא כי כמו שכולא לפנינו בגמ' ועי' בהגהה הכס"ם ובד"ם. ב) בר"ב ד"י החיה טמאה. מומאה ו מדרבנן ואחוי"ש הקו כלפנינו ולא ידעתי לאם ולכאן הגמי מומאה זו אינה מד"ס אלא מד"ס.

יכין תפארת ישראל בועז

פרה. דאף דלר"ש קלוט שנולד אסור [ש"ס ס"ח ב']. עכ"פ כשנשחר במעי אמו שרי: יא) ומכ"ש דמותר למכור לז כל העובר לנכריס קודם שנולד. דכל כמה דלא נפיק רובו לא קדים בבכורה: יב) כאחד. ותתכו. ור"ל שלא תתכו אברים אברים מקמי הכי: יג) ר"ל כולו יקבר. דדינו כבכור שמת שלריך קטורה. אבל במחתך אברים אברים ומניחן לפניו עד שילא הרוב. אז א"ל קטורה רק האברים שילאו אחר שילא הרוב ולא האברים שילאו תחלה. דקיי"ל דכשילא הרוב מכאן ולהבא הוא קדום [כס"ך *) סי"ט סק"ו]. וה"ס כשמכר לנכרי המישוט שילא קודם שילא הרוב. לא קדם בבכורה למפרע לכשילא הרוב אח"כ [סי"ט ב']: יד) לרמב"ם אסיפא לחוד קאי. דדוקא כשראשון ילא רובו. דאז הראשון קדים בבכורה ולריך קטורה. לפיכך הבא אחריו אינו בכור. ולרש"י ותוספות נס אריסא קאי. דאפילו הסליך לכלבים כל אברי הראשון אחת אחת כשילא. אפ"ה עכ"פ אין הבא אחריו פטר רחם. ואינו בכור [סי"ט ס"ב]: טו) דולד טהורה טהור מק"ו. דאם הועיל לו מחילת אמו להתיר באכילה את הולד כשמת במעיה ונשחטה אמו. מכ"ש שהועיל לו חיה אמו לטהרו מידי נבילה. ובהמה טמאה איתקש בטהורה לטהורה: טז) סיל טומאה בלועה מטמא. ומדכתיב נפש כי תגע בנבלת בהמה טמאה. והרי גם נבלת בהמה טהורה מטמאה. אע"כ דקרא מיירי בולד שמת במעי אמו דאז רק באמו טמאה טמא ובטהורה טהור (א): יז) מדלגעה במת. מיהו טומאתה רק מדרבנן. דהרי טומאה בלועה אינה מטמאה. ואפ"ה טמאה מדרבנן. משום דירכי אשה מכסים רחמה. להכי חייבינן שמא יוליא העובר ראשו והחיה תהיה שבורה שעדיין הוא במעיה. משא"כ ברועה

*) זהו לפי"א שם ס"א ע"ש (מהגה מיתן). לעיל

פרק ד (א) וג"ל דלא"ק אטריך מלת טמאה לרבות קרנה ושערה בחיבורין שיטמאו כדאמרי' לקמיה בת"כ [עי' בילקוט ויקרא תע"א]. אמנם ק"ל הא תינה לתוס' (סוכה ג"א א) דכל המדות אדם דן מעצמו חוץ מג"ש. א"כ מוכיח ריה"ג שפיר מסך קרא דלא מידון הסיקשא דת"ק. אבל לרש"י התם דכל הי"ג מדות הלממ"ם הן. חוץ מק"ו שניתן לדרוש מעצמו. א"כ ק' לפי הך דרשא דריה"ג. א"כ מה נעשה הקישא דת"ק. ואף ס"ל שריה"ג לא קבל הך היקש מרבו. עכ"פ ק' לקבלו מת"ק, וזה כעין קו' תו' בג"ש (שבת דל"ז א'). ודוחק לומר שגם מגיין הסיקשים היה מסור לסם. כעין הי' התו' התם במגיין הג"ש. ונ"ל ע"פ מ"ש במגילת סתרים שלי. במאי דאמריגן (נדה כ"ב ב) דג"ש שהיא מופנה מב' גדדי למדין ואין משיגין. וכשמופנה מג"א למדין ומשיגין. וכשאינה מופנה כלל אין למדין לאותה כלל. וק' הרי ג"ש לכ"ע אין אדם דן אא"כ קבלה מרבו א"כ למאי כ"מ אם מופנה היא או לאו. וע"כ ג"ל שג"ש סתם מתנה מסיני. שכל מקום שנכתב מלה פלונית יליפינן להו מהדדי. אבל לא נמסר מסיני באיזה מקום ולעניין איזה דין ילפינן להו מהדדי. ויש רמז לזה בתוס' (שבת קנ"א ב ד"ה סל"א. ומנחות כ"ז א ד"ה לא). ומסתבר לע"ד דה"ה היקש. סתם נמסר מסיני. ולא נמסר באיזה מקום ולאיזה ענין ילף להו מהדדי. ולפי זה אפי' במקום שמודים ב' מ"ד בג"ש א' או בהיקש אחד. אפ"ה י"ל דפליגי אם ילף להו מהדדי לענין זה. דלת"ג דקי"ל אין ג"ש למתנה (כובהיס דמ"ח) ואין היקש למתנה (ככריתות דכ"ב ב). היכא דלא מסתבר לא אמרינן הכי (כתוס' יבמות דפ"ו א. ותוס' נדרים ד"ז א). לפיכך י"ל דאחד מ"ד לא מסתבר ליה למילף הך מלתא בג"ש והיקש. ולא ס"ל כי' אין ג"ש והיקש נמתנה. א"כ י"ל במתני' נמי. אף שגם ריה"ג ס"ל דהיקש של הת"ק. עכ"פ מדכי' הסיקש רק סתם מקובל מסיני, דילפי טהורה וטמאה מהדדי. ס"ל לת"ק דלעניין זה ילפינן להו מהדדי שבגיגין יחי' הולד שמת במעיהן טהור. ולריה"ג לא הסוו לעניין זה. מדכתיב נפש כי תגע בנבלת בהמה טמאה. על כרחך שהסיקש הוא שילף להו מהדדי לענין אחר. עוד י"ל דמדים כמה ג"ש והיקשים שאינו רק אסמכתא בעלמא (כתוס' קידושין ד"כ ע"ב, ורש"י מ"ק ד"ד ב). וכ"כ מגילה (ד"ב ב) ג"ש פרזי פרזי. וכן היקש מצינו כן (תענית כ"ז א). א"כ אף אם נימא דת"ק וריה"ג ס"ל דהיקשא דסכא. וג"ש במסכת שבת הנ"ל, מולן רק אסמכתא בעלמא הן. והדין שהיה מקובל להן מדאורייתא אסמכוהו אקרא. ובהא מתורץ נמי מה דק' אדרש"י סוכה הנ"ל. מדאמריגן (חולין דע"ח ב) דילפינן מו"ב מקדשים בהיקש. ומקשינן דנקיש להו נמי לענין כלאים שלא יהא בהן הו"ב כנקדשים. וק' מה קו' דלמא משום לענין כלאים לא היה מקובל הלממ"ם. אע"כ דהתי היקשא נמי אסמכתא בעלמא הוא. או כמו שתרצנו בתירוץ קמא. וב"ב אמריגן (ניסין מ"א ב) מר סבר ג"ש עדיף ומ"ש היקשא עדיף. וק' והאיך אמר לומר כן והרי שמיהם הלממ"ם. אע"כ אז בתירוצא קמא. אז דמדים מהן שהן אסמכתא בעלמא פליגי אי מ.הבר אפי' הך אסמכתא אז לידך אסמכתא:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שיצא הולד. דאמה מרגשת בעצמה כשמוציא ראשו חוץ לפרוזדור ולא אתי לטהורה: **ד** הבשר טהור. בשר העובר טהור שאין בהמה מקבלת טומאה מחייס: הבשר מגע נבלה. בשר העובר מגע אבר מן החי. *שהוא מטמא כנבלה: מגע טרפה שחוטה. שהשחיטה אף על פי שאינה מתרת האבר באכילה. מטהרתו מידי נבלה. והוא כטרפה שחוטה שאינה מטמאה מן התורה אלא מדרבנן במוקדשין: ה"ג אף שחיטת בהמה תטהר את האבר. ול"ג את העובר: לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה. מן הדין הוא שהרי דבר בנופה: ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה. דבמה אינה מטהרתה. ומן הדין אינה מטהרתה. שבהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה באכילה. ומה טמאה אין שחיטתה מטהרתה מלטמא. דהכי תניא בת"כ לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו'. כל הטוגע בהם יטמא. להביא בהמה טמאה שלא תטהרנה בחיטתה: תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר. דכיון דאל עלה תורת שחיטה. הו לא פקעה מינה והוא בכלל שאר נאן ובקר: טול לך מה שהבאת. טול מכאן ראיה זו שהבאת: הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין. תטהרנה: שיש במינה שחיטה. הילכך לא נפקא מכלל נאן ובקר אבל בן ח' חי שנולד מבהמה חיה. אין

פ"ז דאהלות: **ד** הבשר טהור. פירש הר"ב בשר העובר טהור שאין בהמה מקבלת טומאה מהייס. וכן פירש"י. ולשון התוס' הבשר טהור דעובר שבפנים אפי' מת חשיב כחי דסלקא מהני ליה שחיטת אמו להתירו אף באכילה: [*הבשר מגע נבלה. עיין בפ' כ"ז דכלים [מ"י] במ"ש הר"ב בס בדרבי יוסי. וס"ל דכוותה ולאו משום דרבי מאיר לטמיעה דס"ל טומאת בית הסתרים מטמא. הכי מסקינן בסוגיא דהכא]: מגע טרפה שחוטה. [*כתב הר"ב] דמטמאה בקדשים. ואע"ג דמגע טומאת בית הסתרים הוא*): מגע טרפה שחוטה. בשחיטה עושה ניפול [עיין במשנה ז' פ"מ] פליגי דתלמר בגמרא. וקודם שחיטה לכ"ע אדם שמגע באבר שבחוץ טהור דאי בחייס מטמא היכי הוה מהני שחיטה לרבנן להפקיע הטומאה לטהרו. ולעיל דקתני הוסיף הרועה את ידו ונגע בו טהור. לאו דוקא לפי שהוא בפנים. דאפילו הוליא עובר ידו לחוץ ונגע בו הרועה טהור. אלא להודיעך כחו דר"י הגלילי דאפילו הכי בטמאה טמא. א"ל מודו רבנן בהוליא ידו לחוץ ונגע בו דבטמאה טמא דלעניין מה שבפנים הוא דמקשי' טמאה לטהורה ולא לעניין מה שבחוץ. תוס': תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר. ומסברא נפקא לן דכיון דאית לן סברא לחלק אמרינן דקרא דמרבה לטמאה

שיצא הולד יח): **ד** בהמה המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה יט). ואחר כך שחט את אמו הבשר טהור כ). שחט את אמו כא) ואחר כך חתכה כב). הבשר מגע נבלה כג). דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה כד). מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה. אף שחיטת בהמה תטהר את האבר. אמר להם רבי מאיר. לא. אם טיהרה שחיטת טרפה אותה. דבר שגופה. תטהר את האבר דבר שאינו גופה. מניין לטרפה ששחיטתה מטהרתה כה) בהמה טמאה אסורה באכילה אף טרפה אסורה באכילה. מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה כו) אף טרפה לא תטהרנה שחיטתה. לא. אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת הכושר תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר כז). טול לך מה שהבאת כח). הרי שנולדה *טרפה מן הבטן מנין כט). לא אם אמרת בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה ל).

שלא תטהרנה שחיטה. לא אתי מינה טריפה וא"ל קרא לטריפה לא לטהרה. אבל ברים מס' טהרות פי' הר"ב דמקרא ילפינן מוכי ימות מן הבהמה. הוא לתנא דבריית כדאיתא בגמ' דהכא. דתנא ברא פריך מכן שמונה חי דבשחיטת אמו ניתר. ואין שחיטתו

*) כתוי"ט ד"ם מסיים נזה"ל שי' במ"י פכ"ז דכלים ע"כ. ובד"ק הסמיט כ"ז מפני שכנר כ' זה בדבור הקודש וכמ לתוספ במקומם נזה"ל עי' מש"ל ועי' כ"ה וס"ל וכתו"ם.

יכין תפארת ישראל יכין

לעיל. משום דבהמה דחמה בגלוי ולא"ח שיטעה הרועה: יח) דאמה לו אפשר שתטעה כחיה. דמרגשת בעצמה כשילא ראש הולד חוץ לפרוזדור. ואתי"ל חיה נמי בשעה שתגע בהולד תשאל לאמו אם כבר יצא ראשו. ק"ל דמדטרודה היא אז. שמא תשכח לשאל לאמו. וגזריגן שאלה אמו לא שאלה: יט) דירא שמא יחזירו ויקח לדאמו. והרי אבר הנחתך מהחי מטמא כנבילה: כ) בשר העובר שנשאר בבטן אמו טהור. דאף דכשחתך האבר נגע העובר במקום חתך באמה"ח שהוא טמא. בהמה אין מקט"ו מחייס. ואף שהעובר היה אז מת. עכ"פ אמו היתה אז חי. והעובר שבמעיה כנופה חשיב. מדמהני ליה שחיטת אמו לטהרו מטומאת נבילות: כא) אחר שהוליא הולד ידו: כב) אחר שיד שהוליא הולד: כג) ר"ל בשר העובר טמא כאמו נגע בנבילה. מדנגע העובר במקום חתך באבר מן החי. ואע"ג שקודם שחתכו מגע בית הסתרים היה. שאינו מטמא. עכ"פ בשעת פריסה מטמאו. ואי נמי הכא אבר מהעובר בב"ח. עכ"פ כיון דעומד היה לחתוך כאחוך דמי. ולא מקרי בית הסתרים: כד) ר"ל כאילו נגע בטריפה שחוטה. שאינה מטמאה רק לקדשים מדרבנן: כה) דהרי מסתבר שלא תטהרנה שחיטתה. דהכי בהמה וכו': כו) הכי מרבינן מקרא: כז) קודם שנטרפה אז וודאי היה שחיטתה מטהרתה. ולהכי הו לא פקע ממנה דין זה אף כשנטרפה אח"כ: כח) ר"ל טול לך הראיה שהבאת. דאינה כלום: כט) מנין שתטהרנה שחיטתה. דהרי לא היה פ"א שעת הכושר. שהיה שחיטת עלמו מטהרתו: ל) וכיון דאין סברא חיצונה לטמא

טרפה

תוספות רע"ק

ד [אות יח] הרע"ב ד"ה הבשר מגע נבלה. שהוא מטמא כנבלה. א"נ אם יצא עובר מת נבילה נמורה הוי האבר מאחר שלא טהרה שחיטת אמו עכ"ל רש"י. נראה דכוונת רש"י ז"ל דלר"ח דאמר דף ע"ד מחלוקת באבר דעובר חי כו' א"כ מתני' מיירי בחי. ומוכרחים לדחוק דמגע נבילה ל"ד אלא דהוי מגע אמ"ה דמטמא כנבילה אבל לרבה דאמר כמחלוקת באבר דעובר חי כך מחלוקת באבר דעובר מת מפרשינן למתני' כפשטא דמיירי במת והוי נבלה ממש. ומ"ש תוס' להוכיח דקודם שחיטה לכ"ע אדם הנוגע בו טהור היינו דאפילו בעובר מת אין האבר מטמא והיינו דראיתם סדברי רבה דס"ל דפלוגתייהו גם בעובר מת: [אות יט] במשנה טרפה מן הבטן מנין. ואין להקשות דהא מ"מ היה לה שעת הכושר

ע"י שחיטת אם משא"כ בטמאה. ואף אם גם אמה היתה טריפה מ"מ כיון דלאמה היה שחיטה מטהרתה מידי נבלה דהיה לה שעה"כ ע"י שחיטת אמה מטילא שחיטתה מהני גם לולד הוה לטהרה מידי נבלה וא"כ היו לה שעה"כ לענין לטהר מידי נבלה ולא פקע ממנה הכשר זה. ואף אם גם אמה היה לה נקובת הושט דאינה מטהרת מידי נבלה מ"מ למה דמשני חש"ס תני דנוצרה מן הבטן (דבלא"ה היה לה שעה"כ לשוחטה במעי אמה אם אמרי' ד' סימנים אכשר בה רחמנא) וא"כ לשיטת הרמב"ן דטריפה אינה מתעברת כלל. ע"כ אמה אינה טריפה בשעה שנוצרה ותקשי בנ"ל דבאותו שעה היה לה שעה"כ ע"י שחיטת אמה. וביותר דאף לאינך שיטות דטריפה מתעברת אלא דאינה יולדת מ"מ תיקשי להמקשן

אין במינה. נד"נ וכי"ק וכי"ס שאין למינה וכן גם נכמוך למינה. למינו. שחיטה. נכי"ל מ' שחוטה וכן נכמוך נג' הפעמים. שיש במינה. נכי"ל ג' שכן יש.

ד בהמה המקשה לילד. ע"נ ע"ל מיי' ס"ב מה' מאכלות המותרות הי"ח: שחט את אמו. לעיל ס"ח פ"ח: הבשר מגע נבילה. לקמן ע"ל פ"ב קכ"מ ע"ח עי' יומ' פסחים פ"ז כ' ב' ופ"י כ"ז: מגע טריפה שחוטה. מיי' שם: מה מצינו בטריפה. ע"נ ע"ב מיי' שם ה"ז:

תוספות חדשים

ד חוי"ט ד"ה מגע טרפה כו' טומאת בית הסתרים הוא. מיהו אף ע"ג דתחלה הוא מגע בית הסתרים אח"כ טמא מטמא מטמא שעת פריסה:

שנויי נוסחאות

ד המקשה לילד והוציא עובר. נד"נ ונכי"ק ונכי' פטרכורג שהיא מקשה.. העובר; בנכי"מ ונכי"ס.. הוציא.. ידו וחתכה. נכי"ס וחתכו וכן בסמוך חתכו ואינו נכון; נכי"ל ג' ידו והחזירו ואח"כ שחט את אמו מותר באכילה שחט את אמו ואח"כ החזירו אסור באכילה חוציא העובר את ידו ואח"כ שחט את אמו שבחוץ מסא שבפנים מהר ומותר שחט את אמו ואח"כ חתכה כו'. וכתבו הסופר בתעות מבריתא ס"מ ע"ח (ד"ס). מה מצינו בטריפה. נכי"ל מ'.. בבהמה. בהמה תטהר את האבר. נד"נ ונכי"ק הבהמה תטהר את העובר וכ"ס גם נכי"ס וכ"ה. העובר גם נכי"ל ועי' נס"י וכע"ב. אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שגופה. נכי"ל מ'.. בהמה תטהר את האבר. הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין. תטהרנה: שיש במינה שחיטה. נכי"ל מ' שחוטה דבר שאינו גופה. נכי"ל ג' בהמה את עצמה דבר..; נכי"ק.. בדבר שהוא גופה וכ"ה נכי"ס ועי' בסמוך; נד"נ.. אותו דבר שהוא גופה. הטהר את האבר (דבר) שאינו גופה. נכי"ל ג' וג' ליתא; נכי"מ.. שאין גופה; נד"נ.. העובר.. וכ"ה נכי"ק (וסס..בדבר.. וכמו שהוא נכי"ס); בנכי"ג ליתא למלי את האבר. מנין. נכי"ק ונכי"ס ונכי"ל מ' ונכי' פטרכורג ומניין וכן הגיס הנ"מ. (אף) טרפה. נד"נ ונכי"ק ונכל הכ"י וטרפה וכן מתק למלי אף גם הנ"מ. לא תטהרנה שחיטתה. נד"ו וויוול וד"פ ומסב"נ.. שחיטה. לא אם אמרת. נד"נ ונכי"ס ונכי' פטרכורג אמרו לו לא..; נכי"ק אמרו לחם [נ"ל לו] אם לא אמרתה. טול (לך). נכי"ל מ' ליתא. שכן

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מטהרתו: **ה** מצא בן ט' חי. עמ"ש במ"ג פרק ה' דנדה: רבי שמעון שזורי אומר כו'. כתב הר"ב לאחר שהפרים עמד על פרסותיו. רש"י: [*קרעה ומלא בה בן ט' חי טעון שחיטה. ורציתי למהרו"ך ז"ל בדריסה לעוו"ד סי' י"ד [נ"ל י"ג] סעיף י"א דהקשה פשיטא. ודוחק לומר דמשום טומאה נקטה שם עכ"ל. ולי נראה דמשנה לריכא היא מדבבהמה תאכלו לא כתיב אלא זביחה. רק בפרסה המפרסת באיזו בהמה טמאה. ואיזו אסורה. הלכך הא דהתורה [נ"ל נ"ל המפרסת איזו בהמה טמאה ואיזו טהורה הלכך ס"א דהתורה] מתרת מה שבבהמה בלא שחיטה. והרי דגים והגבים אינם טעונים שחיטה הלכך אינטריך למתני קרעה כו'. ואין להקשות הא כבר נשנה בריש"א והכ"א שחיטת אמו מטהרתו. די"ל דמהניא ליכא למשמע דאיכא למימר דלדברי ר"מ קא מהדרי. ותדע דהא הכא בסיפא מסיים לפי שלא נשחטה אמו. ולמאי אלטריך. אלא לומר דאף חכמים דלעיל מלריכים שחיטה. ולאו לדברי ר"מ בלחוד הוא דקא אמרי]: **ך** בהמה שנחתכו כו'. מזכר זה הדין בפ' הזה מהמת מ"ש שחיטתו מטהרתו לאותו האבר כמו שנאמר בעובר שחיטת אמו מטהרתו. הרמב"ם: הארבובה. מן הברכים מתורגם רכובין בפ' כי תבא [*ובמ"ב פ"ז דסנהדרין כתבתי שהוא הפרק האמצעי שבין הרגל וירך. וכן לשני הפירושים שכתב הר"ב נקרא העצם האמצעי ארכובה. ועיין במס' תמיד פ"ד מ"ב. אבל יש לדקדק בפירוש הראשון שכתב מן הארכובה ולמטה היינו מתחלת הארכובה הנמכרת עם הראש ומן הארכובה ולמעלה דהיינו מסוף העצם האמצעי. והרי יש ביניהם עצם קטן המחבר השתי הארכובות ונקרא במדינות האלו טשי"ך. ובמדינות אשכנז נקראת דעל"י. ולמאן דתרמייה לעצם הזה. דמריבא תידוק דתרמייה למעלה. ומסיפא תידוק דתרמייה למטה. וכן הקשה הרא"ש ז"ל וכתב דאזלינן לחומרא. ומסיק עוד דבין ריש"א ובין סיפא תרוויהו בארכובה הנמכרת עם הראש מיירי והשתא לא קשיין דיוקי אהדדי. דבין מריש"א בין מסיפא שמעינן דעצם שני שם ארכובה עליה. אלא דלפירוש שיטה זו מתני' לא נקטה בתשובותיו כלל ד' סי' ט"ז השיב לבנו הר"ר יחיאל ז"ל שאין נקרא ארכובה בשמעתיתו. לא זה שמחובר לפרסות הרגל. ולא

*בן שמנה חי לא) אין שחיטתו מטהרתו לב). לפי שאין במינו שחיטה לג): **ה** השוחט את הבהמה. ומצא בה בן שמנה חי או מת. או בן השעה מת. קורעו לד) ומוציא את דמו לה). מצא בן תשעה חי טעון שחיטה לו). וחייב באותו ואת בנו לז). דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים שחיטת אמו מטהרתו לח). רבי שמעון שזורי אומר. אפילו בן שמנה שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו. *קרעה לט) ומצא בה בן השעה חי טעון שחיטה. לפי שלא נשחטה אמו מ) : **ך** בהמה שנחתכו רגליה מא) מן הארכובה ולמטה. כשרה מב). מן

למו בהמה לטהר. אפילו נשחט. לפי שאינו בכלל בקר ולאן והלכה כחכמים: ח) בן שמנה חי. אם עולד ושחטו אין שחיטתו מטהרתו מידי נבלה. שאין שחיטתה מועלת בבן שמנה. אלא כשהוא במעי אמו ויתר בשחיטת אמו: **ה** ומוציא את דמו. דאחלבו בלבד הוא דברי כדתניא בת"כ כשהוא אומר חלב ושתי כליות באשם שאין לריך לומר. דמקל וחומר הוא ילפינן לה ומה שלמים שאין כל מין טעון אליה הרי הן טעונים חלב ושתי כליות. אשם שכל מינו טעון אליה. אינו דין שיטענו חלב ושתי כליות. ומה ת"ל אלא לומר לך מה חלב ושתי כליות האמור באשם מועלת מכלל שליל. שאינך יכול לומר חלב שליל הנמצא באשם יקריב. שהרי אין אשם בא נקבה. אף כל אפילו בקרבנות הבאים נקבה. חלב האמור בהן מועלת מכלל שליל. וכיון דאין חלב שליל קרב בכל הקרבנות. שרי באכילה. אבל דמו לא גרע מדם האיברים

דקיי"ל במס' כריתות דם האיברים עובר בלא תעשה: טעון שחיטה. דחדשים גרמי לבויים בהמה באנפי נפשה. ולא אתרבי מכל בבהמה תאכלו: וחייב באותו ואת בנו. שלא ישחטנו ביום משחטו את אמו: וחכ"א שחיטת אמו מטהרתו. דחדשים ולידה גרמי: ר"ש שזורי כו'. לדברי חכמים כיון שהלך על גב קרקע טעון שחיטה מדרבנן. דאתי לאחלופי לאכול בהמה בלא שחיטה. ור"ש שזורי מתיר אפילו לאחר שהפרים ע"ג קרקע. והלכה כחכמים: קרעה. לבהמה בלא שחיטה: **ך** בהמה שנחתכו רגליה. האחרונים: מן הארכובה ולמטה. ג' עצמות בירך. התחתון הוא עצם הנחתך עם הפרכות כשמפשיטין הבהמה ואותה רכובה נקראת רכובה הנמכרת עם הראש. ובלשון לע"ז קורים לאותו פרק *) ייווקל"ו. ובערבי דוקב"ח. ולמעלה הימנה עצם האמצעי ולומת הנידים בהתחיתו סמוך לפרק הרכובה הנמכרת עם הראש. והעליון היא קולית התחובה באליה. והפרק שבין סוף הקולית לראש העצם האמצעי מיכר

*) קנעכעל. ונראה

ההוא דינו כשל מעלה ממנה. ומ"מ אף לפי זה העצם האמצעי לאותו העצם האמצעי. כך נראה מפסקיו של הרא"ש ז"ל. אבל רכובה במשנתינו. לא זה שמחובר לפרסות הרגל. ולא

ה) עי' במלאכ"ש שכתב ע"ז כל זה הלשון לא ידע מה מלמדנו ויתור לשון אני רואה אפי' שאתר שהופס בתשנה דבסמוך. ע"כ. האמצעי

יכין תפארת ישראל יכין

טריפה. א"ל נמי קרא לטהרה. דבכל דבר רק לחומרא צריך קרא ולא לקולא: לא) שנולד חי ושחטו: לב) מעומאת נבילות: לג) דרק בשהוא במעי אמו שחיטת אמו מטהרתו. מדעובר ירך אמו: לד) ר"ל אין שחיטה: לה) אבל חלבו וגידו מותרים. מדהן עומדין לעצמן. משא"כ דמו מתערב בדם הבהמה. ולא גרע מדם איברים של אם שבשפירים הוא בלאו. ויש לוסרים גם חלבו וגידו אם מלאו בן ט' חי והכי קיי"ל [ס"ד ס"ך ד']: לו) דס"ל דהשלמת חדשיו גרמה ליה לאווי' בהמה לנפשה. אלא תותר בשחיטת אמו: לז) אלא ישחטנו עם אמו ביום א': לח) דס"ל חדשיו ולידה גרמו שיהיה בהמה לעצמו. מיהו בהפרים ע"ג קרקע. טעון שחיטה מדרבנן. דאתי לאחלופי בשאר בהמות דעלמא. אבל שאר טריפות

אינו פוסל בו [י"ג ב']: לט) להאם. או שנתנבלה אמו או טריפה: מ) ואם הוא בן ט' מת או בן ח' חי. אסור. ומטעם זה לדיין כל ולד שימלא אפילו בן ט' חי בבהמה. אם טריפה אמו או נתנבלה. אסור. דשמא לא נמרו חדשיו [י"ג ג']: מא) האחרונים. והא דפסיק ורמי הך מתניתין שהוא מעניינו טריפות הרגל בין דיני דבריים הנמצאים תוך הבהמה אחר שחיטה. ונפקי הו"ל למנקטה לעיל רפ"ג. כ"ל דה"ע מדנקט לעיל דיני הוליא הולד ידו ותחבו דמה שבפנים מותר. דשתמא משמע אף שהרג הרגל במקום שעושה אותה טריפה. מדאין דין טריפות בולד. להכי נקט שייך ליה. הא בבהמה נופה יש חילוק: מב) ג' פרקים יש ברגלים האחרונים. הפרק התחתון היא ארכובה הנמכרת עם הראש.

למעלה

בן שמונה חי. מיי' שם: **ה** השוחט את הבהמה. צ"ל ע"א מיי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות סי"ב כמ"ב נאין קליי מש"ש ר"ל סימן י"ג ס"ג: מצא בן ט' חי טעון שחיטה. כ"ק ק"ו ע"ב: וחכ"א שחיטת אמו מטהרתו. מיי' וסמ"ג שם מוש"ע י"ד שם: ר"ש שזורי אומר אפילו בן חישנים כו'. צ"ל ע"ב מגחוש ל' פ"ב: קרעה ומצא בן ט' חי. מיי' שם הפ"ו מוש"ע שם ס"ג: **ך** בהמה שנחתכו רגליה כו'. מ"ו פ"ח ליגל מ"ב ס"ב כ"ז ס"ב מיי' פ"ח מסל שחיטה סי"ל קפ"ב עטין ס"ב מוש"ע י"ד סימן כ"ה ס"ח:

שנויי נוסחאות

בן שמנה חי. בגליון כ"י פטרבורג אבל בן.. **ה** חי (או מת). בכי"ר כ' חי ומת; בכ"י פטרבורג ליתא וכן ליתא בכי"ק ד"ק וכן ליתא בכי"ר מ' והוגה בגליון. בן תשעה מת. בכי"ס ובכי"ר ג'.. ומת. (אח) רמו. בד"נ ליתא. מצא בן ט' חי. בד"נ ובכי"מ ובכי"ס ובכי"ר מ' ובכי"י פטרבורג מצא בה.. ובכ"ס בכי"ק (וכס בטעות ומצא..). באותו ואת בנו. בד"נ ובכי"ק ובכי"ס משום אותו.. שזורי. בד"נ השוורי; בכי"ק השיזורי. אפילו בן שמנה. בכי"י פטרבורג אפי' הוא בן חמש ובכ"ס בן חמש גם בד"נ ובפו"י ובכי"ק ובמס"ב. וחורש בשדה. בד"נ ובכי"ק ובכי"ס ובכי"ק ד"ק והוא חורש.. לפי שלא נשחטה אמו. בכי"ק. אמו ואין בו משום אותו וא"ב. ובד"ת מחק זה ועי' בכ"ד מס שהשיג בזה על הרמ"ז. **ך** שנחתכו. בכי"ק ובכי"מ שנתחתכו. מן הארכובה ולמטה. בכי"ל כ' מארבובה.. וכן בסמוך; בכי"ק.. ולמטן וכן בסמוך ולמעלן.

ראשון לציון

ה במשנה אפי' בן ח' כמים כו'. עיין יסל"מ: הר"ב ד"ה ומוציא את דמו דחלבו בלבד הוא דשרי כו'. עיין יסל"מ:

תוספות רע"ק

להמקשן דסוכיה סמתני' דלא אמרי' ד' סימנים אבשר רחמנא וס"ל דנולד היינו לידה ממש בזה תקשי הא בילדה ע"כ בשעת העיבור לא היתה אם טריפה וא"כ עדיין היה שעה"כ ע"י שחיטת אמה די"ל בן ח' חי יוכיח דג"כ חיה לו שעה"כ ע"י אמו ואעפ"כ אין שחיטתו מטהרתו מידי נבילה: [אות כ] במשנה בן שמנה חי אין שחיטתו מטהרתו. עיין בתוס' דף ע"ד ד"ה נפקא ליה דלתנא דמתני' ליה קרא לבן ח' דאין שחיטתו מטהרתו. וקשה לי הא אף דאין במינו א"א למילף מטמאה דהא טמאה לא היתה לה שעה"כ אבל בן ח' היה לו שעה"כ אילו נשחטה אמו דאף דלענין מיני שחיטה לא מהני זה שע"י אמו אבל מ"מ היה לולד זה כושר לאכילה. וצע"ג. (ואפשר לומר דכמו דתנא דידן לא חשיב מינא דאיסיה בן לא חשיב כושר דאיסיה):

ה [אות כא] במשנה קרעה ומצא בה בן תשעה חי. ואפי' נשחטה ונמצאת טריפה יש היתר להולד בשחיטה דד' סימנים אבשר בית רחמנא. גמרא דף ע"ה ע"א:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ונראה בגמל כשהוא רובן יותר מבשאר בעלי חיים. ומן האחרובה ולמעלה דקתני במתניתין שהיא כשרה. היינו מתחלת האחרובה הנמצרת עם הראש ולמעלה. ומן האחרובה ולמעלה דהיינו מסוף העצם החמלצי. שהוא מקום לומת הגידים. בכל מקום שמחתך הרגל משם ולמעלה טרפה. וכן שניטל לומת הגידים. אפי' לא נחתך הרגל אלא נשבר העצם אלא שניטל לומת הגידים טרפה כך פירשו קצת אמוראים משנה זו בגמרא. ושיטה זו תפסו רבותי עיקר והורו שבכל מקום א)שחתך הרגל למעלה מרכובה התחתונה שקורין בלע"ז יונקל"ו בין במקום לומת הגידין בין למעלה מלומת הגידין טרפה. אבל רמב"ם ורב אלפס רבו. תפסו עיקר הפירוש האחר שמפרש מן האחרובה ולמעלה כשרה. מן האחרובה ולמעלה פסולה. דה"ק למטה מאחרובה העליונה. שהוא הקולית התחובה באליה ולא למטה מיד הסמוך לו. אלא למטה מעצם החמלצי כולו דהיינו בעצם התחתון. ודאי כשרה. למעלה מן האחרובה דהיינו בקולית ודאי טרפה כל מקום שיחתך. וכן שניטל לומת הגידין כלומר ובעצם החמלצי יש מקום שהיא טרפה. כגון בלומת הגידין. ויש מקום שהיא כשרה. כגון למעלה מן הלומת. ואל תתמה היאך אי פסיק לה למעלה מן הלומת בעצם החמלצי כשרה וכשמפיל לחותכה בלומת טרפה שאין אומרים בטרפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתם חותכה מכאן והיתה. ולא נאסרה בהמה זו. מפני שהיא חתוכת רגל ממקום זה אלא מפני שנחתכו הגידין שהתיכהן היא מכלל הטרפיות. ומקום לומת הגידין הוא מתחיל מן המקום שהן נראים קטין וגבנים. עד המקום שיתחילו להתרכך ולהתאדם. ולומת הגידים. הם ג' חוטים לבנים בבהמה למותיים ומחוברים יחד אחד עבה ושנים דקים. ואם ניטל האחד העבה לבדו. אין זה ניטל לומת הגידים. שהרי נשארו שנים ואם נטלו שנים הדקים ב)ממקומם מותרת. שהרי הא' העבה גדול משניהם והרי לא נטל כל הלומת אלא מיעוטם. ולא נחתך רובו של כל אחד מהן. טרפה. ואין נ"ל אם נחתכו כולן או ניטלו כולן. ובעוף הם שהם עבר חוטים לבנים. אפילו לא נחתך. אלא רובו של אחד מהן טרפה: נשבר העצם. למטה קיים. דהיינו שעור ובשר חופים רוב עביו ורוב היקפו של ומילר מלד אחר. שאין העצם ענול. הלכך בעי לתרוייהו:

א) כדי שתתחך. ב) גר"ב ד"ר ליתא מלת ממקומם.

ומלמעלה אלא עצמות קטנות יש (בהן) [בין] עצם התחתון לחמלצי. והוא רכובה התחתונה. ועצמות קטנות שבין החמלצי לעליונה נקראים רכובה העליונה. שכל דבר הנכפף ונכרך קרוי ברך ואחרובה. כמו ויברך הגמלים (בראשית כ"ד) ואחרובתה דא לדא נקשן (דניאל ה'). וכן נקרא במשנה המברך הנפן ואחרובה שבגפן. ובהדיא שניטו בספ"ק דחלות כשמונה רמ"ח אברים עשרה שבקורסל [ב'] בכוק ה' באחרובה א' בירך ג' בקטלית. עכ"ד בתשובה הנזכרת. גם בשאלה של בנו הר"ר יחיאל ז"ל מוזכר שהראבי"ה כתב בספרו וז"ל. בין פרק הקטן לחמלצי יש עצם קטן המחברת ונקרא קפן התחתון ובלשון המשנה בבכורות [פ"ו מי"ח] [ערקוב] והיינו אחרובה ובין חמלצי לשליטי בחבורו גם שם יש עצם קטן והיינו אחרובה עליונה. ושלו אמרו חז"ל כנגדו בגמל ביכר ובולט. ע"כ. ועיין בספ"ק דחלות. ומ"ש בשם הראבי"ה דמשמע מינה דערקוב שבבכורות הוא התחתון. והר"ב מפרש שם [ספ"ו מי"ח] העליון. וכדברי יש שם בכוגיא [דף מ"ח]. ולכן נ"ל שאין הראבי"ה מביא ראיה. אלא על השם של ערקוב. ולא על מקומו אין] : פסולה. וכן בפ' דלעיל מ"ח וד' : וכן שניטל לומת הגידין. כתב הר"ב בשיטת הרי"ף והרמב"ם כלומר ובעצם החמלצי יש מקום וכו' ואל תתמה וכו' שהרי חותכה וכו'. ולא נאסרה כו' אלא מפני שנחתכו הגידין. וכתב הכ"מ בפ"ה מה"ש נראה שזו טענה אחרת. לומר דאין טרפות אלו ממין א' עד שיקשה לך היאך אפשר שאם יתחתך למעלה מותרת. ואם יתחתך למטה אסורה שזו לא נאסרה מפני שהיא חתוכת רגל ממקום זה. אלא מפני שנחתכו הגידים עכ"ל. אבל מלשון הרמב"ם בפי' המשנה נראה שהכל טענה אחת. שכ' ואל תתמה כו' לפי שחתיכת היתרים אינה חתיכת העצל שזו ממיתה וזו אינה ממיתה. והוא מה שאמר אין אומרים בטריפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן וכו'. ע"כ: נשבר העצם אם רוב הנשבר קיים. פי' הר"ב. רוב עביו ורוב היקפו של שבר דומנין דמשכחת לה כו' שאין העצם ענול. אלא ראחד מלד מן האחרובה במקום שאין עושה אותה טרפה: אם רוב הנשבר שבר. דומנין דמשכחת ליה זה בלא זה כגון במרחיב מלד אחד שחיטתו מטהרתו. לאבר המדולדל. ומותר אפילו בחמילה:

ואם

יכין תפארת ישראל יכין

למעלה ממנו פרק ב' שנקרא שוק. ולומת הגידין בתחתיתו. למעלה ממנו פרק ג'. הוא הנקרא קוליה. והוא האבר התחוב כמו בוכנא ומכתש בחור עגול שבעצם שבנוף. והחור ההוא נקרא אסיתא. והכא מיירי שנחתך או נשבר העצם התחתון שהוא מן סוף הברכיים ולמטה: מג) ואפילו אם נשארו לומת הגידין שלמין: מד) מלת צומת הגידין ר"ל קליעת הגידין. כמו גלי למתך [שעיה מ"ז] ר"ל סתרי קליעת שערותיך. כי כך היה דרך אבילות בנשים המזרחיות [כיבמות דקט"ז ב'. דקאמר סתרי מזיך]. והכא ר"ל שנטלו הגידין במקום שהן קלועין יחד. והוא ברגליים האחרונים. ומתחילין מהעצמות הקטנים שמונחין בין אחרובה התחתונה לשוק ונקראין טשיך. ומשם מתריכין הגידין ועולין בעצם השוק. בבהמה נשה באורך ט"ז גידלין וי"א ד' גודלין אחר הבוכנא התחתון של השוק: ובדקה כל עוד שהן לבנים ממש וקשים. ובעוף הגם באורך ב' גודלין מהבוכנא הנ"ל. ובעוף הדק אגודל א'. וכולן מלבד הבוכנא. וכין בבהמה או בעוף אין דין לומת הגידין לפסול. מחמלצית עצם השוק ולמעלה. אבל כשאלי אורך העצם פחות מביעורים הנ"ל. אין דין לומת הגידין רק באלי התחתון של אורך עצם השוק. ומניין הגידין הנ"ל. הן ג' בבהמה וי"ז בעוף. ובבהמה ובעוף כולן כלפי הזנב. וי"א כלפי פניה. ויש להחמיר בב' הדיעות. וכל שניטל רוב אחד מהן אפילו בבהמה [ב"ך ס"ו סק"ו] ואפילו לא ניטל לגמרי. רק שנעקר ונקפל מן העצם כל אריכו [ב"ת ורע"ז ושיך ופר"ח בסימן נ"ו ולא כרבי' ולטש]. או אפילו בנפסק רוב אחד מהן באמלע. טריפה. ובהפ"מ יש להבשיר בבהמה בנפסק גיד אחד העב. מדנשאר רוב מגין. דהיינו ב' גידין הדקין. או בנפסקו ב' גידין הדקין. מדנשאר רוב בגין. דהיינו גיד אחד העב. אבל בעוף. אפילו נפסק רק אחד מהט"ז גידין. טריפה. אפילו בהפ"מ [שם]. ובשיש נפוח ורקבון במקום הגידין. בבהמה בקאין לבדוק הגידין. והר"ם בחוזה ובענגלישען האהן. בקאין לבדקן כשים הפסד קצת. אבל בעוף הדק. כל שהרקבון גדול במקום הנ"ל עד שנמעט אין הגידין ניכרין מרוב דם ורקביות. אין לו בדיקה וטריפה [שם]: מה) של בע"ח במקום שאינו ניטרף כשנשבר שם:מו) נ"ל שעור ובשר מכסין רוב עובי חלון ורוב היקפו של שבר. כגון שהעצם רחב מלד אחד ומתקצר מלד אחר. שעינול העצם מחודד מלד א' כזה שבחלק העליון הוא רוב עובי חלון. אבל לא רוב עובי היקפו. ובחלק התחתון הוא רוב עובי היקפו אבל לא רוב עובי חלון. ולהכי מלרכין תרתי [תוס'] : מז) להאבר המדולדל

המדולדל

וכן שניטל צומת הגידין. מיי' פ"ה ה"ו ופי' בהשגות ובכ"מ סמ"ג עשה פ"ט עשה סימן כ"ז סמ"ק:

שנויי נוסחאות

פסולה. כמי"ה ובכי"ר ה"ל ובכי"ף ד"ק פרפה. **וכן שניטל.** כמי"מ.. שנוטל. **שחיטתו.** כד"ל ובכי"ק ובכי"ה שחיטתה וכן בסמוך כמי"ר כ' שחיטה.

לקוטים

ה תוי"ט ד"ה קרעה וכו' בלא שחיטה וכו' כתב סרמ"ז וז"ל הלי בורכא היא דומה ליה הכא לי אחיפה לעובר זה כאחיפה לדני' ואני אומר אלינו איך להניח אחיפה לעובר זה דבמקום אחיפה לדניים הניח לו התוי"ט לעובר זה בהמה בבהמה וזה סבוט ומ"ם עוד הרמ"ז וז"ל ואי"ל לתרץ דל"מ לענין דמותר לבותעו בו ביום וכמו שפסק הפ"ע בי"ד סימן ט"ז והיינו יהורא דמתני' לפי שלא נשחטה אמו כלומר דדוקא בשחיטתה הוא דאם טעון שחיטה אסור משום אותו ולת בנו ומדברי הרי"ף ז"ל-למדתיה בכלל הנלסאלי בלשונו לתוב לפי שלא נשחטה אמו ואין בו מכוס אותו ולת בנו שאין גיזרה זו בשום מקום ובהא אפי' ר"מ מודה וכו' עכ"ל הא ודאי בורכא היא דמ"ש הפ"ע בסימן ט"ז היא מסנה שלמה בפ' דלקמן דתנן הנותר והמעקר פעור משום אותו ואת בנו ומיהא מוכח ממי דמ"ש דהרי"ף ז"ל כתב על מעמתו ואין בו משום אותו ולת בנו אלא מלאיה תלמיד טועה שכתב כן בגליון הוא והמדפיסים הכניסו אותו בפנים כמו שעשו בו בשאר מקומות ושוב ראיתי בספרי הרי"ף במדפסו מתדש שם אמשמרדם שכתוב בגליון דהרב בעל דרך אמיס מוחקו מן הספרים והגאוני. (מ"ד) : ו הר"ב ד"ה מן האחרובה וכו' שהרי חותכה מכאן וכו' כתבו התוספות בב"ב דף ק"ל דאין לפרש חותכה מכאן ומתם דהיינו לעולה מלומת הגידין דהא בפ' אלו עברות אלומת הגידין גופיה קאמר תדע שהרי חותכה מכאן ומתם וכו' ולא אלא יש לפרש כגון בעמוד דקי"ל מיקר בסומכיה עכשה בקולשיס כשרה ע"כ וק"ק ליבא דחותכה ויש לומר דס"ל להתוספות דה"ה חותכה בסומכיה כמו מיקבה בסומכיה ובלשונא קמא דגמרא דף כ"ה ודלא ממלן דאמר התם דנתהך לחוד ויקב לחוד. (עס) :

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מלד אחד והולך ומילר בלד אחר ["וכשהוא הולך ומילר הרבה] רוב הקיפו הוי טפי מרוב עביו ואז בעינן רוב הקיפו. וכשהוא מילר מעט אז רוב עביו טפי מרוב הקיפו. הרא"ש. ["וכאשר הגהתי כן הוא הלשון בב"י ובספר ריביע ירוחם נע"ו אות י". ונס מסיים ולפי זה עוביו נקרא גובה העגל. והקיפו חוט המקיפו. ואם לאו אין שחיטתו מטהרתו פח): ובהמה מותר. ואם לא תבר ובהמה אסור

ואם לאו אין. נד"נ אם לאו; נכי"ס אין רוב הבשר קיים אין וכ"ה בכי"ק(ונס אם אין רוב..) וכ"ה בכ"י פטרבורג ובכי"ף ד"ק (ובסה ואם אין..).

לקוטים

תי"ט ד"ה נשבר וכו' אז רוב עביו ספי וכו' ע"כ כוונת דבריו שאם העגל רחב מלד אחד והולך ומילר מלד אחר כשהוא הולך ומילר הרבה אז בעינן רוב הקיפו בהדי רוב עביו דאי מילל בשר רוב עביו לחוד הדבר מבואר שאם נשבר מלד המילר יהיה בו רוב עביו ולא רוב הקיפו וכשהוא מילר מעט לא סגי רוב הקיפו לפי שאם נשבר רוב הקיפו מלד הרחב לא יהיה רוב העובי בתוך רוב הקיפו וכלפי זה בעינן שני רוב עביו ואע"ג דגם בעגל שהולך ומילר הרבה משכחת שפיר שיהיה רוב הקיפו ולא רוב עביו כשנשבר מלד הרחב מ"מ נקט הרא"ש ז"ל עגל שהוא מילר מעט משום דמיבר טפי לרוב עביו ו"ל התוס' רוב עביו ואתרי לה רוב הקיפו זמנין דמשכחת לה זה בלא זה שאין העגל עגול לגמרי אלא מרחיב מלד אחד ומילר מלד אחר ע"כ והרב בעל ע"ז בי"ר סימן נ"ה נלה לפרש בדרך אחר ונדחק מאד ע"ש ובמתילה מבכודו שבשר מותם הוא שאם העגל עגול בהכרח יש רוב עביו בתוך רוב הקיפו ורוב הקיפו בתוך רוב עביו ואם אינו עגול אם נשבר מלד הרחב ממלא רוב הקפו בלא רוב עביו ואם נשבר מלד הקצר ממלא רוב עביו בלא רוב הקיפו ואי"ל לעבות מחלוקת במילות בין התוספות והרא"ש ושיטו דעת הרב בס"ת שם באותו הסימן. (שם):

יבין תפארת ישראל בועז

המחולל שיהיה מותר בחליצה מח) ונאסר האבר. וקי"ל דאין אנו בקיאין בעור ובשר חופין רובו. מיהו כשהעור והבשר שלימין בלי ריעותא. מכשירין [ש"ך כ"ה סקי"ד]. אמנם אפילו בנשמט ולא נשבר צריך שהעור והבשר שלם. וזה הכלל בטריפות הרגל.הדין נחלק לה' חלקים (א) ארכובה התחתונה הנמכרת עם הראש. כל מקום שיחתך לו ישבר. הבהמה כשרה. מיהו בלא חזר ונקשר. אסור כל הנשבר ומעט למעלה ממנו [לו עד הפרק כשאינו דבר חשוב]. וזה משום מצות פריסה מדרבנן. ונוהגין לאסור כל שלא נקשר. אפילו כשעור ובשר שלם סביבו [שפתי דעת כ"ה י"ג]. וכמו אז שלא ליתנו לנכרי. מדהוא רק הפסד מועט. נזרינן משום אמה"ח [שם סקי"ח]. ובחזר ונקשר. אף שעובדים העלמות. דבוקים יחד שלא כתולדתן. אז אם רק העור והבשר שלימין בלי ריעותא. מותר האבר. וה"ה אפילו יש ריעותא בעור ובשר. אבל הזרו השברים ונקשרו כתולדתן. אף שעב במקום השבירה. לו שזו השברים קלת למעלה לו למטה. ואפילו יש נמי עוקלין בשבירה. אז גם האבר מותר [רע"ז כ"ה סקי"א. וש"ך כ"ה סקי"ד]. (ב) ערקום הוא למעלה מהארכובה קודם שיתחיל השוק והם עלמות קטנים המונחים בין ארכובה לשוק. הנקראים ערקוס. לו משיך בל"א. ודין שבירתו חצוי לג' אופנים (א). אם נשבר לו נחתך בין הערקוס לארכובה. ונהגין להתיר [פרי חדש כ"ה]. (ב). ואם נשבר לו נחתך תוך הערקוס נופיה לב"י ורמ"א ובן חביב ורע"ש [כ"ה סק"א] כשר. ולש"ך [שם ובסי' כ"ו סק"ד] יש בו ב' טריפות. א' משום שבירת עצם. ב' משום קלקול בעומת הגידין שלמעלה מהן בהשוק. ולכן אם העור והבשר מעל השבירה שלמין. וגם אין שום ריעותא בגידין שלמעלה מהן בשוק. יש להכשיר. כיון דבלא"ה רוב הפוסקין מכשירין בכה"ג אפילו בכל גוונא. מיהו בחזר ונקשר שם. גם לש"ך מהני בדיקת הגידין. דהרי אפילו בנשבר במקום עומת הגידין עלמן בבהמה מהני כשחזר ונקשר [כש"ך כ"ו סקי"ג]. (ג) אבל בנשבר לו נחתך בין ערקוס לשוק. לכ"ע טריפה. רק דבחזר ונקשר. והעור והבשר שלמין. יש להכשיר ע"י בדיקת הגידין. ובל זה בבהמה. אבל בעוף לא מהני בדיקת הגידין. רק בענגלישען האהן. ובאוזה ג"כ יש להקל בהפסד קלת. אם יבדק הגידין וימלאם שלימין [שפתי דעת כ"ו סקי"ג]. (ד) שוק הוא הפרק הב'. דין שבירתו נחלק לג' אופנים. (א) אם נשבר במקום עומת הגידין. דהיינו בבהמה נסה חוד ע"ז גודלים מהתחלת השוק אחר הבוכנא תחתונה שלה בסמוך לארכובה התחתונה. ובדקה כלעיל. או בעוף הגם חוד ב' גודלין אחר הבוכנא. ובעוף הדק חוד אגודל אחר הבוכנא שבין השוק לארכובה [ובתנאי שיהיו כל השעורים הללו למעה מתחי עצם השוק. דלמעלה מתחי עצם השוק אין שם עומת הגידין]. בכל הנך כשנשבר שם ולא חזר ונקשר. אפילו בבהמה טריפה ולא מהני בדיקה. ואפילו אם העור ובשר שלימין. דמלבד הטריפות דשמא נתקלקלו שם הגידין. יש שם ג"כ טריפות משום שבירת עצם שפשל בכל שלמעלה מהארכובה. אמנם בנקשרו שם השברים יחד יפה כתולדתן כלע"ל סימן א'. וגם אין ריעותא בעור ובשר שלמעלה מהשבירה וסביב לו. אז בבהמה יבדוק העומת הגידין. וכשאין כתיקונן כשרה. וכמו כן בעוף הגם בהפסד קלת. משא"כ בעוף הדק אפילו בכה"ג טריפה [ש"ך ססי' כ"ו]. ובספר שער המים בשם כנסת הגדולה כתב. דבבהמה אפילו נקשרו השברים שלא כתולדתן. יש להכשיר כשאין ריעותא בעור ובשר. והעומת הגידין שלמין. (ב) ובנשבר השוק למעלה מעומת הגידין. דהיינו למעלה מעומת הגידין. כך הוא דינו. אם ב' ריעותא. שלא נקשר כלל ויש ג"כ ריעותא בעור ובשר. אז אפילו בהפסד מרובה טריפה. ובלא נדבקו כלל אבל אין ריעותא בעור ובשר רק בהפ"מ ולוחך גדול כשר. ובנדבקו יחד שלא כתולדתן ויש ריעותא בעור ובשר. דלוי להתמיר. ורק בהפ"מ ולוחך גדול המקיל לא הפסיד. אבל בנדבקו יחד כתולדתן. אף שיש ריעותא בעור ובשר. או שנדבקו שלא כתולדתן אבל עור ובשר הם בלי ריעותא. כשר אפילו שלא בהפ"מ [כ"ו שפתי דעת סקי"ג]. (ג) ובנשבר השוק בראשו העליון במקום שמחובר לקולית. או שנשבר שם ראש הקולית במקום שמחובר לשוק. לריך עכ"פ שיהיה העור ובשר סביב השבר שלמין בלי ריעותא. אבל בנשמטו שם ב' ראשי השוק והקולית זה מזה ולא נשברו א"ל עור ובשר שלמין סביב [ש"ך כ"ה סק"א]. אבל הפפתי דעת [כ"ה סק"א] הביא בשם כמה פוסקים דס"ל דשמוט דינו כשבור. ולריך עור ובשר שלמין סביב בלי ריעותא. (ד) קולית שנשבר. יש בו ג"כ ג' אופנים (א) בנשבר למטה מד' גודלין מהבוכנא העליונה סמוך לגוף בגסה. ולמטה ב' אגודלין בדקה. וא' לעוף הגם. ובעוף הקטן הכל לפי קטנו. בכל אורך העצם הקולית עד מקום חבורו בשוק. בנשבר שם. דינו שוה לשוק שנשבר למעלה מעומת הגידין. וכנשבר לעיל בדיני שוק סי' ב'. (ב) אולם בנשבר תוך שיעור הנ"ל דהיינו תוך ד' אגודלין בגסה וב' בדקה וכו': דינו כשמוט דחיישינן דאיעכל ניבא. וטריפה. [ומבואר לעיל פ"ג סי' כ"ט]. ואפילו בדק הגידין ומלאן שלימין. אמן לא בקיאינן בבדיקה. ואפילו נדבקו הנשברים יפה כתולדתן זה בזה. לא אמרינן הרי טריפה אינה משבחת [חולין נ"ז ב']. ואילו היה איעכל ניבא לא היה חוזר ונדבק יפה. דליתא. דרק במידי דמיטרפא בה אינה משבחת. אבל הכא מה שמטריפין שבירת הקולית אינו משום שבירת העצם גופיה. רק מחשש איעכל ניבא [וכ"כ י"ל בשבירת השוק בעוף במקום לוה"ג]. לפיכך אפשר שפיר שיתקשר העצם יפה אחר שהתעכל הניבא. מיהו בהפ"מ. אם נדבקו שם השברים יפה כתולדתן אף שאין עור ובשר שבידן שלמין בלי ריעותא. כשר. וכ"כ בנדבקו שלא כתולדתן אז שלא נדבקו כלל. רק שהעור ובשר שלמין בלי ריעותא. וגם בדק בגידין ומלאן שלמין. כשר בהפ"מ [ש"ך כ"ה סקי"ד] (ב). (ג) בנשבר רחב

(ב) וב"כ נמי בנ"ב ס"כ. ונמהדורא בתרא שלו כ"ג. דבנדבקו כתולדתן א"ל בדיקה בגידין. וכ"ל דאיה מנף שנשבר סמוך לגוף. דג"כ חייש' שם לנקבת הריאה [ולב"ח ולש"ד חייש' גם לעיכל ניבא שם. ואפ"ה בחזרו השברים ונדבקו כתולדתן מכשרינן בהפ"מ, דמנדבקו כתולדתן הו"ל כלא נשבר כלל. ומ"ש שם בש"ד בשם כרו"ש דחליצה לחקל. במחכ"ת. כוונת הכרו"ש היינו להקל עפי מהש"ך להכשיר אף שלא בהפ"מ [ע"ש]. ועכ"פ שמעינן דבגף שנשבר וחזר ונדבק כתולדתן א"ל בדיקה בריאה. דאל"כ א"א לבדוק אחר נקב בריאה שלא במקום ידוע. וע"כ דה"ז דבנדבק כתולדתו הו"ל כלא נשבר כלל. א"כ ה"ל בקולית בחזר ונקשר יפה א"ל בדיקה בגידין מה"ט. אבל בנדבקו יחד שלא כתולדתן וכ"ש בלא נדבקו כלל. אף ע"ג שעור ובשר שלימין סביב, דנשבר עכ"פ בהפ"מ לריך על כל פנים לבדוק בגידין. וכן משמע מפפתי דעת [כ"ה סק"ה] דהרי רמ"א שם כתב דקולית שנשבר סמוך לגוף טריפה שלא בהפ"מ אפילו חזרו ונדבקו השברים. דחייש'ן דאיעכל ניבא. וכתב עליו הש"ך דרמ"א מיירי אף בנדבקו כתולדתן. והקשה עליו הפפתי דעת. דפסיקא דנהכי מיירי רמ"א. דאי בלא נדבק כתולדתן. נ"ל פעמא דטריפה משום איעכל ניבא. הרי בל"ז טריפה בלא הפ"מ משום שבירת העצם שם, ואפי' היה רחוק מהגוף. ואיכא דאי משום שבירת העצם הוה סני בשעור ובשר שלימין, וא"ל אא"ל לבדוק הגידין. משא"כ בדחיישינן משום איעכול. כשמכשירין בהפ"מ בנדבקו שלא כתולדתן לריך עכ"פ לבדוק הגידין. וב"כ מוכח מדברי הפפתי דעת [כ"ה סקי"ל] שכ' דבנדבקו שלא כתולדתן לריך בדיקה בגידין שלמ"ך, דהרי כתב שם דל"ע להכשיר כן. מדהו"ל ב' קולות. א' דנימא דבקילין בעיכול ניבא וכו'. עכ"ל, הרי דמלריך בפירוש בדיקה בגידין. אולם מ"ש דל"ע להתיר מדהו"ל ב' קולות תמוה בעיני. דהן אמת דקיי"ל ב' קולות לא מקלינן [כי"ל קי"ט ז']. ומזה למד רע"ז [י"ל

סס'

הפוסקין מכשירין בכה"ג אפילו בכל גוונא. מיהו בחזר ונקשר שם. גם לש"ך מהני בדיקת הגידין. דהרי אפילו בנשבר במקום עומת הגידין עלמן בבהמה מהני כשחזר ונקשר [כש"ך כ"ו סקי"ג]. (ג) אבל בנשבר לו נחתך בין ערקוס לשוק. לכ"ע טריפה. רק דבחזר ונקשר. והעור והבשר שלמין. יש להכשיר ע"י בדיקת הגידין. וכל זה בבהמה. אבל בעוף לא מהני בדיקת הגידין. רק בענגלישען האהן. ובאוזה ג"כ יש להקל בהפסד קלת. אם יבדק הגידין וימלאם שלימין [שפתי דעת כ"ו סקי"ג]. (ד) שוק הוא הפרק הב'. דין שבירתו נחלק לג' אופנים. (א) אם נשבר במקום עומת הגידין. דהיינו בבהמה נסה חוד ע"ז גודלים מהתחלת השוק אחר הבוכנא תחתונה שלה בסמוך לארכובה התחתונה. ובדקה כלעיל. או בעוף הגם חוד ב' גודלין אחר הבוכנא. ובעוף הדק חוד אגודל אחר הבוכנא שבין השוק לארכובה [ובתנאי שיהיו כל השעורים הללו למעה מתחי עצם השוק. דלמעלה מתחי עצם השוק אין שם עומת הגידין]. בכל הנך כשנשבר שם ולא חזר ונקשר. אפילו בבהמה טריפה ולא מהני בדיקה. ואפילו אם העור ובשר שלימין. דמלבד הטריפות דשמא נתקלקלו שם הגידין. יש שם ג"כ טריפות משום שבירת עצם שפשל בכל שלמעלה מהארכובה. אמנם בנקשרו שם השברים יחד יפה כתולדתן כלע"ל סימן א'. וגם אין ריעותא בעור ובשר שלמעלה מהשבירה וסביב לו. אז בבהמה יבדוק העומת הגידין. וכשאין כתיקונן כשרה. וכמו כן בעוף הגם בהפסד קלת. משא"כ בעוף הדק אפילו בכה"ג טריפה [ש"ך ססי' כ"ו]. ובספר שער המים בשם כנסת הגדולה כתב. דבבהמה אפילו נקשרו השברים שלא כתולדתן. יש להכשיר כשאין ריעותא בעור ובשר. והעומת הגידין שלמין. (ב) ובנשבר השוק למעלה מעומת הגידין. דהיינו למעלה מעומת הגידין. כך הוא דינו. אם ב' ריעותא. שלא נקשר כלל ויש ג"כ ריעותא בעור ובשר. אז אפילו בהפסד מרובה טריפה. ובלא נדבקו כלל אבל אין ריעותא בעור ובשר רק בהפ"מ ולוחך גדול כשר. ובנדבקו יחד שלא כתולדתן ויש ריעותא בעור ובשר. דלוי להתמיר. ורק בהפ"מ ולוחך גדול המקיל לא הפסיד. אבל בנדבקו יחד כתולדתן. אף שיש ריעותא בעור ובשר. או שנדבקו שלא כתולדתן אבל עור ובשר הם בלי ריעותא. כשר אפילו שלא בהפ"מ [כ"ו שפתי דעת סקי"ג]. (ג) ובנשבר השוק בראשו העליון במקום שמחובר לקולית. או שנשבר שם ראש הקולית במקום שמחובר לשוק. לריך עכ"פ שיהיה העור ובשר שלמין בלי ריעותא. אבל בנשמטו שם ב' ראשי השוק והקולית זה מזה ולא נשברו א"ל עור ובשר שלמין סביב [ש"ך כ"ה סק"א]. אבל הפפתי דעת [כ"ה סק"א] הביא בשם כמה פוסקים דס"ל דשמוט דינו כשבור. ולריך עור ובשר שלמין סביב בלי ריעותא. (ד) קולית שנשבר. יש בו ג"כ ג' אופנים (א) בנשבר למטה מד' גודלין מהבוכנא העליונה סמוך לגוף בגסה. ולמטה ב' אגודלין בדקה. וא' לעוף הגם. ובעוף הקטן הכל לפי קטנו. בכל אורך העצם הקולית עד מקום חבורו בשוק. בנשבר שם. דינו שוה לשוק שנשבר למעלה מעומת הגידין. וכנשבר לעיל בדיני שוק סי' ב'. (ב) אולם בנשבר תוך שיעור הנ"ל דהיינו תוך ד' אגודלין בגסה וב' בדקה וכו': דינו כשמוט דחיישינן דאיעכל ניבא. וטריפה. [ומבואר לעיל פ"ג סי' כ"ט]. ואפילו בדק הגידין ומלאן שלימין. אמן לא בקיאינן בבדיקה. ואפילו נדבקו השברים יפה כתולדתן זה בזה. לא אמרינן הרי טריפה אינה משבחת [חולין נ"ז ב']. ואילו היה איעכל ניבא לא היה חוזר ונדבק יפה. דליתא. דרק במידי דמיטרפא בה אינה משבחת. אבל הכא מה שמטריפין שבירת הקולית אינו משום שבירת העצם גופיה. רק מחשש איעכל ניבא [וכ"כ י"ל בשבירת השוק בעוף במקום לוה"ג]. לפיכך אפשר שפיר שיתקשר העצם יפה אחר שהתעכל הניבא. מיהו בהפ"מ. אם נדבקו שם השברים יפה כתולדתן אף שאין עור ובשר שבידן שלמין בלי ריעותא. כשר. וכ"כ בנדבקו שלא כתולדתן אז שלא נדבקו כלל. רק שהעור ובשר שלמין בלי ריעותא. וגם בדק בגידין ומלאן שלימין. כשר בהפ"מ [ש"ך כ"ה סקי"ד] (ב). (ג) בנשבר רחב

סקולין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אסור. ודין הטוף כדין בהמה לדבר זה: ן שליא. כמין כיס שהעובר מונח בתוכו: נפש היפה. שאין דעתו קלה בה מחמת מקום: תאכלנה. ולא אמרינן אבר מן החי הוא אלא גם היא יתרת בשחיטת האם: ואינה מטמאה. דלא מקבלה אוכל: ולא טומאת נבלות. אם מתה הבהמה: מטמא טומאת אוכלין. אם נגעה בטומאה דמהשבה משליא ליה לאוכל. אבל טומאת נבלות לא דלאו בבר הוא אלא כשאר אוכל בעלמא הוא: אסורה באכילה. ואע"ג דלא נפק אלא פורתא. ופשיטא דכל מחוי הולד לא היה שם. מ"מ חיישינן שמא באותו מקצת ילא ראש הולד. והרי הוא כילוד: [ה"ג] שימן ולד באשה. וסימן ולד בבהמה: המבכרת. זהו פשר ראש שלה: ישליכנה לכלבים. שאין קדושה בה. דאע"ג דאין שליא בלא ולד הכא רובא לאו בת מקדשא היא דדלמא נקבה הוות. או דדמה הוה ולא קדיש: ובמוקדשין. כגון בהמת שלמים שהפילה שליא: תקבר. דכיון דאין שליא בלא ולד קדשה דכין זכר וכין נקיבה דנפיק מבהמת שקדש קדיש: בפרשת דרכים. מקום שהדרכים מתפרשים לשנים ודרך המנחשים לקברה שם כדי שלא תפיל עוד: דרבי האמורי. ניחוש וכתיב *) לא תעשה כמעשיהם:

ן השוחט את הבהמה ומצא בה שליא (פט). נפש היפה (נא). ואינה מטמאה לא טומאת אוכלין (נב) ולא טומאת נבלות (נג). הישב עליה (נד) מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות (נה). אסורה שליא שיצתה מקצתה (נו) באכילה (נז). סימן ולד באשה (נח) וסימן ולד בבהמה (נט). המבכרת (ס) שהפילה שליא ישליכנה לכלבים (סא). ובמוקדשין (סב) תקבר (סג). ואין קוברין אותה (סד) בפרשת דרכים (סה). ואין תולין אותה באילן (סו). מפני דרכי האמורי (סז):

ע"כ. ובספרי ספר מעדני מלך החלכתי יותר בס"ד ע"ש: ן סימן ולד כו'. לשון הר"ב ה"ג סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה. וכ"כ רש"י וכלומר לאפוקי דגרסי כך סימן ולד בבהמה דקשיא להו דמאי פשיטותא באשה יותר מבבהמה. דברש"ג דבכורות חגן ובגסה שליא ובאשה שפיר ובליא. ומיהו התוס' שם מישבים לותה גירסא דמכוש דשפיר איש סימן ולד בבהמה כמו באשה. נקט כי הא לישנא. דמ"מ שליא הוא סימן ולד בבהמה כמו באשה: ישליכנה לכלבים. כ' הר"ב רובא לאו בת מקדשא היא כו' לו דדמה הוה. פי' רחל שילדה מין הבז. לו בז שילדה דומה לרחל. דלא קדיש כדתנן במ"ה פ"ב דבכורות ועי' עוד ריש פ"ג דבכורות: ["דרבי האמורי. פי' הר"ב ניחוש וכתי' לא תעשה כמעשיהם. וכן לשון רש"י ולאו מקרא. אבל כתיב בפ' אחרי וכמעשה ארץ כנען וגו' לא תעשו. ואחזוהו בקלרה. ולריך להגיה במקום תעשה תעשו. [נ"ל כמעשיהם לא תעשו] ובמסכת שבת פפ"ו. פירשו הר"ב ורש"י. מדכתיב (ויקרא י"ח) ובחקותיהם לא תלכו]:

*) כ"כ בדפו"י וכ"כ בפירש"י ד"ספר"מ ובד"מ הגיהו בגמ' ובכ"ב ולא בו"ו ועי' רא"ש.

יכין תפארת ישראל בועז

הקולית המחובר לגוף. דהיינו בוכנא עלמה שנשברה. כבר כתבנו דינו לעיל פ"ג בדיני קולית. ובבל דוכתא שמכשירין בשלא נקשרו העלמות שנשברו. כשאין ריעותא בעור ובשר. אפ"ה אסור עכ"פ אותו אבר וכלעיל סי' א'. ופשוט. (ה) ידי הבהמה שנשברו דהיינו אחד מב' רגליה הראשונים שנשבר או נחתך אם רחוק ממקום חבורן מעלם שבגוף כשיעור הכ"ל [אות ד סי' (ח)]. דינו כארכובה התחתונה שנשברה. כלעיל סי' א. אבל בנשבר או נחתך תוך שיעור הנ"ל סמוך לגוף או בגשמתו שם. אף דאין לחוש שם לא עבל ביציה. עכ"פ אם רוחין שנלרר שם הדם בחלל הבהמה מעבר לגלעות. טריפה. דשמא ניקבה הריאה. מיהו מ"ל לבדוק בגלעות [כ"ג מ"]. והב"ח מחמיר גם ביד שנשבר או נחמנו. מהשם עיכול ביציה. ומה דקאמר בש"ס [דנ"ז מ"] דבשמעו ידי הבהמה כשר. היינו קלה התחתון במקום שמחובר לארכובה התחתונה. ורש"ל מחמיר רק בנשבר סמוך לגוף. ולא בנשמעו. שמבואר בש"ס להיתר [וג"ל מעם רש"ל. לדוקא בנשבר חיישינן שמא ע"י חוזק הבהמה נקרע עור הריאה לפנים. אף שלא רואינו שנלרר הדם. או שמא היה נלרר הדם בדופן הבהמה וחזר ונתרפא]. והפר"ח כתב דבבהמת עכו"ם רצו להחמיר בנשבר או נחמנו. ובבהמת ישראל כשר בשניהן. וג"ל דאף לב"ח דחיים לעיטל ניבא. עכ"פ מהני בדיקה שלא נהעבל: מט) הוא כעין כיס ברחם הבהמה שהעובר מונח בתוכו: נ) ר"ל מי שאינו קץ לאכול השליא מחמת מיאוס: נא) דאע"ג דתלוש ועומד הוא. לא הוה כאבר מן החי. ויתר בשחיטת האם: נב) דבגעה השליא בטומאה לא נטמאת. דלא תביב מאכל שיקבל טומאה: נג) במתה הבהמה. לא חשיב כשבר הבהמה: נד) שיאכל השליא: נה) דמתשבתו התשיבתו כמאכל. אבל לא שיהיה כשבר: נו) קודם שחיטת האם: נז) אף החלק שנשאר ממנה בפנים אסור. וגם הולד שבהשליא בפנים. אסור דחיישינן שמא באותה מקלת אבר יצא רוב ראש הולד והו"ל כילוד שאינו ניתר בשחיטת אמו: נח) דכל שילא השליא אף שלא נמלא בו ולד. אמו טמאה לידה. דודאי היה שם ניומות [קנ"ד ד']: נט) לכדאמרן סי' נ"ז: ס) בהמה שלא ילדה עדיין: סא) ואע"ג דאין שליא בלא ולד. ובבור אסור לכלבים. י"ל דעכ"פ הוה רוב לפטור. דדלמא נקיבה הוה. או דדמה [פירזשהענים בל"ח] הוה. שלא היה כמין אמו [ואף שהוא מיעוט שאינו מצוי. אפ"ה אמרינן גבי' סמוך]. ובכה"ג לא קדש בבכור: סב) כגון שלמים שהפילה. וכ"ש חטאת דהרי אפילו ילדה ולד ממש הרי הוא אחד מחטאות המתות: סג) דהרי בין זכר או נקיבה קדש הולד: סד) כל שליא שהפילה בהמה: סה) במקום שהדרכים מתפרשים לשנים: סו) דבב' לופפים אלו חושבין לניחוש שלא הפיל עוד: סז) שאסרתו תורה:

ראשון לציון

ו [תוי"ט ד"ה דרבי האמורי כו' ואחזוהו בקלרה כו'. סן אמת דדרך הש"ס לקבר שסוקים ולומר גלבון אחר כמנולר בתוס' שבת קכ"ח ע"א עיכובין ע"ו ע"ב מו"ק מ' ע"ב מגילה ג' ע"א כ' ע"א מהדרין ל"ד ע"ב מנחות מ"ד ע"ב כריתות ע"ו ע"א אמנם כאן מי הכריחו לומר כן דהא מקרא מלא בפי משמעות כ"ג פכ"ד ולא העשה כמעשיהם. ומשום הוי"ו ניחוה אין לחתעקש, אם לא דימא דלא מיתא להחוי"ו למילף מקרא דמייתי כולהו בע"ז ממש ומ"ל למילף ניחוש מ.ס]. וע' יסל"מ יבוא על זה:

ן השוחט את הבהמה ומצא בה שליא. ע"ז ע"א מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ג: ואינה מטמאה לא מטבאת אוכלין. מיי' פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הט"ו: שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה. לעיל ס"ח ע"א ס"ג י"א ע"א מיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ג: סימן ולד באשה. פי' פ"ס לעיל ס"ח ע"א ומוס' ס"ק י"א ע"א ד"ה כסימן מיי' פ"י מה' איסורי ביאה הי"א ספ"ב לאיין קי"א ופעין רמ"ג סוס"ע י"ד סימן קנ"ד ס"ד: וסימן ולד בבהמה. המבכרת שהפילה שליא. מיי' פ"ב מה' בכורות כ"ד סוס"ע י"ד מ' שפ"ו ס"ז: ובמוקדשין כו' מיי' שם הלכה י"א:

שנויי נוסחאות

ן שליא. כי"ק שליה. נפש היפה תאכלנה. כי"ף ד"ק נפש יפה.; בד"ל הנפש היפה..; כי"ק וכי"ל כ'..תאכל; כי"מ.. תאכל אותה. ואינה מטמאה. בד"ל וכי"ק.. מטמא. (לא טומאת אוכלין ולא) טומאת נבלות. כי"ק ליתא; כי"ס ליתא לא טומאת אוכלין והשאר ליתא במשנה וליתא בגלון ובגל"מ; בד"ל טמאת אוכלין אף לא טמאת נבלות וליתא למי' לא וכ"ס טמאת גם בסמוך. חישב עליה. בד"ל וכי"ק חשב.. אכלים. שיצתה. כי"ק אכלים. שיצתה. בד"ל. וכי"ק וכי"ף שיצאת. סימן ולד באשה וסימן ולד. בד"ל וכי"ק וכי"ל ג'.. הולד.. הולד; כי"ל ג' בסימן ולד. . כך סימן ולד וכ"ס כי"ק ד"ק (וס"ס. הולד..הולד) וכ"ס כי"ל בסימן הולד לאשה כך סימן הולד בבהמה ועי' תוי"ט. המבכרת. בד"ל וכי"ק וכי"ף ד"ק מבכרת. תקבר. כי"ל ג' יקבר. ויש לנקד יִקָּבֵר. ואין קוברין. בד"ל וכי"ף ד"ק אין. מפני דרבי האמורי. כי"ק משם.. האמורי; כי"מ וכי"ס וכי"ל מ' ו' משום..

תוספות חדשים

ן במשנה דרבי שמעון היינו דבר שאין בו משום רפואה אבל משום רפואה שרי (ש"ס):

ח) לא הערה מקור אחיתי מש"ס רש מדהו כמ"ש הרא"ש אומה בשמ"ג שם ועיקר דבריו תמו היש שהרי מה ענין סרן בתה לקולא דהרחקת הקולא כ"ס (אהבת חיים).

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ה **א אותו** ואת בנו. כתב הר"ב האם והבן כו' דאותו ואת בנו משמע מי שבנו כרוך אחריו יצא זכר שאין בנו כרוך אחריו. גמרא. וכן העתיק הרמב"ם בפי' בס"פ. ומיהו סתם מתני' דספ"ז דכלורות. ס"ל כמ"ד בגמ' דנוהג אף בזכרים דאותו משמע זכר. ובנו [היינו] מי שכרוך אחריו. והיינו נקבה. הלכך נוהג בתרוייהו. ומסיק הרא"ש וכ"כ הרמב"ם בחבורו בפי"ב מה"ש. דלר"י דמתני' ד' פ"ח דכלאים דפסק הר"ב שם כמותו ולדידיה מספקא לן לי חושבין לזרע האב הלכך לי ודאי לן שהוא אביו אסור לשוחטו ביום אחד: בין בארץ בין בחו"ל. כתב הר"ב לחידי דבעי למתני בין בחולין בין במוקדשין כ"כ רש"י. והתוס' כתבו נמי בפני הבית שהוא ג"כ לצורך כדפי' הר"ב. ומ"ש תנא נמי בארץ כו'. מסיימי התוס'. כיון דאיכא דוכתא דהוי לצורך. כגון בראשית הגז: בחולין ובמוקדשים. כתב הר"ב. ומצלן דנוהג במוקדשים. דכתיב צור או שה אותו ואת בנו. ואימא במוקדשין אין בחולין לא. שור הפסיק העין [דאי אקמאי קאי נמשוך מיניה ונכתוב ואותו ואת בנו דהא בשור ובשה איירי לעיל] ואימא בחולין אין במוקדשים לא. כתב ושור. וי"ו מוסיף על עניין ראשון [גמ'] : שניהם כשרים. כתב הר"ב משום דבעי למתני סיפא שניהם פסולים כו'. כ"כ רש"י. אבל בתוס' [דף פ'] [ע"א] כתבו דא"ל לך. דודאי איצטריך דמדכתיב (דברים י"ד) לא תאכל כל תועבה ודרשינן מינה בפרק כל הבשר [דף קט"ו] כל שתעבתי לך הרי הוא בכל תאכל סד"א אותו ואת בנו נמי תעבתי לך וליתסר קמ"ל דלא. כדמפרש טעמא התם מדאיצטריך רחמנא למיסר מחוסר זמן לגבוה מכלל דלהדיוט שרי. הר"ן: והשני סופג את האדבעים. כתב הר"ב ול"ש שחט האם תחלה כו' דכתיב לא תשחטו [אלא לחייב ב' ולא משכחת ב' עוברים אלא בג' בהמות. והא כיצד בת ואם ובת ולאחמוטינן דאבנו ואותו נמי חייב. דאי אם וב' בניה א"כ פרה ובתה ובת בתה פטיטא] ואי לחייב תרי גברי ה"מ למכתב לא ישחטו ש"מ תרתי. גמ' ד' פ"ב: סופג. מפורש במ"ה פ"ו דזבחים: הראשון חייב כרת. כתב הר"ב אבל הבני פטור מן הכרת כו'. דכתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו. וכ"כ רש"י. ואגב ריהטא נקט לקרא קמא דבמשנה ר"פ בתרא דזבחים. אבל לקושטא דמלתא ראוי וגדהה כי הא דהכא. לא נפקא מהך קרא. אלא מואל פתח המשכן [ע"ל מלפני משכן ה'] (ויקרא י"ז) כמו שנשנה שם במ"ב. ועיין כיולא בזה במ"ב פ"י: הראשון חייב כרת ושניהם סופגים. דלא [כר"ח בן גמליאל] דסוף מכות. דאמר חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן ע"כ התוספות ומסייע לדפסקו התם דלא כוותיה כמ"ש שם. אבל לפי שהרמב"ם בחבורו העתיק דבריו ע"ל לפרש דלאחמוטי חייב כרת כשלא התרו בו. ושניהם סופגים כשהתרו: ושניהם סופגים את האדבעים. כתב הר"ב. הא' משום שוחט בחוץ דכל חייבי כריתות לוקים. וכ"כ הרמב"ם ומיהו הך כללא חוץ מחייבי עשה והן פסח ומילה. ורש"י כתב משום שלא דשחוטי חוץ. דכתיב בהעלותה (דברים י"ב) השמר לך פן תעלה. ובזבחים ילפינן בהיקש שוחט ממעלה שם

פרק ה **א אותו** ואת בנו. הם והבן אל תאכל עם הבן. אל עם הבת. אינו אסור. דאותו ואת בנו משמע מי שבנו כרוך אחריו יצא זכר בין בארץ בין בח"ל. איידי דבעי למתני בין בחולין בין במוקדשים תנא נמי בארץ ובח"ל. אף ע"ג דלא איצטריך דאוכת הגוף היא והוכת הגוף טהגת בין בארץ בין בח"ל: בפני הבית. בזמן שבהמ"ק קיים ושלא בפני הבית. דסד"א הואיל ובעייא דקדשים כתיב. בפני הבית נהוג. שלא בפני הבית לא נהוג. קמ"ל: בחולין ובמוקדשים. בין שניהם חולין. או שניהם מוקדשים. בין באחד מהן חולין והשני מוקדשים. ומצלן דנוהג במוקדשים. דכתי' (ויקרא כ"ב) שור או כבש או עז כי יולד וגו' ירצה לקרבן אשה. וכתיב בתריה ושור או שה אותו ואת בנו כו': בחוץ. חוץ לעזרה: שניהם כשרים. משום דבעי למתני סיפא שניהם פסולים תנא ריפא שניהם כשרים: והשני סופג את האדבעים. משום לאו דאותו ואת בנו. ולא שנא שחט את האם תחלה. ולא שנא שחט את הבן תחלה. לא שנא שחטיהו חד גברא. ולא שנא תרי גברי: הראשון חייב כרת. משום שחוטי חוץ. אבל השני פטור מן הכרת דכיון דנשחטה אמו שוב אינו ראוי הבן ליאכל היום בפנים. דפסול משום מחוסר זמן. שאינו ראוי לשחטו ולהקריבו היום. ואין חייב משום שוחט בחוץ אל"כ ראוי לפנים דכתיב (ויקרא י"ז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו הרואי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ ואי לא לא: ושניהם סופגים את האדבעים. הא' משום שוחט בחוץ דכל חייבי כריתות לוקין והשני

פ"ה א אותו ואת בנו. ע"ת ב"ת מיי' פ"ג מה' שחיטה ס"ג סמ"ג לאוין קמ"ב: חולין בחוץ שניהם כשרים. מי' היס' פ' ע"ה ד"ה חולין: הראשון חייב כרת. מי' מיס' שם ד"ה הראשון:

שנויי נוסחאות

פ"ה א (בין) בארץ (בין) בחוצה לארץ. בד"ל וכ"ל וכ"ל ומכל הכ"י וכ"ל ד"ק בארץ ובחו"ל וליתא ומ"ש בכלהו פרקי דלקמן (ד"ס). בחולין. כ"ל בחולים וכ"ה במ"ס בכל המבנה ומבנה ספמוכה. כיצד כו'. בכ"ל ב' מתחיל הפרק. הא סימן חץ קץ חף קף [חקץ קחץ] חקף קחף חצף קצף חפץ קפץ והנה כפי המוכח בד"ס ליתא שם המוכח לפניהו אין שם תלוי מרובע אלא נדע אם כוח חסרון רק בכרימת הסימנים ע"י הסופר לו כי הדבור חולין וקדשים בחוץ כו' עד הדבור חולין וקדשים בפנים כו' ליתא שם גם במשנה ועי' תוי"ט.

תוספות רע"ק

פרק ה א [אות כב] תוי"ט ד"ה הראשון חייב כרת ושניהם סופגים. ב"ב התוס'. ולפ"ז קשה בסיגיא דמכות דאמרי' חלוקין עליו חבריו על רחב"נ ורבינן תנינא אין בין יוה"כ לשבת כו'. ודחינן. הא מ"מ תנינא מסתני' דהכא:

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ה א) דאסרה תורה לשחטן ביום א'. מיהו דוקא באם והולד לו ליפכא שאחטן לוקה. ובכרוך הולד ליצא לאחריה תמיד. מחזקינן ליה שהוא זלדה. אבל בלא. דוקא בידוע ודאי שזה אביו. וגם לא רק לאסור לשחטן ביום א'. אבל אין לוקין בשחטן. מיהו אפילו אם והולד שנשחטו ביום א' מותר לאכלן. ויש אוסרין להשחטן האחרון מלאכלו [רע"ר והש"ך סי' ע"ז] : ב) פשיטא דוהג בכל מקום דברי תורת הגוף הוא ואינו תלוי בקרקע ובדוליה [עי' קדושין דל"ז א']. אלא אחדי אחריצא נקבה: ג) בזמן שהמקדש קיים : ד) דסד"א מדכתיב בעייא דקדשים. נהוג רק בפני הבית : ה) בין שניהן חולין או שניהן מוקדשין או אחד חולין ואחד מוקדשים. מיהו אינו נוהג בחיה ועוף א"ל למתני. דבהדיא כתיב. שור ועז כי יולד : ו) שניהן חוץ לעזרה : ז) לי"ל לעיל סי' א'. כ"ל דר"ל כשרים לאחריה : ח) משום לאו דאותו ואת בנו. ל"ש האם או הבן תחילה. ואפילו בתרי גברי. [ולהבי נמי נקע והשני סופג. ולא ועל השני סופג. ומלת סופג. כ"ל שהוא מלשון פשוט שסופג את הכל. כלומר שכולם המלקות. שעי' תעלו מוסך לעצמו המכות. כספוג שעבטו לבלוע המים. או כ"ל שהוא מלשון קנות. כמו מסתפג בתלונות. ור"ל ע"י שמתלבלב בחטאו. מתקנת ומתטהר ממנו ע"י המלקות שילקוהו. ולפ"ז יהיה מלת לשון עם. כמו אשר בלבו אתי. ובערוך פירש שהוא מלשון סופק כמו ויספ"ק את כפיו. וק"ל א"ל יהיה פשוט יותר. ומכמשותו שהוא מכה אחריה] : ט) לא שחט שניהן קדשים בחוץ : י) משום שחוטי חוץ. והיינו כשלא התרו בו למלקות. דכשהלקוהו נפטר מהכרת. אבל השני פטור מכרת משחוטי חוץ. דהרי השני שהוא קדשים אינו ראוי בפנים מדמחוסר זמן. ובכה"ג פטור מכרת בשהעו בחוץ : יא) מדשחטו קדשים בחוץ :

והכמי משום לאו דאותו ואת בנו: חולין בפנים שניהם פסולין. משום חולין שנשחטו בעזרה: והשני סופג. משום לאותו ואת בנו. אבל משום חולין בעזרה אזהרת עשה היא (דברים י"ב) כי ירחק ממך המקום. וזבחת. בריחוק מקום אתה זובח ולא אתה זובח בקירוב מקום: קדשים בפנים. הכמי סופג. משום לאותו ואת בנו. ופסול משום מחוסר זמן: ב חולין וקדשים בחוץ. דוקא נקט הראשון חולין והכמי קדשים. וכן כל הכמיין במשנה דוקא נקט להו: והשני סופג. משום לאותו ואת בנו: קדשים. בתחלה. ואח"כ חולין בחוץ: השני כשר. בתחילה. ולחידי דתנא פסול תנא כשר: ושניהם סופגים. ראשון משום שוחט חוץ. והכי משום לאותו ואת בנו: חולין וקדשים בפנים שניהם פסולים. ראשון משום חולין שנשחטו בעזרה והכי משום מחוסר זמן: והשני סופג. משום לאותו ואת בנו: חולין בחוץ ובפנים. הראשון בחוץ והכי בפנים: קדשים בחוץ ובפנים הראשון בכרת. משום שוחט בחוץ: ושניהם פסולים. ראשון משום שנשחט בחוץ. והכי משום מחוסר זמן: ושניהם סופגים. ראשון משום שוחט חוץ. והכי משום לאותו ואת בנו: קדשים בפנים ובחוץ. הכי סופג. משום לאותו ואת בנו. ומשום שוחט חוץ לא לקי. דמחוסר זמן הוא ואינו מתקבל בפנים: ג פרת חטאת. פרה אדומה דלאו לאכילה היא: ושור הנסקל. לאחר שנגמר דינו דקי"ל דאסור בהנאה אפילו שחטו: ועגלה ערופה. דס"ל דנאסרה מחיים ואפילו שחטה אסורה ובגמרא מסיק דפרת חטאת ועגלה ערופה אינה משנה. דשניהן הוי שחיטה ראויה דבפרה יכול לפדות אפילו ע"ג מערכתה ובעגלה ערופה אם נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר. גמ': [אות כה] תוי"ט ד"ח רבי שמעון פוטר. קדשים בפנים במה דלא זריק דם. מסקנא לא קיימא הכי דמ"מ כיון דזרק מקרי שחיטה ראויה כיון דאילו נחר וזרק לא מהני א"כ שחיטה היא דמתרת (ובחוס') נקטו משום דכל העומד לזרוק כזרוק דמי) אלא דמה"מ לא אתיא הך מלתא כר"ש דעל השני לא לחייב מלקות דהוי התראת ספק שמא לא יזרוק (ואף דר"ש דס"ל כל העומד לזרוק. הכא דאין הב' עומד לזרוק כיון דהוי מחוסרת זמן ל"א כזרוק דמי. תוס'):

אור גדול

פ"ה ג במשנה ועגלה ערופה. בגמ' מסיק דאינה משנה דעגלה ערופה אינה נאסרת מחיים ושחיטה ראויה היא. ובתוס'

תעלה ומה תעשה מה מעלה לא עגם אח"כ הזהיר. אף בוחטו לא עגם אח"כ הזהיר: חולין בפנים שניהם פסולין. כדתנן במ"ט פ"ב דקדושין: והשני סופג. כתב הר"ב משום לאותו ואת בנו אבל משום חולין בעזרה אזהרת עשה כו'. בריחוק מקום כו' ולאו הבא מכלל עשה עשה:

ב חולין וקדשים בחוץ כו'. ועוד הוי מלי למתני חולין וקדשים בחוץ ובפנים וכן קדשים וחולין. וחולין וקדשים בפנים ובחוץ וכן קדשים וחולין. ואי בכל הני דתני יש חלוק איכא למימר דלא תני להני משום דליכא בה שום חלוק. ואי ליכא חלוק בכל הני דתני. לריך לומר תני ושייר. תוס': ג רבי שמעון פוטר. דסחיטה שאינה ראויה לא שמה סחיטה דגמר מטבוח עבד. מה להלן סחיטה ראויה דכתיב (בראשית מ"ג) כי אתי יאכלו. אף כאן סחיטה ראויה. גמרא פרק דלקמן דף פ"ה. ומתני' דלעיל דלא קותיה דמכדי כי סחיט קדשים בחוץ לאו סחיטה היא. קמא מקטיל קטליה. שני מתקבל בפנים הוא. כרת מי לחייב. דלעניין סחוטי חוץ גזירת הכתוב [הוא] דהויא סחיטה [ולרבנן אדרבה ילפינן מסחוטי חוץ כדלאיתא בגמ' פרק דלקמן] חולין בפנים [קמא] מקטל קטליה. שני אמאי סופג הארבעים. *קדשים בפנים כמה דלא זריק דם לא מסתרי [בשר] שני אמאי סופג את הארבעים. גמ' דף פ': וחכמים מחייבים. לתב הר"ב פעמים שאפילו שחט ראשון לשלחו וחכמים מחייבין כו'. השוחט

ב חולין וקדשים בחוץ. ע"ח פ"ח: ג השוחט ונמצא טרפה. פ"ח פ"ב ירושלמי פוטר פ"ב כ"ה הל"ו מו"ל פלגא לפוטר פרק ח': והשוחט פרת חטאת. בירושלמי כ"ה ע"ח: וחכמים מחייבין. מיי' פי"ב מה' עתיפה הי"ה סמ"ג לאוין קפ"ב: השוחט ונתנבלת בידו. מיי' וסמ"ג שם טור"ש יו"ד סימן ע"ז ס"ב:

שנויי נוסחאות

ב ושניהם פסולים ושניהם סופגין את הארבעים. כמסב"כ ושניהם סופגין את הארבעים ושניהם פסולים. בסוף המכנה את הארבעים (ופסול). בכי"ל מ' ובי' ליתא בע"ב. ג ונמצא טרפה. בד"ל ובכי"ל ובכי' סערבוכ ובמסב"ב ד' בוגיטו ונמצאת.. והשוחט פרת. בד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי': ובכי"ל ב'השוחט.. וכ"ה ברש"י. רבי שמעון פוטר וחכמים מחייבין. בד"ל ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרין: בכי"ק ר' מאיר מחייב ר"ש פוטר ומוכח מגמ' (פ"ה ע"ח) דבמיסס ע"ס (ד"ס).

תוספות רע"ק

ג [אות כד] הרע"ב ד"ח ועגלה ערופה. ובגמרא מסיק כו' אינה משנה. דשניהן הוי שחיטה ראויה דבפרה יכול לפדות אפילו ע"ג מערכתה ובעגלה ערופה אם נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר. גמ': [אות כה] תוי"ט ד"ח רבי שמעון פוטר. קדשים בפנים במה דלא זריק דם. מסקנא לא קיימא הכי דמ"מ כיון דזרק מקרי שחיטה ראויה כיון דאילו נחר וזרק לא מהני א"כ שחיטה היא דמתרת (ובחוס') נקטו משום דכל העומד לזרוק כזרוק דמי) אלא דמה"מ לא אתיא הך מלתא כר"ש דעל השני לא לחייב מלקות דהוי התראת ספק שמא לא יזרוק (ואף דר"ש דס"ל כל העומד לזרוק. הכא דאין הב' עומד לזרוק כיון דהוי מחוסרת זמן ל"א כזרוק דמי. תוס'):

יכין **תפארת ישראל** **יכין**

יב) הראשון לוקה כשהתרו בו למלקות של שחוטי חוץ. והב' לוקה משום לאותו ואת בנו: יג) משום חולין שנשחטו בעזרה: יד) משום לאותו ואת בנו. אבל משום חולין בעזרה פטור. דרק לו הבא מכלל עשה הוא. ולא לקי עליה: טו) מהחוא מחוסר זמן: טז) דוקא נקט ששחט ראשון חולין והכי קדשים. ושניהן בחוץ. וכן כל הכמיין במשנתינו דוקא נקט להו: יז) משום לאותו ואת בנו. אבל משום קדשים בחוץ פטור. מדלא חזי לפנים: יח) הראשון משום חולין בעזרה. והשני משום מחוסר זמן: יט) מדשחטו חולין בעזרה: כ) הראשון מהחוא קדשים בחוץ. והכי מהחוא מחוסר זמן: כא) מדשחטו קדשים בחוץ. [ונקט תנא הכא רק ו' כני (א) שניהן חולין בחוץ. או שניהן קדשים בחוץ. (ב) שניהן חולין בפנים או שניהן קדשים בפנים. (ג) חולין וקדשים בחוץ. או קדשים וחולין בחוץ. (ד) חולין וקדשים בפנים. או קדשים וחולין בפנים. (ה) חולין בחוץ ובפנים. או קדשים בחוץ ובפנים. (ו) חולין בפנים ובחוץ. או קדשים בפנים ובחוץ. ומדנקט לעיל דאותו ואת בנו מהא בחולין וכמוקדשין. נקט הכי דבכל גוונא חייב. ולאפוקי מדל ב דס"ל שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. וכדקאמר בגמ'. מיהו תני ושייר עוד כ' כני. (ח) חולין בחוץ וקדשים בפנים. או קדשים בחוץ וחולין בפנים. (ט) חולין בפנים וקדשים בחוץ. או קדשים בפנים וחולין בחוץ]: כב) בהמה ראשונה של אותו ואת בנו: כג) פרה אדומה: כד) לאחר שנגמר דינו דאסור בהנאה אפילו בשחטו: כה) דג"כ נאסר בהנאה מסירדה לנחל איתן [והכי קיי"ל כרמב"ם פרק י' מרוצח] אפילו לא נערפה עדיין. מיהו בש"ס מסיק דפרה נפדת אפילו שחוטה ומוכחת ע"ג מערכתה. ועגלה ערופה עכ"פ ממיים מותרת. ולפיכך לא פטר בהו ר"ש. והיינו מבנה: כו) דס"ל שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה: כז) וקיי"ל כחכמים [י"ד סי' ע"ז]. מיהו בע"ז דוקא בשחט אדם אחר לאותו לע"ז

הקשו אמאי לא קאמר דשוחט דמתני' היינו עורף ועריפתה זו היא שחיטתה כדאמרינן זבחים (ע' ב') דעריפתה מטהרתה מידי נבילה. וכן הקשו ביומא (ס"ד א'). ובתוס' ישנים שם תרצו דלריש דס"ל שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה לא אמרינן עריפתה זו היא שחיטתה. וכתבו זה בלא טעם. ולדעתי הי' אפ"ל הסבר אחר דאימת אמרינן עריפתה זו היא שחיטתה היכא דהעריפה איננו מגרע לה כלל משא"כ אם נימא דמחיים לא מתסרא בהנאה רק לאחר עריפה א"כ השתא גרועו מגרע לה לאסור בהנאה כ"ש דלא אהני לה לטהר. הכי ס"ל להגמ' לסברא פשוטה. ובדברי התוס' ישנים הנ"ל יתיישבו דברי רש"י בבכורות (ט' א') גבי הא דתניא חערלה ובלאי הכרם ושור הנסקל ועגלה ערופה כו' כולן מטמאין טומאת אוכלין. ופירש"י עגלה ערופה ששחטה עיי"ש. וכוונתו דאי נערפה בלא"ה הויא נבילה. והתנה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לשלחו ומי לע"ז חייב כגון דאתרו ביה משום לוחו ואת בנו. ולא אתרו בי' משום ע"ז. דכיון דלא אתרו ביה משום ע"ז לא מקטל. ולוקה וכ"כ הרמב"ם בפירושו ובחבורו פי"ב מה"ם. ולע"ג דבתלמודן פסק הר"ב במשנה ב' פ"ג דכתובות. וכ"כ הרמב"ם שם ובחיבורו פ"ק מהלכות נערה. דלע"ג דלא אתרו ביה פטור ההוא קרא דילפינן מיניה בתלמודן מיירי. והא דגמרא פליגי ר"י וריש לקיש דר"י סבר כדפירש הר"ב. ור"ל סבר דפטור משום ההיא דכתובות ואמרינן דלטעמייהו דהתם נמי פליגי ועבדינן לריכותא דאילטריך לאכמוטינן ממון ומלקות. ושמעינן דמאן דפטר בממון פטר נמי במלקות. ומאן דמחייב במלקות מחייב נמי בממון. והיכא מזכינן שטרי אבי תרי. ל"ק דסוגיא דהכא אליבא דרב דימי דאמר דפליגי ר"י וריש לקיש בחייבי מיתות. אבל התם בכתובות [דף ל"ה] מסקינן דכי אתי רבנן אמר חייבי מיתות בוגגים כ"ע ל"פ דפטור מתבלומין. והשתא ליכא לריכותא דהכא שוחט לע"ז מחייבי מיתות הוא ובהא לא פליגי זימנא אחריתא לרבנן. אלא לכ"ע פטור מתבלומין: ונתנבלה בידו. פי' הר"ב שלא מדעת. דאוחר ומעקר נמי מתנבלת בכך בכלל דר' יבב משנה ד' פ"ב. אלא איכא ביניהו דהא שלא מדעת. ואוחר ומעקר מדעת. וכן פירש"י אוחר ומעקר מדעת. ומיהו איכא למידק מאי שנא מעקר. דנקט טפי מבאר הפסולים בשחיטה שסייה דרסה חלדה הגרמה שבתבס הר"ב ברפ"ב. וכן יש לדקדק במשנה ה' פ"ז דבכ"ק. וה"ג ברפ"ס דבריחות. ואולי דאורחא דמלתא נקט וכך היה דרכן של הרועים לנבל ולא לשחוט. למעקר הסימנים. ויניד עליו רבו דתכן הוחר ולמאי איצטריך. דכך לי אוחר כמו מעקר וכ"ם. דהא לא מתעבדא מלתא כלל בסימנים. אלא דאורחא דמלתא קתני ואזיל. ועי"ל דמעקר דהכא שעוקר בידים ולא כדרך שחיטה. והכי דייק ליבעיה דהר"ב שמפרש עקור של ס' הלכות שחיטה כפירש"י שהוא פסוקת הגרגרת שבמשנה ד' פ"ב וכמ"ש שם בס"ד]. והשתא מ"ש הר"ב נתנבלה שלא מדעת. כלומר אפילו שלא מדעת. ועמ"ש שם בבריחות: איזה שלקח ראשון ישחוט מבעה"ב הוא קודם לבעה"ב שבעל מנת כן לקח. כתב הר"ב שכך שניו בתוספתא הלוקח לקחו מבעיי. האחרון יכול לשחוט תחלה. ע"כ: [*שחטה ואת בת בתה כו' וכו'. מבשר אמה ובנו ואותו כו' *) לשנא קטיעה הוא דמ"ם ובנו נמשך למעלה ולמטה. ולולי שכן גם לבון רש"י איתי מניה שלא לשלחו ומי לע"ז חייב כגון דאתרו ביה משום לוחו ואת בנו. ולא אתרו בי' משום ע"ז. דכיון דלא אתרו ביה משום ע"ז לא מקטל. ולוקה וכ"כ הרמב"ם בפירושו ובחבורו פי"ב מה"ם. ולע"ג דבתלמודן פסק הר"ב במשנה ב' פ"ג דכתובות. וכ"כ הרמב"ם שם ובחיבורו פ"ק מהלכות נערה. דלע"ג דלא אתרו ביה פטור ההוא קרא דילפינן מיניה בתלמודן מיירי. והא דגמרא פליגי ר"י וריש לקיש דר"י סבר כדפירש הר"ב. ור"ל סבר דפטור משום ההיא דכתובות ואמרינן דלטעמייהו דהתם נמי פליגי ועבדינן לריכותא דאילטריך לאכמוטינן ממון ומלקות. ושמעינן דמאן דפטר בממון פטר נמי במלקות. ומאן דמחייב במלקות מחייב נמי בממון. והיכא מזכינן שטרי אבי תרי. ל"ק דסוגיא דהכא אליבא דרב דימי דאמר דפליגי ר"י וריש לקיש בחייבי מיתות. אבל התם בכתובות [דף ל"ה] מסקינן דכי אתי רבנן אמר חייבי מיתות בוגגים כ"ע ל"פ דפטור מתבלומין. והשתא ליכא לריכותא דהכא שוחט לע"ז מחייבי מיתות הוא ובהא לא פליגי זימנא אחריתא לרבנן. אלא לכ"ע פטור מתבלומין: ונתנבלה בידו: ונתנבלה בידו כח). והנוחר כט) והמעקר ל). *פטור משום אותו ואת בנו לא). שנים שלקחו פרה ובנה לב). איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון לג). ואם קדם השני זבח לד). שחט פרה ואחר כך שני בניה סופג שמונים לה). שחט שני בניה ואחר כך שחטה. סופג את הארבעים לו). שחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים. שחטה ואת בת בתה לז) ואחר כך שחט בתה. סופג את הארבעים לח). סומכוס אומר משום רבי אמו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שעל מנת כן לקח. שאילו לא מכרה בעל הבית לפני ועכבה לעצמו היה הלוקח שוחט. שכך שניו בתוספתא. הלוקח מבעל הבית הוא קודם לבעל הבית שע"מ כן לקח: ואם קדם השני זבח. שהקדים בעצמו כדי שלא יבוא לידי איסור ויש לו ריוח שאוכל היום בשר: סופג שמונים. דעל כל בן ששחט עובר בלאו: סופג את הארבעים. דאין כאן שחיטת איסור אלא אחת: שחטה ואת בתה ואח"כ את בת בתה. יש כאן שני אותו ואת בנו: שחטה ואת בת בתה. אין כאן עדיין איסור ואח"כ שחט את בתה ויש בשחיטה זו שני איסורים. אותו ואת בנו משום אמה. ובנו ואותו משום בתה של זו שבכר נשחטה: סופג ארבעים. דאחד לאו הוא ואחדא התראה ואחד מעשה: סומכוס אומר סופג שמונים.

*) כר"ב ד"ר מעלייתא. דס"ל

שנויי נוסחאות

והנוחר. בכי"ק ובכי"מ ובכי"ס הנוחר. פרה ובנה. בכי"מ..ואת בנה. איזה שלקח. בכי"ס ובכי"ף ד"ק זה.. ישחוט (ראשון). בכי"מ ליתא. ואם קדם השני זבח. בכי"ק אם..; בכי"ף ד"ק. ושחט זבח. שחט פרה ואח"כ שני בניה. בכי"מ ובכי"ל כ'.. ואח"כ שחט שני.. וכ"ה בכי"ל מ' (ושם..את שני..); בד"ל (ושם יש מסכון מן ב' בניה עד ב' בניה) ובכי"קובכי"ס ובכי"ף השוחט פרה ושני בניה וכ"ה השוחט.. גם בכי"ר כ'. (את ה)ארבעים. בכי"ק ובכי"מ ובכי"ס ובכי"ף ליתא וכן בסמוך. ואח"כ שחט בתה. בכי"ק ובכי"מ ובכי"ס ובכי"ר מ' ובכי"ף ד"ק.. את בתה; בכי"ר כ' ואח"כ את בתה. סומכוס. בכי"ק סומכס.

ראשון לציון

פרק ה ג הר"ב ד"ה

והנוחר שוחט הסכין בנחיריו והוחך ובכ"י ד' פ': ע"ב סימנים מותרו מונקו ועיין יסל"מ:

תוספות רע"ק

[אות כג] פטור משום או"ב. דייק כן להורות דמשום או"ב הוא דפטור. אבל מ"מ איסורא עבד משום צער בע"ח. ומשום לתא דבל תשחית. ש"ל:

אור גדול

ותשובה דהא בזבחים (שם) מבואר דעריפתה מטהרתה. ובזוהר תשובה דברי החוס' מנחות (ק"א ב') ד"ה ועגלה. שבתחלת דבריהם כתבו כפירש"י ולבסוף סיימו א"נ משערפה ועריפתה מטהרתה מידי נבילה בדמוכח בזבחים (שם). ותמוה דמה הוצרכו לתירוצים הקודמים כיון דגמ' מפורשת היא. גם מ"ש בדמוכח בזבחים אינו מובן דהא מבואר הוא בפירוש ולחדיא. גם מ"ש בתוך דבריהם ולמ"ד עריפתה איסרתה מצינן למימר דקסבר ר"ש עגלה בשחיטה כשירה. נ"ב אינו מדוקדק דהא גם לת"ק ע"ב הכי הוא והול"ל דקסברי ת"ק ור"ש. אמנם עפ"י מ"ש התוס' ישנים הנ"ל א"ש הכל. דרש"י בבכורות הנ"ל וכן התוס' במנחות הנ"ל בראשית דבריהם ס"ל כמ"ש התוס' ישנים דלר"ש לא אמרינן עריפתה זו היא שחיטתה וע"כ סייגו לדידי' בשחיטה. וא"כ עיקר הקו' למ"ד עריפתה אוסרתה הוא רק לר"ש ולכך כתבו התי"ס דקסבר ר"ש עגלה בשחיטה כשרה. ות"ק מיירי בין שחיטה ובין ערפה ולר"ש בערפה מטמא טומאת נבילות ובשחיטה אינו ממטא טומאת אוכלין. ובתירוץ בתרא ס"ל כתוס' יומא (שם) והולין כאן ובריחות (ב"ה א') דגם לר"ש אמרינן

מדלא"ו

*) דברי שמוהין ודברי הר"ב ובכ"י יבריס כלאבר כבר הביאו ע"ז הרמ"ז והכ"ד.

מטוס

יבין תפארת ישראל יבין

לע"ז. ואח"כ שחט זה השני. אי נמי ששחט השני לע"ז ומייר בלא אתרו ביה משום ע"ז חייב מלקות משום לוחו ואת בנו. אבל באתרו ביה שיתחייב משום שוחט לע"ז. הרי חייב מיתה מבוא ע"ז. ולפיכך גם לרבנן פטור ממלקות. דקיס ליה בדרבה מיה [דדוקא בנתחייב מיתה ותבלומין. פטור מתבלומין אפילו לא אתרו בי' ממיתה. אבל בנתחייב מיתה ומלקות. אז רק בהתרו בו ממיתה פטור ממלקות [רמב"ם פי"ב משחיטה ופי"ח מעבדה]: כח) ע"י שלא שחט רוב הסימנין. אי ע"י שסייה דרסה חלדה הגרמה. אף שלא עשה כן בכוונה. והרי הוא לשחטה נהכוון: כט) שקרע הבהמה מנחיריה עד הלוחר: ל) שעקר הסימנין ושחטן אח"כ. ואף דבכה"ג קודם שחיטה הבהמה כשרה היא. רק שאין שחיטה מועלת בה [כי"ד כ"ד ט"ו]. [ואפשר דנחיכה נמי מייר בשחטה אחר שנתרפה. והוה שפיר לא זו אף זו נגד הריעתא שנתנבלה בשחיטה ולא נשחטה כלל. ודו"ק]: לא) והא דקאמר משום לוחו וא"כ. פשיטא דבהכי מיירי. ג"ל דה"פ אין כאן מלות לוחו וא"כ ומותר לשחוט אחריהם [ר"ל ט"ז ט"ל לב) ובאין לדין. שכל אחד רוצה לשחוט תחילה: לג) מיהו בים דין זה בין המוכר להלוקח הלוקח שוחט תחילה. וג"ל הטעם מדקיי"ל דכל זכות שבנוף הדבר שמכר. מוכר בעין יפה מכר. [ח"מ רט"ו סמ"ע סקל"ז]: לד) ג"ל דקמ"ל דא"ל לעשה לאחר היזק שתהווה לו ע"י שעיכבו מלשחוט. דלא מחשב דיני דגרמי. דעכ"פ לא עשה מעשה בגוף הדבר היזק [כמ"ש הרא"ש פ"ק דכ"ב לות י"ז. וח"מ שם"ע]. כיהו קנו שניהן מכ' מוכרים. כל הקודם לשחוט זריז ונכסר [י"ד ע"ז. והא דאפשיק תנא בהן בכא שהוא מדיני ממונות בין בכא דטוחר ומעקר ובכא דבתם הפרה. דכולהו איירי בתיובי דמלקות ולמה הפסיק תנא ביניהם. ג"ל דקמ"ל מלעיתא דאף שסיה דינו לשחוט ראשון. אפ"ה בקדם שני ושחט. אם שחט אח"כ האחר. שהני מייב ולא הראשון]: לה) דעל כל חד עבר בלאו: לו) דלא שחט באיסור רק אחד: לו) אבל לא עבד איסורא:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דס"ל לסומכוס דמחייב בהתרלה אחת ובלאו אחד ב' מלקיות וס"ה לריסא דקתני שחט שני בניה. ואח"כ בחטה בופג מ'. לסומכוס הופג בשמונים. וכך היא בתוספתא שחט המשה בניה ואח"כ שחטה סומכוס אומר מטוס ר"מ. חייב מטוס המשה לאחין: בארבעה פרקים בשנה. דרך ישראל לעבות שעורות בד' פרקים הללו. וסהם הלוקח בהמה אינו לוקח אלא לשחטה מיד. לפיכך המוכר בהמה לחבירו ומכר תחלה אמה לו בתה בו ביום. צריך שיאמר לבני דע לך שהיום מכרתי אמה לשחוט לו בתה מכרתי לשחוט. שמא כבר נשחטה: בי"ט האחרון של חג. היו מרגיש בשמחה מפני שרגל בפני עצמו הוא והביב עליהן. והאי דלא תביב עי"ט ראשון של חג. מטוס דב"ע טרידי בסוכה ולולב ואין להם פנאי להרבות בשמיטה: אף ערב י"ה בגליל. ולא ביהודה ובשאר הרגות שלא היו אוכלים ערב י"כ אלא בשר עוף ודגים כדמוכח בב"ר גבי ההוא חייטא דזבן טוא: בזמן שאין לו ריוח. הפסק ביניתיים. במכר האם היום. אבל יש לו ריוח. שמכר את הראשונה להמול והבניה היום. אין צריך להודיעו. שאני אומר אתמול שחטה הראשון. פירש אחר בזמן שאין לו ריוח שהוא נחפז ומהיר לקנות במרחה שרוצה לשחוט היום. אבל יש לו ריוח שאינו נחפז בקנייתו אינו חייב להודיעו דבמא לצורך יום אחר הוא קונה. ורבי יהודה לפרושי מלתיה דת"ק אתי ולאו להפלוגי עליה: ומודה ר' יהודה. אף ע"פ שלקח זה היום וזה למחר. ולפירוש הבני אף על פי שאינו נחפז ומהיר לקנות: את האם לחתן ואת הבת לכלה. אורחא דמלתא נקט דאורח אדעת לעבות בעודה עפי בבית החתן מבבית הכלה. הלכך האם לחתן שהיא גדולה. והבת שהיא קטנה. לכלה: ד' משחיטין את הטבח בעל כרחו. באם קבל דינר מלוקח ליתן לו בדינר בשר. אפילו שור שוה אלף זוז בוחטו בעל כרחו. אף על פי שאין לו לוקחים לבשר

את הטבח בעל כרחו. כתב הר"ב שאם קיבל דינר מלוקח וכו'. לפי שד"ת מעות קונות כו'. אלא גזירה שמא יאמרו כו' עיין

מאיר סופג שמונים לח). בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו לט). אמה מכרתי לשחוט. בתה מכרתי לשחוט מ). ואלו הן ערב יום טוב האחרון של חג מא). וערב יום טוב הראשון של פסח. וערב עצרת. וערב ראש השנה. וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל מב). אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין לו ריוח מג). אבל יש לו ריוח מד). אין צריך להודיעו מה). ומודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה שצריך להודיע מו) בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד מז): ד' בארבעה פרקים אלו משחיטין את הטבח בעל כרחו מח). אפילו שור שוה אלף דינרין ואין לו ללוקח אלא דינר.

מטוס אמו [ובנו] ובנו [ואותו] ולעפ"כ אני אומר שהמגיה כן בלשון רש"י ובלשון הר"ב שלא הפסיד]: בערב יו"ט האחרון של חג. כתב הר"ב והאי דלא תביב עיו"ט הראשון של חג. משום דכ"ע טרידי בסוכה ולולב וכו'. כ"כ התוספות בשם ר"ת. ואני תמה דברפ"ד דפסחים. כתב הר"ב. דברי רש"י. דבערב פסח טרידי עלמא. ולדבריו צריכין לומר דבערב סוכות לא טרידי כמ"ש שם בס"ד. ומלאתי בחוס' פ"ק דע"ז דף ה'. שכתבו טעם אחר בשם יש מפרשים וז"ל דבהגך ד' פרקים טעמא רבא אית בהו. יו"ט האחרון של חג לפי שהוא זמן בפני עלמו וחלוק מגלפניו תקנו להרבות בסעודה. משא"כ בשביעי של פסח. וגם הקרבנות שבשמיני הוו בשביל ישראל. וכל החג היו מקריבין נגד החומות. וערב פסח לפי שהוא יום גאולה ויציאה לחירות. ועלרת כדאמרינן בפ' אלו דברים [דף ס"ח] הכל מודים בעצרת (שכולו לכם) [ע"ל דבעינן נמי לכם]. ור"ה מפני שהוא תחלה הבנה מרבים בסעודה לעבות סמן יפה וכמה עניים עושים בו לסימן יפה כדאמר במס' הוריות [דף י"ב] וכריהות [דף ו']. ע"כ: [*אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין לו ריוח וכו'. כתב הר"ב בפי' אחר שהוא נחפז ומהיר לקנות כו' והוא פי' הרמב"ם ובחבורו ספי"ב מהלכות שחיטה דבריו מבוארים יותר. דהיינו שאותו שלקח בתחרוכה נחפז לקנות והיה בסוף היום שחזקתו שהוא שוחטו עתה. והקשה עליו הרא"ש דאדרבא אופשא מסתברא דהקונה בערב אין לו זמן לשחוט ולהפשיטו ולעורך מחר הוא קונה. ומה שהוא נחפז לקנות לפי שביו"ט לא יוכל לקנות. ומסיק דכפירוש קמא שהוא פירש"י כן הוא בתוספתא. וכן דאיתי בהשגת הראב"ד]: ומודה ר"י כו'. כתבו התוספות הוסה למאן מודה דאיתמי דר"י לפרש ע"כ. ועיין בתוס' פרק דלקמן דף פ"ח דלרמי בר חמא ורב הסדא מבמע בפרק זה בורר [דף כ"ה] דהיכא דמוכח הוי לחלוק ע"כ וא"כ ה"ל מדתנא ומודה מוכח דלתנוק. אבל כל הפוסקים פסקו כרבי יהודה: ד' משחיטין

יכין — תפארת ישראל — יכין

לח) מדאתי החיוב מתוך ב' נופים. וה"ה בריסא בשחט ב' ולדיה. ואח"כ שחט האם נמי פליג. רק נקט פלונתייהו בסיפא לרבותא דרבנן. דאמ"ג דהו"ל ב' שמות. אותו ואת בנו. ובנו ואותו. אפ"ה לא לקי רק מ': לט) לוקח: מ) מדדרך ישראל להרבות אז בסעודה. וכל הלוקח אז. ודאי שחסה מיד. ושמא כבר שרטה. אבל בשאר ימים. אפילו בהמה דקה דליכא לספוקי בחריסה. עכ"פ איכא ס"ס. ספק שלא ישחוט זה לו שלא ישחוט זה היום. לפיכך א"ל להודיעו. [מיהו דוקא המוכר שיודע ודאי שלקחו שיחסה. צריך לזהר שלא יכשיל להקונה. אבל הלוקח א"ל לשאול. דאזלינן בתר רובא שאינן אור.ב.ח) ולא מתוקנין אסורא]: מא) של סוכות. דשמיני

ח) עי' שלן יו"ד סימן ע"ז סי' ז' בשם הר"ן.

אמרינן עריפתה זו היא שחיטתה. ולפי"ז שביר כתבו כרמוכח בובחים. דכוונתם דמוכח מהתם דאף לר"ש אמרינן הכי וכוונתם נראה מהא דפריך שם מברייתא דאבל לא תאכלוהו ואמאי לא משני דאתיא כר ש

מכלל דגם לר"ש הכי. ואשה"מ. והא דלא אמרינן בשור הנסקל סקילתו זו היא שחיטתו בראמרינן ביומא (שם) וזבחים (שם) עריפתה זו היא שחיטתה. אשר דלא אמרינן כן רק במצוה לחוד ולא היכא דהוא בגדר

עונש

אור גדול

שנויי נוסחאות

המוכר בהמה. בכי"מ.. פרה. להודיעו בד"ל ובכי"ק להודיע. (בהה מכרתי לשחוט). בכי"מ ובכי"ל ג' ליתא. עצרת. בד"ל ובכי"ק ובכי"ה העצרת. (אבל יש לו ריוח) אין צריך להודיעו. בד"ל אבל אם יש.. אינו צריך להודיע ובכי"ה אינו צריך להודיע גם בכי"מ ובכי"ה ובמסב"ב ד' שוגלינו ובכי"ה בכי"ק (ובס ליתא בטעוה). ומודה ר"י במוכר. בד"ל ובכי"ק מודה.. בכי"ר מ' ר"י אומר המוכר ועי' בסמוך ועי' רוב'. שצריך להודיע. במסב"ב.. להודיעו: בד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ר כ' שהוא צריך..: בכי"ר מ' צריך להודיעו. ועי' בדנור הקודם. בידוע. בד"ל ובכי"ק ובכי"ה ד"ק שהדבר ידוע. ד' בארבעה. בד"ל ובארבעה. בעל כרחו. בכי"ק ובכי"ר ד"ק על כרחו. אפילו. בכי"ר ד"ק שאפילו. (שור) שוה. בכי"ר מ' ליתא. דינרין. בד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ה ובכי"ל כ' ובכי"ר ד"ק ליתא; בכי"ל מ' ואין לו לוקח אלא בדינר.

תוספות חדשים

פרק ה' ג בתוי"ט ד"ה אמר ר"י כו' והקשה עליו כו' ובס' פ"ת סימן י"ז סי"ק מ' תי' דלהרמב"ם ערב יום טוב לאו דוקא אלא יום מן יומים קודם:

תוספות רע"ק

[אות כו] בשנה בארבעה פרקים. מגיינא בשנה המוכר. מגיינא לאפוקי דל"ת תנא ושייר יו"ט א' של חג ויו"ט אחרון של פסח דסר"א דנקט חד בכל יו"ט קמ"ל. ש"ל:

בארבעה פרקים בשנה יח. פ"ג פ"ל ל"ו פ"ל עבודה זרה ה' פ"ב פו"ב מלכה אמור פרק ח' כל המשנה מיי' פי"ב מה' שחיטה הי"ד ופי' בהגנות וכס"מ וגל"מ שמ"ב לאוין קמ"ט פוס"ע י"ל סימן פ"ז כ"ו: אימתי בזמן שאין לו ריוח כו' ומודה ר"י במוכר את האם לחתן. מיי' ופמ"ב בס פוס"ע שם: ד' בארבעה פרקים אלו כו'. פ"ג פ"ל מיכוזין פ"ל פ"ב מיי' פ"ם מה' מכילה ה"ז פמ"ב עשין פ"ב פוס"ע ה"מ סימן קנ"ם פ"ב:

הבשר לפי שדבר תורה מעות קונות ומעת שקבל המוכר שדינר קנה הלוקח הבשר. ולא תקנו חכמים שמשיכה קונה ולא מעות אלא גזירה שמא יאמר לו מוכר לקוחה נשרפו חייך בעליה. דאי מוקמת להו לפירי באחריות הלוקח מסתמן המעות. אי מתרמי דליקה בבית המוכר שהפירות שם לא טרח לאגוליהו. אבל לאחר שמשך מסתמא ממטי להו לביתיה. ובארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דבריהם על דין תורה שהמעות קונות: לפיכך אם מת מת ללוקח. ומפסיד לדינר שהרי ברשותו מה: אינו כן. דבעינן משיכה וכל זמן בלא משך חוזר בו המבחר: ה יום אחד האמור באותו ואת בנו כו'. לפי שפרשת אותו ואת בנו כמוכה לקדשים דכתיב ירצה לקרבן אשה וסמיך ליה אותו ואת בנו. ובקדשים לילה הולך אחר היום. דכתיב (ויקרא ז) ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר. אלמא לילה בלאחריו קרוי יום קרבנו עד הבוקר. יכול אף זה כן נאמר במעשה בראשית יום אחד וכו':

ה יום אחד האמור באותו ואת בנו. פ"ב ע"ב מו"ב פרשה אמור פרק מ' כל המעשה מיי' מ"ב נאות שוש"ע י"ד סימן י"ז ס"ד:

שנויי נוסחאות

בשאר ימות. בכי"ק ובכי"ר כו'.. כל ימות. ה היום הולך. בכי"מ יום.. וכן בסמוך והאחרון לפניו. שמעון ב"ז. בד"ב ובמשב"ב ובריי"ף ד"ק ר' שמעון..

ראשון לציון

ה במשנה יום אחד כו' את זו דרש שמעון בן עזאי עיין יסל"מ

אור גדול

עונש [אב"ה. לענ"ד לא אמרינן כן רק בבאין לכפר דעיקר חלימוד הוא במליקת קדשים בפנים דאינן מתמאין וה"ה בכל הבאין לכפר ועיין בזבחים (שם) בעגלה ערופה דאמרו בפרה כתיב בה בקדשים עיי"ש):

יכין תפארת ישראל יכין

טיין במ"ב פ"ד דב"מ ומ"ם שם. ומ"ם הר"ב אבל לאחר שמשך מסתמא ממטי להו לביתיה. והיינו טעמא דנקט משיכה אף על גב דאליבא דמי דרכיס אחריס שקונין בהן. וכבר כתבתי זה במשנה ה' פ"ק דקדושין: ה מעשה בראשית. ויהי ערב ויהי בקר בריבא ערב והדר בקר. רש"י:

כופין אותו לשחוט. לפיכך אם מת. מת ללוקח מט). אבל בשאר ימות השנה אינו כן נ). לפיכך אם מת. מת למוכר: ה יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה נא). את זו דרש שמעון בן זומא. נאמר במעשה בראשית (בראשית א) יום אחד. ונאמר באותו ואת בנו (ויקרא כב) יום אחד. מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה נב). אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה:

יכין

להקלב דיבר על בשר בהמה שיש כבר ביד הקלב. מכריחו שיסחטנה. אף שאין להטבח קוסים לשאר הבשר. והטעם דמן התורה מעות קונות. ורק חכמים תקנו שרק משיכה קונה [כפ"ב דב"מ מ"ב]. והכא משום לורך יו"ט לקמוה מדאורייתא [מ"מ קל"ט נ']. ונקט להך דינא הכא אף דלא שייך רק בסדר מזיקין. אלא דקמל"ן במכר להטבח בד' פרקים אלו. וודאי יכריחוהו לשחוט אותיות ולריך להודיע להלוקח הבני: מט) אבל מפסיד רק המעות שבבר נתן: נ) דאז קודם שמשך יכול לחזור בו זה וזה: נא) כלומר הליכת היום הוא אחר הלילה שקדמה להיום. וכמו כן בכל דבר. חוץ מאכילת קדשים. שבהם הלילה הולך אחר היום שקדם לה: נב) דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד:

ציונים תוספת יו"ט כיסוי הדם פרק ו חולין ר"ע מברטנורה

פרק ו **א אבל** לא במוקדשין. *דאמר קרא היה לו עוף. מה היה לוקה קדם. אף עוף שאין במינן קדם לו מה היה שאין במינן קדם. אף עוף שאין במינן קדם לו עוף. תורין ובני יונה שיש במינן קדם. לא כהיה. מה היה לא חלקת בה אף עוף לא תחלוק בו. גמ': ונוהג בחיה ובעוף. כתב הר"ב למעוטי בהמה. דלא תימא בכלל היה. הוספות. וכספ"ג כתבתי מגלן דבהמה בכלל היה: במזומן ובשאינו מזומן. דת"ר אשר יצוד אין לי אלא אשר יצוד

פרק ו **א כיסוי** הדם כו'. משום דבעי למתני בחולין אבל לא במוקדשין. נקט לגולהו: במוקדשין. חטאת העוף ועולת העוף. וכן קדמי בדק הבית אם עבר ושחטן אין טעונים כיסוי: ונוהג בחיה ובעוף. למעוטי בהמה דלא תימא בהמה בכלל היה. ונפקא לן מדכתיב בבקר בעל מום (דברים פ"ו) על הארץ תשפכנו כמים. מה מים אינן טעונין כיסוי אף דם בהמה אינו טעון כסוי: במזומן. עוף הנדל בבית: ונוהג בכוי. בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמי' אם היה היא וטעונה

פרק ו **א כיסוי הדם. נוהג בארץ ובחוצה לארץ. בפני הבית ושלא בפני הבית** א). בחולין אבל לא במוקדשין ב). ונוהג בחיה ובעוף ג). במזומן ד). ובשאינו מזומן. ונוהג בכוי ה) מפני שהוא ספק ו). ואין שוחטין אותו ביום כיסוי. אם בהמה ואינה טעונה כיסוי: ואין שוחטים אותו ביו"ט. מנוס דלמא *)בעי כיסוי. *ומספיקא לא מהלינן יום טוב:

*) כ"ה בר"ב ד"ר וד"פ וד"ק וכ"ה ברש"י וכד"ח הגיהו לא בעי כו' ועי' תו"ת.

יכין תפארת ישראל יכין

פרק ו א) מדבעי למתני שאינו טהור במוקדשין. תני אגבייהו נס הני: ב) בחטאת עוף ועולות עוף לו בקדשי בדק הבית שעבר ושחטן מ"ל כסוי: ג) קמ"ל דאבל בהמה לא. ולא תימא דאע"ג דקרא נקט היה בהמה בכלל היה [כחולין ד"ע ע"ב]: ד) עוף הנדל בבית: ה) יש לומרים שהוא הביפעל. וכך כ"ל דאי נימא דהיינו*) הבא מעז ולביה. מ"כ ע"כ מנוס דספיקא הוא אי ניחם נמי לזרע אם. ומ"כ ק' למה לא נקט לה נמי לעיל בפ' לותו ואת בנו שאינו טהור בחיה. אע"כ דכוי דהכא מין מיוחד הוא. שמסופק בי' תנא אם הוא היה או בהמה. ולהכי ספיר לא נקט לי' תנא באותו ואת בנו. דאפילו יהיה בהמה. רק שור ושה אמר רחמנא ולא אמר מין בהמה. וכבר מעטיה רחמנא דלא ילף שור מבבת [כתוב' חולין דע"ח מ' ד"ה ועוד]. ועוד ראיה לדברי דיש כוי שאינו מב' מינים רק מין מיוחד שמסופקים בו. מפ"ק דבכורות מ"ה. וע"ש ודו"ק: ו) ספק היה. ומה"ט יכסה בלי

*) מ"ל מנבי ותיבה מ"כ כו' לזרע אב. ומ"כ כו'.

ברכה

תוספות רע"ק

פרק ו א [אות כו] הרע"ב ד"ה ואין שוחטין. ומספיקא לא מהלינן יו"ט. הלשון מגומגם דהא אף היכא דלא היה חילול יו"ט כגון שיש לו עפר מוכן לא יהא רשאי לכסות וכמ"ש הרע"ב אח"כ משום חשש התרת חלבו. והר"ן כ' ואם שחט אין מכסין את דמו אפילו במידי דלא מתכר אלא מדרבנן. וק' לי הא אפילו בליבא איסור כלל אין מכסין כדמסקינן בביצה משום התרת הלב וצ"ע: [אות בח] תוי"ט ד"ה אבל. דא"ק חיה או עוף. אף דמינה ליבא למעוטי קדשי ב"ח דהא זהו שייך גם בחיה אפילו הכי כתב הרע"ב בין בבד"ח דהוי

שחיטת

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ואם שחטו ביו"ט אין מכסים את דמו. ואפילו היה לו עפר מוכן. לו אפר. שמא יאמר הרואה. היה ודאית היא ולפיכך כסה דמו ביו"ט. ויבא להתיר חלבו: **ב** רבי מאיר מחייב. דסבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה: וחכמים פוטרים. דסברי לאו שמה שחיטה והל' כחכמים: **ג** ואחרים רואין אותם. דבכה"ג שחיטתן כשרה: חייבים לכסות. אותן אחרים שרואים חייבים לכסות כדתנן לקמן. שחט ולא כסה ורואהו אחר. חייב לכסות: פטור מלכסות. ר"מ קאמר לה דסבר שחיטה חש"ו בינן לבין עצמן נבלה גמורה היא הואיל ורוב מעשיהן מקולקלים. ורבנן פליגי עליה דר"מ בין אריסא בין אסיפא. אלא דנטרי ליה עד דאסיק למלתיה והדר פליגי עליה. וסברי רבנן דספק נבלה היא. לא נבלה ודאית. הלכך לענין כיסוי חייבים לכסות

טוב ז). ואם שחטו אין מכסין את דמו ח): **ב** השוחט ונמצא טרפה. והשוחט לעז. והשוחט חולין בפנים ט). וקדשים בחוץ י). חיה ועוף הנסקלים יא). רבי מאיר מחייב יב) וחכמים פוטרין יג). השוחט ונתנבלה בידו. והנוהר והמעקר יד). פטור מלכסות: **ג** חרש שוטה וקטן טו) ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות טז). בינן לבין עצמם. פטור מלכסות יז). וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו. ואחרים רואין אותן. אסור לשחוט אחריהם. בינן לבין עצמן. רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן יח).

דעוקר ד"ם. עיין ברפ"ל דיבמות בד"ה הלא כו'): **ב** רבי מאיר מחייב. דסבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה דגמר שפיכה שפיכה משחוטי חוץ וחכמים היינו ר"ש דמתני' ג' פרק דלעיל אסר יאכל כתיב. ור"מ ההוא למשוטי עוף טמא הוא דאתא ור"ש עוף טמא מ"ט דלאו בר אכילה הוא טריפה נמי לאו בר אכילה הוא. והיינו דראה רבי דבריו של ר"ש בכיסוי הדם וסמכו בלשון חכמים ובפרק דלעיל ראה דבריו של ר"מ וסמכו בלשון חכמים דאיהו גמר שחיטה משחיטה. ור"ש לעין חולין מחולין ולא חולין מקדשים ור"מ אטו אותו ואת בנו בקדשים מי לא נהיג והיינו דראה רבי כו' גמ': [*השוחט ונתנבלה בידו הנוהר והמעקר. עיין בפרק דלעיל מ"ג בפירוש הר"ב ומ"ש שם בס"ד: **ג** פטור מלכסות. כתב הר"ב ר"מ קא"ל דסבר שחיטת חכ"ו כו' נבלה גמורה היא הואיל ורוב מעשיהן מקולקלין ורבנן מספקא להו. אי רוב מעשיהן מקולקלין אי רוב מעשיהן מתוקנים. תוספות. ומ"ש הר"ב והלכה כר"מ. גמ'. וכתב הר"ן דלא חיישינן לאחמורי כלל משום דרוב מעשיהם כו' ובהמה בחזקת איסור שומדת. עד

שיודע

ב השוחט ונמצא טריפה. נכי"מ השוחט את הטרפה וכן השוחט ונמצאת טרפה וכ"ה השוחט ונמצאת.. גם בכי"ה ובכי"ל מ' וכ' ובמס"ב. והשוחט לע"ז והשוחט. כד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ה ובכי"ל ב' השוחט.. השוחט. **ג** חייב לכסות. כד"ל ובכי"ק וכפל הכ"ז ובכי"ף חייבין.. וכן בסמוך פטורים. לבין עצמם. בכי"מ ובין עצמם.

שנויי נוסחאות

ב השוחט ונמצא טרפה. נכי"מ השוחט את הטרפה וכן השוחט ונמצאת טרפה וכ"ה השוחט ונמצאת.. גם בכי"ה ובכי"ל מ' וכ' ובמס"ב. והשוחט לע"ז והשוחט. כד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ה ובכי"ל ב' השוחט.. השוחט. **ג** חייב לכסות. כד"ל ובכי"ק וכפל הכ"ז ובכי"ף חייבין.. וכן בסמוך פטורים. לבין עצמם. בכי"מ ובין עצמם.

לקוטים

ג תו"ם ד"ה פטור וכו' ובכמה בחזקת וכו' לא בזה כי היכי דלא תיקני דמה בכך דרוב מעשיהן מקולקלים מ"מ כיון דאיכא מעוטא דמתוקנים הרי ר"מ חייש למעוטא והיכי שרי ר"מ לגמרי לשחוט אחריהן ומש"ה קאמר דכיון דאיכא נמי חזקה דאיסור סמוך חזקה לרוב מקולקלין והו"ל מעוט דמתוקנים מעוטא דמעוטא דלא חייש ר"מ וכ"כ התוס' בהדיא בלשון דבור שכתב התו"ס ז"ל בסמוך וקלת קשה עליו דכיון שסתתיל להעמיק דברי התוס' בהא נמי כו"ל לשיים בדבריהם שבאותו דבור עצמו ולמה לה למטרח לאתויי נמי דברי הר"ן מאחר שבתוס' עצמם נא הדבר מבואר טפי (ס"ל): הר"ב סר"ה פטור וכו' והלכה כר"מ הכי אמרי' בגמ' דהורה ר' כר"מ ולא תיקני דא"ל אמאי במתני' סתם ר' דלא כותיה דחכמים תניא כמו שהמר דהא אמרי' בש"ס דמעוקרא הורה כחכמים ולכסוף חזר בו והורה כר"מ ואי"ל ז"ל דמתניתין נמיה קודם חזרה ומשום דלשונה לא זזה ממקומה. (שם).

יכין — תפארת ישראל — יכין

ברכה [י"ד סי' כ"ח ועי' תוס' יומא דע"ד ע"ב ד"ה כוי שיש כוי שאינו לא היה ולא כשמה] ז) דשמא בהמה הוא ולא"ל כסוי. ואפילו יש לו עפר מוכן דלא א"ל לעשות מלאכה כשיכסה. אפ"ה מדברה ביו"ט לכסותו. יחשוב הרואה שוודאי מיה הוא ויבוא עי"ז להתיר חלבו שהוא ספק כרת: ח) ביו"ט. דיכולין חכמים לעקור דבר מהתורה בשב ואל תעשה [כיבמות פ"ט ב'] וכסינו במו"ט יכסה. מיהו אף שלא כיסה. מותר גם השוחט בעצמו לאכול ממנה. [ולא דמי לפ"ה סי' ל'. דסכא כפוי מלוס באגפי נפשה. ותו דלא עבר הכא רק בשב ואל תעשה]. אמנם כשפרוליס בה ביותר אסור השחיטה להחיטה [ס"ך כ"ה ג']: ט) בעזרה: י) חוץ לעזרה: יא) שכבר נגמר דינן לסקילה. מדהרגו אדם לו מדגרבנת מאדם [סנהדרין דל"ד ב']: יב) דס"ל שחיטה שאינה ראוייה שמה שחיטה: יג) וקיי"ל בכסוי דם כחכמים דל"ם שחיטה. מדכתיב אשר יאכל. ובאותו ואת בנו לעיל [פ"ה מ"ג] ג"כ קיי"ל כחכמים דשמה שחיטה. ובספק טריפה יכסה בלא ברכה [כ"ח כ'ן: יד) עי' מ"ש פ"ה מ"ג: טו) שהיו מומחין בשחיטה: טז) דהרי כה"ג שחיטתן כשרה. לכסי חייב גדול הרואה לכסות. [ונ"ל דדוקא כשרואה שהקטן אינו מכסה. אבל מותר להניח להקטן לכסות. דלא"ג דכל המצות אין הקטן פוטר את הגדול. דקטן פטור

מדאורייתא. וכל הפטור מדבר אינו מוציא אחר יד"ח [ברכות ד"כ ע"כ]. הכא שאני. דלא"ג דלמי חיובא על הרואה. היינו בשאין השוחט מכסה. אבל הכא עיקר חיובא על השוחט דמי [בחולין פ"ז ח']. אבל בשאתה הגדול. אינו רשאי לתן הקטן בהכסוי. משום דחיובא על השוחט דמיא ואין יפעלנו הקטן ודו"ק]: יז) דרוב מעשיהן מקולקלין. ומה"ט אסור לכסות. דהרואה שטורח לכסות. וודאי יחשוב שהשוחטן מותרת [ש"ך שם סקכ"ד. ועי' מ"ש לעיל סי' ח']. ואילה"ק מ"ש מכוי דבמול יכסה. ולא חיישינן שהרואה שטורח לכסות יאמר תלנו מותר. ב"ל ע"פ מה שהקשו רבעתו"ס [דפ"ו ח' ד"ה מאי] אמאי דקאמר הש"ם דלר"מ בחלב משחיטת קטן לוקה משום כגילה. ואמאי הרי ר"מ חייש למעוטי. ושמא שחטו יפה. ותלו דכיון דאס"ל סמוך רוב מעשיהן מקולקלין לחזקת אמה"ח. והו"ל מעוט שנותנין יפה כמיעוטה דמיעוטה. דגם ר"מ לא חייש לה [בע"ז ל"ד ב']. א"כ י"ל דוקא בכוי בחול. אמרינן שיחשוב הרואה דמשום ספק ערת ומכסה [בגילה ד"ח ב']. משא"כ הכא. אי נמי יחשוב הרואה כן. אחת לידי קלקול. דזהו בעצמו הקלקול. שהרואה יחשוב שאסור לך מספק. ויבא לקל בס"ם. והלי בחמת לר"מ הוא אסור בוודאי מדאיכא רובא ולקי עליה]: יח) כסוי ואותו ומ"ב שניהן לרבותא דר"מ נקט. קתני כסוי. לרבותא אע"ג דעי"ז מתבטל ממלוס. אפ"ה לא יכסה. וקתני

אע"ג

תוספות רע"ק

שחיטה שא"ר. לפי דסתם מתני' ב' דבכיסוי כר"ש דשחיטה שא"ר ל"ש שחיטה ולפי מה דקיי"ל דקדשי ב"ה בעי העמדה והערכה. דר"א דמשני מה היה שאינה קדוש היינו לאוקמי מתני' אף במזבח דהוי ראוי. אי דדחיקא ליה לומר מה דאמרי' בל"ק דלענין שחיטה שא"ר אתיא כר"ש ולענין העמדה והערכה דלא כר"ש דס"ל דקדשי ב"ה לא היו בכלל העמדה והערכה. אבל לרינא ב"ה פטור מכיסוי ב [אות כט] רבי מאיר מחייב. ואף דרישי' עוף דומיא דחיה מה חיה שאינה קודש אף עוף שאינה קודש כמ"ש התוי"ט בריש פירקין. היינו דדרשי' מה חיה שאינה קודש בפנים. תוס' דף פ"ד ע"א ד"ה מה חיה: [אות ל] במשנה הנוהר והמעקר אף דבכיסוי לא כתיב שחיטה רק שפיכה (ור ש דפיטר בטריפה היינו דאשר יאכל כתיב כדאמרינן בסוגיא אבל ר"מ דמחייב טריפה ואשר יאכל למעט עוף טמא א"כ גם נוהר חייב). היינו דילפינן שפיכה שפיכה משחיטה הוץ דכתיב דם שפך מה התם בעי שחיטה ולא נחירה ה"נ בכיסוי. רש"י לעיל ד' י"ז ע"א. וקשה לי דא"כ למאי צריך למעט עוף טמא הא בטמא כל שחיטה הוי נחירה. וצ"ע. ו' ויין בתוס' רי"ד קדושין דף נ"ו ע"ב שכתבו ויש מקשין מהיכן ממעטינן עוף טמא (ולר"ש ממעטינן גם טריפה נימא דאשר אכל היינו הנאה בדרשינן לא יאכל א' איסור הנאה בטמא ונרבה עוף

טמא וכו' ומתרץ דא"כ לשתוק קרא מיניה ולכתוב חיה ועוף סתם והכל בטשמע ע"ש. ותמוה דנימא דקרא ממעט לחיה ועוף הנסקלין ושחטן לאחר שנגמר דינן דפטור מכיסוי דאשר יאכל היינו דבר המותר בהנאה וצ"ע: ג [אות לא] בהרע"ב ד"ה פטור מלכסות. ורוב מעשיהן מקולקלין. אע"ג דר"מ חייש למיעוטא מ"מ הוי חזקת איסור דמסייע להרוב והוי מיעוטא דמיעוטא תוס'. אבל אי היה סובר ר"מ רוב מעשיהן מתוקנים היה אסור מספק. אע"ג דר"מ ס"ל בטהרות פ"ג פ"ח דספוק מעוטא לחזקה. היינו דהוי פלגא ופלגא והוי ספק טומאה ברה"ר ואף ברה"י מ"מ כיון דאין בו דעת לשאול מהור. גמ' ע"פ פי' תוס'. והא דלא אמרי' דמחצה מתוקנים ומחצה מקולקלין ואוקמי בחזקת איסור. היינו דעיקר מעלה דחזקה דאמרי' סמוך פלגא לחזקה והוי רובא ולר"מ דרוב לא מהני גם חזקה לא מהני ובעינן דוקא חזקה דמסייע לרובא. מהרש"א: [אות לב] תו"ש ד"ה פטור. ורבנן מספקא להו. דאל"כ אלא דהכמים ס"ל דהש"ו מחצה מתוקנים ומחצה מקולקלים ניזל בתר חזקת איסור דבהמה ויהיה ודאי נבלה: [אות לג] בא"ד ובהמה בחזקת איסור עומדת. והו צריך לר"מ דחייש למיעוטא. וחכא דאיכא רובא וחזקה הוי המיעוט כמו מיעוטא דמיעוטא. אבל לדידן דקיי"ל דלא חיישינן למיעוטא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שיודע לנו במה נשחטה: **ד** שחט מאה חיות כו'. טעמא מפרש בברייתא דהיה הכל מסמע בין מרובה בין מועטת וכן עוף וירקה לי כדכתיב (בראשית ל"ג) ויסי לי שור וחמור והא הוה ליה טובא: כיסוי אחד לכולן. כתב הר"ב דאו מיבעי ליה לחלק ור"י מדמו נפקא. ורבנן דמו טובא מסמע. דכתיב (ויקרא י"ז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא. גמרא: שחט ולא כסה כו'. דאל"ה הוא קודם. כדת"ל ושפך וכסה מי ששפך יכסה: כסהו ונתגלה פטור מלכסות. מאי בעא מהשב אבידה לאמר מר [כמ"ש במתני' ט' פ"ב דמציעא] השב אבי' מאה פעמים. התם לא כתיב מיעוטא הכא כתיב מיעוטא וכסהו. גמ'. ולפי' הרמב"ם שכתבתי שם דהשב לפי שהוא מקור מממעתו הרבה. לריך לומר דהכא ס"ק הא כתיב מיעוטא וכסהו דלומר ולא נכתב בלשון מקור כסה בחולם הסמ"ך: כסהו הרוח חייב לכסות. כ' הר"ב ל"ש אלא שחזר ונתגלה. וכי חזר ונתגלה מאי הוי הא אדמי ליה [מכיסוי. דהא כסהו ונתגלה פטור מלכסות] אמר רב פפא זאת אומרת אין דימוי אלא מצות. ועיין לקמן: **ה** דם שנתערב במים וכו' חייב לכסות. ובפ"ח דזבחים מבנה ו' תנן כה"ג לענין דם קדשים שנתערב ס'. וכתב הר"ב שם. דה"מ כשנפלו המים לתוך דם. אבל נפל דם לתוך מים קמא קמא בטיל. הכא לא כתב כן מעטמא דאמרן. דאין דימוי אלא מצות. פירש"י שכשהולך ורבה עד שנהפכה מראית המים לדם. חזר דם הבטל וניעור וחשיב דם ולא אמרינן הואיל ונדחה ידחה שאין חורת דימוי אלא מצות. ע"כ. גמרא: אם יש בו מראית דם. מפורש בזבחים שם: נתערב בדם בהמה וכו'. רבי יהודה אומר וכו'. ובגיהס מקרא אחד דרשו. כמו שכתבתי בפ"ד בזבחים [שם ד"ה נתערב] **ו** אבל יש דם שלא הוא פטור מלכסות. דמו ואפילו מקלת דמו מסמע. גמרא: **ז** מכסין בזבל הדק וכו'. דה"מ למכתב ושפך דמו ובעפר יכסנו דהוי מסמע עפר ולא דבר אחר דלא כתיב כיסוי אלא בתר עפר אבל הכתא דכתיב וכסהו מדרש באנפי נפשיה. ומדכתיב בעפר מרבה אני אלו שהן מין עפר ומוליא אני את אלו שאין מין עפר. הכי מדרש בברייתא דכ' הר"ב. דמייתי נמי נסורת וכו' שאינן מגדלין למחיה. וכ"כ הרמב"ם שאינן מגדלין למחין. אבל הטור גרסה מדבריו דס"ל דמגדלי למחיה: ובמרסית

לכסות. ואין שוחטים אחריהן אותו ואת בנו דשמא שחיטה מעלייתא היא. והלכה כר"מ: **ד** שחט היה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף. דכתיב (ויקרא י"ז) היה לו עוף הפסיק זה מזה להעמין כיסוי לכל אחד ואחד. ורבנן סברי הא לו מיבעי ליה לחלק. דאי לאו לו הוה אמינא אין לריך כיסוי אא"כ שחט שניהם. והכל מודים דלעמין ברכה אינו מברך אלא ברכה אחת ואין הלכה כרבי יהודה: וראהו אחר חייב לכסות. דכתיב בפרשת כיסוי הדם [ואומר] לבני ישראל מלוה ז תהא על כל בני ישראל: כסהו הרוח חייב לכסות. ולא אמר אלא שחזר ונתגלה אבל לא חזר ונתגלה פטור מלכסות: **ה** נתערב ביין. שהוא אדום ואין מראה הדם ניכר בו: רואין אותו. יין כאילו [הוא] מים. ואם היה מראית דם ניכר במים כשיעור זה חייב לכסות: נתערב בדם בהמה. דלאו בר כיסוי הוא ורובו דם בהמה: או בדם החיה. בדם סיקו של חיה: רואין אותו. שאינו טעון כיסוי כאילו הוא מים. ואם היה הדם הזה של שחיטת חיה ועוף ניכר בו חייב לכסות: אין דם מבטל דם. ואפילו אין מראית דם נכרת במים כמות דם בהמה זה. אין דם החיה בטל דקסבר מין במינו לא בטל. ואין הלכה כר"י: **ו** דם הניתז. על גב הכותל: אימתי. לפרושי קא אתי ולא לאפלוגי: ובחול

מלות. פירש"י שכשהולך ורבה עד שנהפכה מראית המים לדם. חזר דם הבטל וניעור וחשיב דם ולא אמרינן הואיל ונדחה ידחה שאין חורת דימוי אלא מצות. ע"כ. גמרא: אם יש בו מראית דם. מפורש בזבחים שם: נתערב בדם בהמה וכו'. רבי יהודה אומר וכו'. ובגיהס מקרא אחד דרשו. כמו שכתבתי בפ"ד בזבחים [שם ד"ה נתערב] **ו** אבל יש דם שלא הוא פטור מלכסות. דמו ואפילו מקלת דמו מסמע. גמרא: **ז** מכסין בזבל הדק וכו'. דה"מ למכתב ושפך דמו ובעפר יכסנו דהוי מסמע עפר ולא דבר אחר דלא כתיב כיסוי אלא בתר עפר אבל הכתא דכתיב וכסהו מדרש באנפי נפשיה. ומדכתיב בעפר מרבה אני אלו שהן מין עפר ומוליא אני את אלו שאין מין עפר. הכי מדרש בברייתא דכ' הר"ב. דמייתי נמי נסורת וכו' שאינן מגדלין למחיה. וכ"כ הרמב"ם שאינן מגדלין למחין. אבל הטור גרסה מדבריו דס"ל דמגדלי למחיה: ובמרסית

וחכמים אוסרים יט). ומודים שאם שחט שאינו סופג את הארבעים: **ד** שחט מאה חיות במקום אחד. כיסוי אחד לכולן. מאה עופות במקום אחד. כיסוי אחד לכולן. חיה ועוף במקום אחד. כיסוי אחד לכולן. רבי יהודה אומר שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף כ). שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות כא). כסהו ונתגלה פטור מלכסות. כסהו הרוח חייב לכסות כב): **ה** דם שנתערב במים. אם יש בו מראית דם חייב לכסות כג). נתערב ביין כד) רואין אותו כאילו הוא מים כה). נתערב כו) בדם הבהמה. או בדם החיה כז) רואין אותו כאילו הוא מים כח). רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם כח): **ו** דם הניתז. חייב לכסות כט). אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא. אבל יש שם דם שלא הוא. פטור מלכסות ל): **ז** במה מכסין ובמה אין מכסין. מכסין

ד שחט מאה חיות במקום אחד. פ"ן ע"ב מו"ב עיפה לתחי' מ"ח מ"ו פ"ל מס' שחיטה ה"ב מ"ב ר"ל מ"מ כ"ח מקיף מ': שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות. פ"ז ע"ח מ"ב מרגש מקרי מקר ר"ח מ"ו ר"ל מלכות מחיפה פ"ו ספ"ב עפין ל"ל מ"ב ר"ל מ"ו ע"ח מ"ב ר"ל מ"מ: מצטרא ונתגלה פטור מלכסות. מוכח ל"ג ע"ח מצורה זקם מ"ז מ"ח מ"ב מ"ב שם מ"ו: שם פ"ח מ"ז מ"ב שם פעוף ר"ח: כסהו הרוח חייב לכסות. מ"ב שם: **ה** דם שנתערב במים. פ"ז ע"ח זבחים ע"ו ע"ב מנחות ר"ב ע"ח מ"ו ר"ל מכ' שחיטה: ר"ו מס"ב עכין ס"ל מ"ב ר"ל מ"מ כ"ח פעוף ר"ב: נתערב ביין כו'. מ"ו שם ופ"ב מכ' שכולי המוקדשין ל"ב מ"ב שם פעוף ר"ב: ראיא אין דם מבטל דם. פ"ז ע"ב פסחים ס"ה ע"ח זבחים נ"ח ע"ח ר"ז ע"ב ע"ח ע"ח ע"ח ע"ח בכתוב כ"ב ע"ח נלס ע"ח ע"ב ירושלמי פסחים פ"ה ה"ח: **ו** דם הניתז ושעל הכסלן חייב לכסות. נ"ל ע"ב ע"ב מ"ח ע"ל מ"ב שחיטה ה"ח ועיין בחגגות ובכ"מ ובכ"מ מ"ב ר"ל מ"מ כ"מ פעוף ר"ב: אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא. מ"ר שם מ"ב שם: **ז** במה מכסין. פ"ח ע"ח: מכסין בזבל הדק ובחול הדק. מ"ר ע"ל מס' שחיטה מ"ח ספ"ב עפין ס"ל מ"ב ר"ל מ"מ כ"מ

שנויי נוסחאות

ומודים שאם שחט שאינו סופג. בכי"ג ומודים חכמים . . ; בד"ל ובכי"ה . . שחטו שאינו סופגין וכ"ה בכי"ק (ובס מודים) וכ"ה בכי"ף (ובס שאין סופגין). **ד** מאה חיות. בכי"ק ובכי"ף ד"ק . . חיה . חיה ועוף. בכי"ף ד"ק שחט מאה חיה ועוף ומיוחר הוא. יכסנה. בד"נ ובכי"ק ובכי"ף ד"ק. יכסה. כסהו ונתגלה. בכי"ק ובכי"ף ד"ק כסה.. בכסהו הרוח. בד"נ ובכי"ק ובכי"ף ד"ק כסהו.. **ה** מראית דם. בד"נ ובכי"ק ובכי"ה ובכי"ף ד"ק מראה.. בדם הבהמה או בדם החיה. בד"נ ובכי"ק בדם בהמה.. ובכי"ה בכי"ה ובכי"ף ד"ק (ובס. חיה וכמ"ש בכי"ל ב'). כאלו הוא מים. במבכ"ג . . הן מים. **ו** דם הניתז. בד"נ הדם הנתז; בכי"ק. הנותז. שאין שם דם אלא הוא אבל יש שם (דם) שלא הוא. בכי"ק ליתא; בכי"ה שאין דם אלא הוא אבל יש דם בלא הוא.

תוספות חדשים

ה ברש"ב ד"ה אן נדש סמיה כו' אבל לרמב"ם פי' נדש מיה סמלה:

לקוטים

ו במשנה הניתז פירש"י כניתז הון לגומא ע"כ אלו שמעתי ולא לגין מאי

יכין תפארת ישראל יכין

לא"ב לרבותא. דאפילו בדבר רשות ועשה מעשה בידים. אפ"ה לא חיים שעובר על לא. ועוד דאי מרישא סד"א דלהכי לא יכסה. מכוס חשם שכשירהה הרוחה שעורה לכסות יתכוב שחיטתו מותרת. אבל בסיפא דאין כאן חשם הרואין. דאפילו כשירהו שלא ישחוט אחריהם. יאמר בברא הוא דלא עדיף ליה [כש"ם]. וסד"א דמש"ה נאסור לשחוט אחריהן. דשמא שחט יפה. קמ"ל דאפ"ה מותר לכתחילה לשחוט אחריהן. דלר"מ שחיטה קטן נבילה נמורה היא: יט) מרישא נמי פליגי. דש"ל דרק ספק נבילה הוא. דלדידהו אין ברור שרוב מעשיהן מקולקלין. ולהכי לריך לכסות שחיטתן. ואסור לשחוט אחריהן. וקיי"ל כר"מ [שם]: כ) דכתיב היה לו עוף. ומדלא כתיב ועוף דרשינן לו לחלק. שיעורך כסוי לכל אחד לבד. וא"ל דה"ה בשחט לאכלה: מיהו כ"ע מודו דא"ל רק ברכה אחת לשניהן: כא) דהמלוה מוטלת על כל ישראל. רק שהשחט קודם לאחר: כב) אם חזר ונתגלה דאל"כ פטור מלכסות [שם]: כג) ואפילו נפל הדם לתוך המים. לא אמרינן קמי קמי דמטי בטיל [בזבחים פ"ח מ"ו]. דהכא שאני דאין דמוי אלא מצות. להכי גרסה ונדחה חוזר וגרסה: כד) יין אדום: כה) ואם אז היה בו מראה דם. חייב לכסות: כו) דם הלריך כסוי: כז) ר"ל בדם בעל חי של הקזה אפילו של עוף לו חיים: כח) דאפילו אילו היה מים לא היה בו מראה דם. אפ"ה חייב לכסות. דס"ל מין במינו לא בטל. וקיי"ל כחכמים [שם]: כט) וגורר אותו על עפר. דהרי כשמכסה לריך שיתן ג"כ עפר למעה. ואח"כ מכסה: ל) דאין לריך לכסות רק

תוספות רע"ק

כתב הפר"ח ביו"ד דהכא מכסה ביא ברכה. ולא דמי להתיא דפ"ג פ"ב דזבחים דקבל הכשר ונתן לפסול דיחזיר לכשר. אף דהוי נראה ונדחה לא הוי דיחוי כיון שהוא בידו וה"נ הוא בידו לגלות כש"ש תוס' בזבחים דף ל"ד כיון דאין מצוה לבטל הדיחוי לא חשיב בידו עיי"ש:

א"צ למעמא דחזקה: **ד** [אות לד] תוי"ט סר"ה כסהו הרוח. אין דחוי אצל מצות. ואף שכתבתי בפ"ג פ"ב דסוכה דבנראה ונדחה גם במצות הוי דיחוי היינו דהוי ספק ויל הבא להומרא דחייב לכסות דשמא אין דיחוי. ויל התם להומרא דהדם פסול דשמא יש דיחוי. גמרא. ומזה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ז ובחול הדק. כל שאין היוצר צריך לכתפו: חרסית. שחיקת חרסין: ומגופה. ככוי של חרס שעל פי החבית: דבר שאין מגדל בו צמחים אין מכסים בו. וסיד וחרסית ולבנה ומגופה שכתשן דתנן לעיל שמכסין בהן. אע"ג דאין מגדלים למחין. אוהל ומעיקרא קודם שנעשית בהן מלאכה היו מגדלים למחים מכסין בהן. והאי כללא דרבן שמעון ב"ג לאו דוקא. דהא נסורת של חרסים דקה ונעורת של פשתן אמרי' בברייתא דמכסין בהן אף על גב דאינן מגדלין למחין. ואפר מכסים בו מכוס דאקרי עפר דכתיב (במדבר י"ט) מעפר שריפת החטאת. וכן מכסים בשחיקת הזהב דכתיב (איוב כ"ח) ועפרות זהב לו:

בזבל הדק, ובחול הדק, בסיד ובחרסית[לא]) ובלבנה ובמגופה[לב]) שכתשן[לג]). אבל אין מכסין לא בזבל הגס. ולא בחול הגס. ולא בלבנה ומגופה שלא כתשן[לד]). ולא יכפה עליו את הכלי. כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל. דבר שמגדל בו צמחין[לה]) מכסין בו. ושאינו מגדל צמחין. אין מכסין בו[לו]):

ובחרסית. פי' הר"ב [*שחיקת חרסית. וכן פירש"י בכאן אבל] ברש"י פ"ה דמעשר שני [*פירש הר"ב] אדמה שעושין ממנה כלי חרס. וכתב דכשזורעים בה אינו מוליא כדי נפילה. והוא פירוש התוס' דהכא. והא דכתב הכא הואיל ומעיקרא וכו'. הם דברי הרמב"ם כאשר כבר כתבתי שם. והא דבפרק ח' דשבת משנה ד' מפרש הר"ב חרסית לבנה כתושה וכן פירש"י שם. ועוד עליהם בפרק י' דכלים משנה ב' מפרש הר"ב כתישת חרסים שלהם במים וכן פירש הרמב"ם שם. וכל אחד מפרש הר"ב לפי הגאות יותר בעינו. ובפרק ג' דכלים משנה ז' מפרש עוד פירוש אחר שהוא טע דק כחרס וכן פי' הרמב"ם שם. ונסירת

של חרסים פירש"י נסורת [שמגרדין] נגרים במגירה פגומה וקולטים בה עצים והיא מגרת נסורת דקה כעפר. ונעורת של פשתן אריסט"א שמנערין מן הפשתן ע"כ. וכתב עוד הר"ב דמכסים בשחיקת הזהב דכתיב ועפרות זהב לו. משום דלא מגדל למחים אילטריך קרא. דהא דתנן במתניתין ג' פ"ג דע"ז ר"י אומר שוחק וכו'. א"ל אף היא נמשית וזב. ובגזירה שעל הכלים שעיה. ופירש הר"ב בכלים דמתכות. תירצו התוספות [ד"ה שחיקת] דשוס מתכות אינו מגדל למחים בגני עצמו אלא במוטיל לזבל. ור"ת תירץ דעל ידי שריפה מגדל למחים דהתם על ידי שריפה איירי דכל ע"ז תחלתה בשריפה דומיא דעגל. וא"ת דהשתא דמרבינן זהב אף על גב דלא מגדל למחים משום דאקרי עפר. א"כ היאך ממעטין מרבויא דוכסתו הגך דלא מגדל ממיעוט דעפר. וי"ל דמ"מ עפר דבקרא דכיסוי הדם לא איירי אלא בסתם עפר דמגדל למחים ומרבויא דוכסתו מרבינן כל מידי דמגדל למחים. או מידי דאקרי עפר ולא מגדל. ואי לאו רבויא לא הוה ידעינן אפילו עפרות זהב. תוספות [ד"ה שוחק]:

יבין תפארת ישראל יבין

רק מקלת דם הנפש. ורבי יהודה רק מפרש דברי תנא קמא. ולא סליגי בהא: לא) שערבען כתוב: לב) שטעפסעל של חרס: לג) אחרסית ולבינה נמי קאי: לד) נקט לבינה לרבותא דסיפא. אף שאינה כלי אע"פ כשלא כתשה לא יכסה בה. וקתני מגופה לרבותא דרישא אף שהיתה כלי. אפ"ה כשכתשה יכסה בה: לה) כשיזרעו בהן: לו) וחרס כתוב דבריהא. אע"ג דאינו מלמיח. אפ"ה רשאי לכסות בו. הואיל ומעיקרא קודם שנשרף בכבשן היה מגדל למחין. וכ"כ מכסין נמי באפר. אפילו מבגדים ברופים. או מזהב טחון. מדנקראו בתנ"ך עפר [ועי' חוס' ביצה ד"ה ע"א ד"ה הכי]. אבל בשאר מתכות שחון. או בקמח או במורסן אסור לכסות. וכ"כ לא יכסה בעפר לא. דהא דקאמר קרא וכסהו בעפר. רק דק משמע [סוף סימן כ"ח]:

פרק ז **א גיד** הנשה. ובמוקדשים. אפילו עולה שכולה כליל מוליא את הגיד ומסליכו על האפר הלבוד במזבח הקרוי תפות. ואינו מקריבו עם הבשר: שאין לו כף. אין לו כף ירך דומה לשל אדם שהוא עגול אלא הבשר שעל הקוליא של עוף ברוחב הוא. ואם נמלא עוף שיש לו כף עגול. גיד הנשה שלו אסור: ונוהג בשליל. בן תשעה חי הנמלא בבהמה: רבי יהודה אומר אינו נוהג בשליל. ואין הלכה כרבי יהודה: וחלבו

פרק ז **א גיד** הנשה. הוא הפנימי כו'. כמ"ש בשם רש"י במשנה ג': נוהג בארץ וכו'. כולהו תנאהו. משום דאילטריך למיתני בחולין ובמוקדשים. הר"ן: ובמוקדשין. כתב הר"ב אפילו עולה שכולה כליל מוליא את הגיד משום ממשקה ישראל. מקרא הוא בספר יחזקאל [מ"ה מ"ז] ולעניין הקרבנות ונסכיהם כתיב ודרשינן מן המותר לישראל. גמ'. ומ"ש הר"ב ומסליכו על האפר כו' דמשום הקריבהו נא לפחתך א"א להעלות הירך כשהיא מפורעת. הלכך מעלהו

פרק ז **א גיד** הנשה[א]) נוהג בארץ ובחוצה לארץ. בפני הבית[ב]) ושלא בפני הבית. בחולין ובמוקדשים[ג]). ונוהג בבהמה ובחיה. בירך של ימין ובירך של שמאל. ואינו נוהג בעוף. מפני שאין לו כף[ד]). ונוהג בשליל[ה]). רבי יהודה אומר

כמות שהיא שלמה ואח"כ חולטו בראש המזבח. גמ'. ועיין במ"ה פ"ט דזבחים: ["ובירך של שמאל. עיין במשנה ג'] : מפני שאין לו כף. כתב הר"ב ואם נמלא עוף שיש לו כף עגול ג"ה שלו אסור. דבעי רבי ירמיה לי בחר דידיה אזלינן לי בחר מינה וקאי בחיקו. ומיבעי ליה נמי. בבהמה ולא עגיל. וקאי נמי בחיקו: כף. פולפ"א הנכרכת סביבות עצם הקוליא העליונה סביב סביב בעינול. רש"י: ונוהג בשליל. פי' הר"ב בן ט' מי הנמלא בבהמה. ומסיים הר"ן ר"מ לטעמיה דס"ל דאינו ניתר

בשחיטה

יבין תפארת ישראל יבין

פרק ז א) שאסור בדגלים שאחרונים: ב) כולהו אגב תניהו. מדאילטריך למתני דנוהג במוקדשים. אף באותן שאין נאכלין: ג) אפילו בעולה שכולה כליל. ומעלה הירך שלימה למזבח. מדאין מדרך הכבוד שיעלה מפורעת. ושם למעלה מוליא הגיד ומסליכו על גל האפר שבמזבח: ד) כולהו אגב תניהו: ה) כל שאינו מדשיו ומלאו מי [ס"ה]:

וקיי"ל

ציונים

דבר שמגדל בו צמחים מכסין בו. ירושלמי קדושין פ"ח ה"ב:

שנויי נוסחאות

ז הדק ובחול חדק. נד"ל ובכי"ף ד"ק דק.. דק וכן בסמוך גם.. גם וכ"ה בכי"ק (ושם. בחול..) וכן בסמוך גם.. גם. שכתשן. בכי"ק ובכי"ם שכתשה וע' בסמוך. ולא בלבנה ומגופה שלא בתשן. במס"ב.. ובמגופה.. נד"ל ובכי"מ.. ולא במגופה.. וכ"ה בכי"ק ובכי"ם (ובהם.. שלא בתשה); בכי"ל ג' ולא בסיד ולא בחרסית ולא בלבנה ולא במגופה שלא כתשן הגל לקמן בגמ' המוסת בכי"ו זה כמו בדפוס יכול שלני מרבה כו' ולבנה כו' (ד"ם). ולא יכפה עליו את הכלי. בכי"מ ובכי"ר ב' ר' יהודה אומר לא יכפה..; בכי"ק.. את הכלי ולא יכסנו באבנים. דבר שמגדל (בו). בד"; ובכי"ק ובכי"ף ד"ק שהוא מגדל ולתא וכן ליתא בכי"מ וכל הכי וכ"ה וליתא בכי"ה (וכס כל דבר..). ושאינו מגדל. בד"ל ובכי"ק ובכי"ף ד"ק ודבר שאינו.. בכי"מ וכל דבר שאינו..

לקוטים

מלי שיאתה דגומה הכא והלא אסור לשתות בגומא כלל כדתנן לעיל פ"ב. (מ"ל):

פ"ז **א** גיד הנשה נוהג בארץ ובחו"ל. פ"ם פ"ח: ובמוקדשין שייי פ"מ מה' מאכלות אסורות ה"ח ופ"י מה' מעשה הקרבנות ה"ל פמ"ג נאמון קל"ם: ונוהג בבהמה ובחיה. שיי פ"ח מה' מאכלות אסורות ה"ב פמ"ג שם מה"ב יי"ד סימן ס"ם עמיי כ': ונוהג בשליל. לעיל פ"ם פ"ח מ"ד מ"ג מיי שם ה"ח מה"ב שם ס"ז ופ"ם:

שנויי נוסחאות

פ"ז **א** בארץ ובחו"ל. בגליון כי"ל מ' בין בארץ בין בחו"ל. ונוהג בבהמה ובחיה. בד"ל ובכי"ק נוהג.; בס' ירושלים הבלס עמוד אכילות סי' נ"ן.. ובחיה בדקה ובגסה. בירך (של) ימין. בכי"ק ובירך..; בכי"ר מ' ליתא וכן ליתא (של) שמאל. ו(בירך) של שמאל. בכי"ה ליתא. ונוהג בשליל (רי"א אינו נוהג בשליל). בד"ל נוהג..; בכי"מ ליתא ובגליון.. בשליל וחלבו אסור דברי ר"מ רי"א אינו נוהג בשליל אלא בגמי

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בשחיטת אמו כדאיתא בפרק בהמה המקשה [מנחה ה'] הלכך חשיב בהמה בפני עצמו וחלבו וגידו אסורים. ור"י לטעמיה דאמר ניתר בשחיטת אמו. הלכך קרינן ביה בהמה בבהמה תאכלו. וקיימא לן כר' יהודה בשחיטה. דשליל אפי' בן ט' ניתר בשחיטת אמו [דהא כל' חכמים שנאו רבי] חלבו וגידו עמי' ברי. ולא כתחורו דברי הרמב"ם דפסק הכא דלא כר' יהודה. ע"כ. וגם אחרים השיבו על הרמב"ם בזה. אך הרשב"א הביאו ב"י סי' ס"ד פסק ג"כ בגידו דאסור משום דסחמא דמתני' מתניא הכי וע"ש: וחלבו. פי' הר"ב של שליל. ור"י היא דלר"מ כי היכי דאוסר בגיד אוסר עמי בחלב. דבחדא שיטא שייטי. והיינו דבפי' אחר [שפי'] שומנו של גיד כתב הר"ב לדברי הכל. ולא ידעתי מאי דוחקיה לאוקמי דלא כר"ע. וכגמ' ליתא אלא אוקימתא דלר"ה. ועוד דא"כ תקשה חלבו מאן דכר במיה כדלקמן. וכמו שהוא בתוס' שם. גם הרמב"ם לא פירש אלא שומנו וכל"ה: ועל החלב. חלב מאן דכר במיה ה"ק [ר"מ] אין נאמנין עליו ועל החלב והכ"א כו'. גמ': החלב. בסתם חלב אייר דבחלבו של גיד ברי ר"י לגמרי. ולא שייך למימר ביה נאמנות כו'. תוס': ב שולח אדם ירך לנכרי בגיד הנשה בתוכה. ש"מ שמותר בהנאה. ואע"ג דכתיב לא יאכלו. וכל מקום שנאמר כך איסור הנאה במשמע. כדכתב הר"ב במשנה ט' פ"ב דקדושין. תירצו בגמרא פ"ב דפסחים דף כ"ב שכשהותרה נבלה היא וחלבה וגידה הותרה ["לפיכך כל חלב וכל גיד מותרים בהנאה שהן בכלל לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה שגם הם קרוין עמה נבלה. והרי לך היתר הנאה בלאו דגיד. ל"ש נבילה ל"ש כשירה] ואע"ג דמסקינן ואמרינן הניחא למ"ד יש בגידין בנותן טעם [*בשר. הרי הוא בכלל נבלה] אלא למ"ד אין בגידין בנותן טעם מא"ל. ומסיק דאה"ג דלדידיה אסור. והר"ב פסק במ"ד כמ"ד אין בגידין בנ"ט. כבר כתב המגיד פ"ח מהמ"א בשם הרמב"ן דלרווחא דמלתא איתמר. אבל למסקנא לאו הא בהא תליא. ואפילו אמ"ל אין בגידין בנ"ט. מותר בהנאה: רבי יהודה אומר כדי לקיים כו'. פי' הר"ב גוממו לשון חתיכה כמ"ש הר"ב במשנה ד' פ"ב דכלאים: ג אכלו ואין בו כזית חייב. כתב הר"ב משום דבריה הוא. עמ"ש במשנה ב' פ"ג דמכות: רבי יהודה אומר אינו אלא חצי כזית. כתב הר"ב דסבר רבי יהודה אינו מהנה אלא בכל ימין. דהכי נמי אמרינן בגמ' [דף ל' ע"ב] אמתני' דר"פ. ובירך של שמאל מתני' דלא כר' יהודה כו'. ומ"ש דדרים הירך המיומנת בבירך. ורבנן הוא דפשיט איסוריה בכוליה ירך [הוא וקטוקנותיו ושרשיו נפשטין בכל הירך והייטו גיד הפנימי הגדול הנמצא בתחלת פרישת הירך] [רש"י] לאפוקי חילון דלא. גמ'

דף

יבין תפארת ישראל בועז

פרק ז

ו) וקיי"ל כמ"ק בגיד הנשה להחמיר: ז) של שליל: ח) נומר שהוליאוהו. דמדיש להם הרבה בהמות טריפות להו מלהא לחטט אחריו בכל אחת. ומו מדיש להם הפסד ממון עי"ז: ט) חלב דעלמא דגם בעיקר החלב היים ר"מ דמשום טרפא לא יחטטו אחריו (א). וקיי"ל כרבנן. ואפ"ה אין לוקחין אפילו בשר מעבה שבותה ומוכר בעלמו. אא"כ מוחזק בכשרות ביותר [ס"ה]: י) מיירי בשאומר הישראל לנכרי שהיא כשרה. דאז אין השומע דבריו לריך לחוש דלמא משקר. דהרי אסור לנטוה דעתו של נכרי. ואפ"ה אין חוששין שמא השומע דבריו יקנה מנכרי ויאכלנה בגידה: יא) אם היה נחטט ממנה [והא דלא נקט שחוטי חלב בתוכה. כ"ל דלא מכעיית קאמר לא מכעייא חלב שידוע לכל אופן ניקורו. אלא אפילו גידין שאין הכל בקיאין בניקורו. ופס"ל דאפילו שלימה לא נשבר. שמא יתחוב שביעל גידו מבפנים. או שמא יעשה בה פכו"ם בכיוון בעין שאותר ישראל ליטל הגיד. קמ"ל דאתחוכה דשכו"ם מידע ידיע]: יב) ר"ל קולפה מלמעלה כעובי אלבע בלד פנימי של ירך. וקיי"ל דלריך לחטט אחריו. שיהו ב' גידין הן. א'. בלד פנימי של ירך. סמוך לעצם. ואסור מן התורה. ב'. בלד חיצון של ירך סמוך לבשר. ואסורה רק מדרבנן. אבל העצפים שמתעצפים מהפנימי ומהחיצון. שניהן אסורין רק מדרבנן. וגם שמנן של ב' הגידין רק מדרבנן אסורין [ס"ה]: יג) מהפנימי: יד) כולו: טו) מדהוא בריה. דכל שהוא איסור שלם. ושהיה בו חיות. וצורתו גורמת איסורו [סי' שחיץ]. הו"ל בריה. וחייב עליו בכל שהוא: טז) ר"ל כזית מגיד שבירך ימין וכזית מגיד שבירך שמאל: יז) אפילו בהתרלה אחת מיירי. ואע"ג דבאוכל חלב ותלב מב' בהמות בהתרלה אחת חייב רק מ' [כרמב"ם פ"ו מסגנות ה"ב]. הכא מדאחד הוא של ימין ואחד של שמאל. חשיב ליה כב' מיני איסורים. ולפ"ז באכל ב' זיתים מב' ומיניים מב' בהמות גרע טפי. והו"ל כחלב והלב מב' בהמות דאינו חייב רק מ',

אמנם

ד'חלבו מותר. מיי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות ה"ג ועיי' בהגות ומ"מ ומ"ג לאו קנ"מ עיי"ש ר"ד סימן כ"ב סעיף ב': נאמנים עליו ועל החלב. עיי' תוס' לקמן ל"ב ע"ב ד"ה נאמנים עליו: ב שולח אדם ירך לנכרי. ע"ג ע"ב סמנים כ"ג ע"א מיי' פ"ח מה' מאכלות אסורות הי"ד ועיי' במ"מ ובנ"מ וכל"מ סמ"ג לאו קנ"מ סוס"ע י"ד סימן ס"ה סעיף י"ב: הנוטל גיד הנשה. עיי' פ"ח מיי' שם ה"ז ספ"ג שם סוס"ע כס סימן ס"ה כ"ח: ג האוכל מגיד הנשה. ע"ז ע"א מיי' שם ה"ב: אבל מזה כזית ומזה כזית. לעיל פ"ב ע"א ע"ב פ"ג. יבואלמי יכמות מ"ח ה"ח מיי' שם ה"ח:

שנויי נוסחאות

בגמ' (ל"ב ע"ב) הנוסח בכ"ל זה דתניא נוהג כו' (ד"ס). ואין המבחין נאמנין. בד"ל ובכי"ק וכרי"ף ד"ק אין..; בכי"מ המבחים אין נאמנין. ב שולח אדם ירך לנכרי. בד"ל ובכי"ק ד"ק.. לנכרי ירך וכ"ס בכי"ק (ובסי שולח הוא אדם).. שגיד הנשה. בכי"מ ובכי"ר ב' וגיד.. בתוכה. נפסחים בתוכה. צריך שיטול. בד"ל. ליטול. (בדי) לקיים בו. בד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ף ד"ק יקיים בו וליתא;בכי"ר מ' ליתא למ"ל בו. ג סופג ארבעים. בכי"ק ובכל הכ"י ובכי"ף ד"ק.. את הארבעים. אכלו ואין בו כזית חייב. בכי"מ.. חייב ר' יהודה אומר אינו חייב עד שיהא בו כזית וכ"ס בכי' פערבורג אבל בגמ' (פ"ג ע"א) הנוסח גם בסי הכ"י דתניא (ד"ס); בכי"ף ד"ק.. חייב וכו' ובבאר ליתא ועי' בדבור הסמוך. (אבל מזה כזית כו' אלא ארבעים) בכי"ס ליתא ואיתא בס בגליון ועי' בדבור הקודם.

תוספות חדשים

פרק ז א בתו"ס ד"ה וחלבו כו' ובגמ' ליתא כו' ולע"נ דסר"ב ראה ברש"י פי' כן והיינו מנוסח דבגמ' דף ס"ט ע"א פירן מבריתא דאיתא בס הלי ליסנא ע"ב ובגרסתינו בס ליתא חנן ולכך נ"ל דקאי על המשנה כאן אבל בדף נ"ב ע"ב הגיהסא דתניא וכו'.

(ממהורש"ם ז"ל):

ב תוי"ט ד"ה שולח כו' ממותר בהנאה עכ"ל אע"ג דליכא הנאה בגיד מ"מ מתבבד בו יותר אם פולח לו יון בלם עם הגיד: שם בסה"ד כבר כתב המגיד כו' [וכ"כ] הכ"מ שם וע"ז ביו"ד סי' ס"ה וסמנו דבריהם מנ"ל דלא קיימו למסקנא ומראה

לענ"ד

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אינו סופג אלא ארבעים. דסבר ר' יהודה אינו מוהג אלא בכל ימין דדרים הירך המיומנת שבירך. ואין הלכה כרבי יהודה: **ד** כבשר בלפת. רואין כאילו הירך לפתות. והגיד בשר. ואילו היה נותן טעם בשר כשיעור הגיד. [כשיעור] הירך. אסור. דשיעורים הלכה למשה מסיני. וגמירי דבהכי מטערי לף על פי שאינו היה כרוב. או קפלוט. היה לריך פחות. או יותר. והא מתניתין אתיא לה ואינה הלכה דקי"ל אין בנידין בנותן טעם דבין נתבשל ובין נמלח ובין נצלה. משליכו ומותר. ודוקא בו אבל שומנו יש בו בנותן טעם. ואם לא נטל שומנו אוסר. ונותן טעם האמור נמין במינו אין אדם יכול להבחינו מטערין אותו בששים: **ד** גיד הנשה שנתבשל עם הגידים. של היתר: בזמן שמבירו. משליכו לחוץ ואין כאן אלא פליטתו: בנותן טעם. אם יש בגיד של איסור בנותן טעם בכל אלו. כולן אסורים: ואם לאו. שאינו מבירו כולן אסורים. דבכל אחד יש לומר זה הוא. ולא בטיל ברובא דכבריה הוא חבוב וברייה לא בטלה: בזמן שמבירין. לאתיכות האיסור מטערינן בנותן טעם ואי אין בהן כדי לתת טעם בטל היתר. הרי הבאר מותרות: ואם אין מבירן. כל האתיכות אסורות דכל אחת יש לחוש ולומר במא זו היא. ואינה בטלה ברוב הואיל ורלויה להתכבד בה לפני האורחים: והרוטב מותר. אם אין באתיכות האיסור כדי לתת טעם ברוטב ובקיפה ובאתיכות. והלכה למעשה באיסור שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו דאיכא למיקם אטעמא אם תרומה היא שנתערבה בחולין יטעמנה כהן. ואם דבר איסור הוא יטעמנו נחתום נכרי. אם אומר שאין בתערובת טעם התרומה או טעם האיסור. הכל מותר. והימנוהו רבנן לנחתום נכרי. כיון דמלאכתו הוא לא משקר אלא יפסיד אומנתו. ואם נתערב מין במינו דליכא למיקם אטעמא או מין בשאינו מינו ואין כאן כהן. או נכרי שנוכל לסמוך עליו. אם האיסור הוא מהלב ודם נבלות וטרפות בקנים ורמשים ובהמה וטופות ודגים טמאין וכיוצא בזה. מבטרים אותו בששים. אם יש ששים של היתר כנגד האיסור הכל מותר. ואם לאו. הכל אסור. וכן שומן של גיד הנשה. מבטרים אותו כנגד ס' של היתר. אבל כאן שנתבשל עם בשר מבטרים אותו בששים וכאן מן המנין. מפני שאיסורו מדברי סופרים. ובילה שיש בה אפרוח שנתבשלה עם היתר לריכא ששים ואחת כנגדה. ואם האיסור הוא תרומה ואלה ובכורים. אם הוא מין במינו או מין בשאינו מינו. ואין שם כהן *) או נכרי שיטעום. מבטרין אותו במאה של חולין. ואם ערלה וכלאי הכרם מבטרין אותן במאתים וכל המיעורים הללו מבטרים בכל מה שבקדרה ברוטב ובאתיכות ובתבלין ובקיפה. והוא הדק דק שבשולי הקדרה. וכמו שהוא

*) כ"כ הר"ב בכל הדפו"י ובד"ח בשמטו כ' מלות אלו.

אומר אינו סופג אלא ארבעים יח): **ד** ירך שנתבשל בה גיד הנשה. אם יש בה בנותן טעם יט). הרי זו אסורה. כיצד משערין אותה. כבשר בלפת כ): **ה** גיד הנשה שנתבשל עם הגידים כא). בזמן שמבירו בנותן טעם כב). ואם לאו כולן אסורין כג). והרוטב בנותן טעם כד). וכן חתיכה של נבלה. וכן חתיכה של דג טמא. שנתבשלו עם החתיכות כה). בזמן שמבירין בנותן טעם כב). ואם לאו כולן אסורות כו). והרוטב בנותן טעם כז):

דף ל"ח. ועיין סוף פרק י': **ה** ["בנותן טעם. וכבר כתב הר"ב במתניתין דלעיל. שאין כן הלכה]: *)כולן אסורות. כתב הר"ב הואיל ורלויה להתכבד כו' ופליגא למתני' ט' פ"ה דעבודה זרה: והרוטב בנותן טעם. כתב הר"ב והלכה למעשה כו' בסוף ט"ז כתב ג"כ הר"ב למקלת מאלו פסקי הלכות. ומ"ש הר"ב כחל שנתבשל עם בשר כו' וכחל מן המנין. מפני שאיסורו מד"ס. כ"כ הרמב"ם בפרק ט"ו מהמ"א. והרשב"א דחה טעם זה שהרי איסורי סופרים לריכים ששים. ואינה דחייה דאיכא למימר דסבר הרמב"ם דבאיסורי סופרים האיסורים מן המנין דילפינן מכחל. כ"מ. ובב"י סי' ל' כתב. ולף על פי שמומן הגיד בששים [וכמ"ש הר"ב במשנה דלעיל] ולף על פי שהוא מדבריהם [כמ"ש ברים פרקין] הואיל וג"ש ברים בפני עצמו החמירו בו כאיסורי תורה. ע"כ. ומ"ש הר"ב. ובילה שיש בה אפרוח כו' לריכה ס"א כנגדה. ובפרק המזכר מפרש הרמב"ם טעם הדבר. מפני שהיא ברייה בפני עצמה טעמו היכר בה והוסיפו בטעורה. ופירש הכסף משנה דהייטו לומר שיש בה אפרוח שהיא ברייה בפני עצמה. ולפיכך כתב דבילת שוף טמא אם של טרפה. אינם לריכים ס"א. והרשב"א כתב על טעמו של הרמב"ם שאינו מהוור בטעמו כי לא באנו כאן לבטל הבילה בעצמה. אלא פליטתה. ולי נראה שטעם הרמב"ם שטעמו בה היכר. כדי שלא יבואו לבטל אותה עצמה. שבערלה

ד ירך שנתבשל בה גיד הנשה. ל"ו. פע"ו מהלכות ע"ב מ"י. פע"ו מהלכות מאכלות אסורות ה"ע סמ"ג לאוין קל"ח קנ"ם טוש"ע י"ד סימן ס"ה ס"ט: **ה** גיד הנשה שנתבשל עם הגידים. ל"ע ע"ב מיי' פע"ו מה' מאכלות אסורות ה"ח סמ"ג לאוין קל"ח קי"ם טוש"ע י"ד סימן ק' כ"ב:

שנויי נוסחאות

ד אם יש בה בנ"ט. בד"ל. בו.. וכמו הוא דאגיד קלי ועי' באו"ז סימן תנ"ב מיהכות דברים בזה (ד"ס). הרי זו אסורה. בכי"ק הרי זה אסור ונוסחתנו עדיפה. כבשר בלפת. בד"ס. ובלפת. **ה** ואם לאו בולן אסורין. בכי"מ ובכי"ל ובכי"ר כ' אם אין מבירו.. וכ"ה בד"ל (וכס ואם אינו..) וכ"ה בכי"ק (וכס אם.. מבירן בולם אסורות). ו(כן) חתיכה של דג. בד"ל ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ר ג' ליתא; בכי"ם ליתא גם למלי' חתיכה. שנתבשלו עם החתיכות. במכב"ב שנתבשלה..; בכי"ק ובכי"מ ובכי"ר כ' .. חתיכות. שמבירן. בד"ל ובכי"ק שהוא מבירן. ואם לאו בולן. בכי"מ אין מבירן..; בכי"ק אם אינו מבירן.. וכ"ה בד"ל (וכס ואם..); בכי"ם ובכי"ר כ' בזמן שאין מבירן..

תוספות חדשים

לעניד דאיתא פתח בפסחים ד' כ"ג ע"ב דלרי' הגליל לא סל כבהותה נגלה הותרה הנבה וגידה יליף דגיד מותר בהנאה מק"ו מחלב דענוס כרת כו' ור"ם לא יכול לסהור הלי קיו ע"ם וא"כ פסק הרמב"ם בפיר ודוק כי נכון הוא ואסבר שזה היה כונת הרמב"ן (ממהורכ"ת ז"ל): **ה** במשנה וכן חתיכה כו' ולריכא דאי אמעוינן גיד מבוס דבריה הוא אבל חתיכה לא. ואי אמעוינן חתיכה מבוס דרבנן אי' כתבתי כו' (ס"ס): ברש"ב סר"ה והרוטב כו' וכלאי הכרם מבטרים אותן במאתים וכל כו' ואיתה.

לקוטים

ד הר"ב ד"ה בבשר וכו' הלכה למשה וכו' לאו למימרא דהלי"מ גמירי דיקן

*) כתוי"ט ד"ם וד"ק מתחיל הדבור כל התחיכות אסורות כמו שהוא בלי הר"ב ואולי כן היי' גיולסקו במשנה ובד"ח תקנו כולן לאסורות התחיכות ולגמנו הבמעטו מלת „התחיכות" שאין בה צורך לני' שלפיעני

יכין — תפארת ישראל — יכין

אמנם לי"א [שהביא רמ"מ פ"ח ממ"א ה"ג] מיירי הכא בב' התרות דוקא. ואפילו מירך מ' חייב פ' על ב' זיתים. רק נקט מב' ירכות משום ר' יהודה דס"ל דבב' ירכות חייב רק וג': יח) דס"ל דוהג רק בימין. מיהו מדלא פליג רק לעניין מלקות. כ"ל דר"י מודה דגם בשמאל אסור עכ"פ מדרבנן וקיי"ל כרבנן [סס]: יט) בהיכך: כ) אילו היה בשר כשיעור הגיד. וכשיעור הירך לפת. היה נותן בה טעם. אסור. ואף דאילו היה הירך מין אחר. היה לריך פחות או יותר משיעור גודל הגיד. אעפ"כ הלממ"ם הוא דבהכי משערינן. מיהו אגן קיי"ל דאין בנידין בנותן טעם. אבל נגד הסומן והקונקות לריך ס'. ומוהגין דאפילו במליחה לריך ס' וגם כדי נטילה [ס"ך ק"ה סקי"ב]: כא) המותרים: כב) דבלא נתן טעם. דהיינו שיש ס' כנגדו. משליכו והאחרים מותרים: כג) ולא בטל ברוב. מדהוא ברייה. וכלעיל סי' ט"ו [ח']: כד) דאף ע"ג שכל התערובות אסור מדאינו מכיר האיסור. אפ"ה בששים בהרוטב עם התחיכות ס' נגד האיסור. מותר הרוטב: כה) קמ"ל דלא מבטיי' גיד דהו"ל אבר אלא. מחשב ברי' ולא בטל. אלא גם חתיכה אפשר שלא תתבטל. כגון דהו"ל התיכה הראויה להתכבד [כס"ם ד"ק ע"ח]: כו) ואין התיכה האיסור בטל ברוב. דחתיכה הראויה להתכבד לא בטל [ק"ח]: כז) אף שהתערובות אסור מדאינו מכיר האיסור. אפ"ה הרוטב מיכר שאין בו איסור ומדים

ראשון לציון

פרק ז ה הר"ב ד"ה והרוטב מותר כו' והלכה למעשה וכו' או מין בשאינו מינו ואין כאן כהן כו' [הגה הגלת דברי דלא כרש"י שם בסוגיא נראה דס"ל כדעת הגוס' שהביאו על זה. אמנם מאי דסיים דבתרומה מין בשא"מ באמה הוא נגד מאנה דערלה דמייתי אביי לקמן חולין ל"ט ע"א לבקל ולהמיר כו' דמשמע דתרומה בוה לשאר איסורין במין בשא"מ. וע' כתוס' ד"ה אין כהן במאי. ע"פ הדחק י"ל דהר"ב לאיירי היכא דאיסור דאיסור בעינה וס"ל בזה כרש"י שם ד"ה אין בהם. ולגה הערבי גם הרב המופלא מו"ה מיכאל בלאך נ"י. אם י"ל ע"פ דס"ל להר"ב לפוס מסקנא שם ל"ט ע"ב בעינה וס"ל בזה כרש"י שם ד"ה אין בהם. דאיכא למימר דמעיקרא בעי רב דימי למימר דגם בשא"מ במאה ואיכא במין ומינו היינו במאה ואחד. וכ"ש עוד]. עיין יס"מ: דלמא שאני שאור וכו' ע"ש. איכא למימר דמעיקרא בעי רב דימי למימר דגם בשא"מ במאה ואחד. וכ"ש עוד]. עיין יס"מ:

אור גדול

פרק ז ה בהר"ב ד"ה והרוטב מותר כו' עד ואם ערלה וכה"ב משערינן אותן במאתים. עיין בתוספות חדשים בשם מהורש"ח. ועיין ערלה (פ"ב מ"א) מה שבתבתי שם דלק"מ:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בא לפנינו מבעריגן ליה. ולא מבעריגן במאי דבלע קדרה מן ההיתר. לפי שאף מן האיסור נבלע ונחמעט מכמות שהיה. דאמרו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע: ך ואינו נוהג בטמאה. שהם אכל גיד הנשה של טמאה. למאן דאמר יש בגידים בעוף טעם לוקה משום טמאה ולא משום גיד. ולמאן דאמר אין בגידים טעם. פטור מכלום. דבטהורה עוף הוא והתורה חייבה עליו. אבל בטמאה אינו חייב: מבני יעקב נאסר. ועדיין טמאה מותרת להן. עד מתן תורה: אמרו לו. פסוק זה שהזהיר עליו בסיני נאמר ועד סיני לא הוזהרו: אלא שנכתב במקומו. לאחר שנאמר בסיני כשבא לסדר משה את התורה

תוספות יום טוב

שכשנרשם שיעור זה בביטול פליטתה. נדע שהיא עצמה אינה מתבטלת כלל מפני שהיא בריה. עכ"ל. ומ"ש הר"ב ובקיפה והוא דק דק וכו'. וברים פ"ט מפרש תבלין. וכן שיקר:

ך ונוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה. אמר רבי יהודה אומר אף בטמאה. אמר רבי יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה. ועדיין בהמה טמאה מותרת להן. אמרו לו בסיני נאמר. אלא שנכתב במקומו.

כתב המקרא הזה על המעשה על כן הוזהרו בני ישראל אחרי כן שלא יאכלו גיד הנשה [לידע מאיזה טעם נאסר להם] ואין הלכה כרבי יהודה:

יכין תפארת ישראל יכין

ומדים ס' נגד חתיכת האיסור מותרת. ופסק הלכה בזה עי' בסוף פרקין: כח) שכשאכל גיד הנשה של בהמה טמאה. פטור מכלום. למאי דקיי"ל אין בגידין בנ"ט. ולמ"ד יש בגידין בעופות טעם. לוקה משום טמאה לבד ולא משום גיד: כט) מדלא כתבה התורה עדיין: ל) לאוהו פסוק שמזהיר עליו מלאכלו: לא) דכשמתבה תורה. נכתב במקום המעשה. למה נאסר לחר מתן תורה. וקיי"ל בחכמים. [אבר המפרש מלחר שראיתי שרבינו הר"ב ז"ל החל להביא לעיל במשנה ה' בלבי איסור והיתר ובעוון. לכן אמרתי לילך בעקבותיו גם אני. אולם לאשר הביא הכל בקצירת האומר מאד. וגם כמה דברים לא הזכירם כלל. ובל"ז (בכמה) [בשני] דברים אחמ"כ אינן אליבא דהלכתא. לכן אמינא. אפתח אנא פתחא לאפשאי בס"ד. לסדר כל הענינים בלאור בהיר היטיב. ודי יהיה לי לתשובה לבאר כל הסתעפות ענייניים אלה בקיצור מדוייק. ובאשר מורין בני מדרשא כוותן. ורק לבלי להפסיק בין הפרקים שם בהרחבה כזו. לכן הנחתים כאן בסוף הפרק. ונאמר כי איסור זה נחלק לג' חלקים. א) צריך לבאר איזה דבר בטל ברוב ואיזהו שבטל בטעם. ב) באיזה אופן יתבטל הטעם. ג) איזה דברים שם שאינן בטלין כלל. ואחל בעזהש"י). א) [דברים שבטלים ברוב או בטעם]. יש בעניין זה ד' אופנים. (א) יבש ביבש שנתערבו מין במינו. ולא נתבטלו יחד. בטל ברוב. ואפילו מדרבנן שני בחבי. מדלא יכול לבוא ע"י ביטול לנ"ט [ק"ע ס'] ואפילו חד בתרי ס"ל. רק שני בחים משהו יותר בהיתר מבהאיסור [ש"ך ק"ע סק"ו ופר"ח שם. וכ"מ במג"א תנ"ה סקט"ו]. ומשכחת לה בב' חתיכות גדולות ומ' קטנה. או אחד גדולה וב' קטנות. והב' הקטנות הם יחד יותר מהגדולה. אע כשאינו יודע איזה מהג' חתיכות הוא האיסור בטלה ברוב [וי"ח]. ומותר אדם א' לאכול כולם זא"ז. רק בלא יאכל כל הג' חתיכות בבת א'. דאז בולע ודאי איסור. ורלוי להחמיר שלא יאכלם אדם א' אפילו זא"ז. רק יאכלום ב' בנ"א. ואם מצריך א' או כתנו לעכרי. עדיף עפי. ודוקא כשאכלן כך מבלי שיבשלם. אבל אסור לבשלם לבטל כל א' מהן לבד. יוסיף עוד ס' נגד חתיכת האיסור. *)(וה"ה ברולה לבטל כל א' מהן לבד. יוסיף עוד ס' נגד כל חתיכה. כדי שלא תהן טעם במים ובקדירה). מיהו בדיעבד אם ביטל כל התערובות בקדירה א' אף אחר שנתבטלו בינם ברוב. ואין ס' נגד חתיכת האיסור. אסור. דהרי יש כאן וודאי טעם איסור. אבל אם ביטל התערובות בב' קדירות. מותר אף שאין ס' נגד החתיכה שבקדירה. מדכבר נתבטלו. ולא"ס אפילו בביטל כל התערובות בקדירה א' אחר שנודע התערובות ונתבטלה ברוב. מותר אפילו אין ס'. מדכבר נתבטלה אין כאן איסור. והכי קיי"ל במקום הפסד [שם]. (ב) יבש ביבש שנתערבו מין בשאינו מינו [ומשכח"ל ומי בשאינו יודע איזהו מהן הוא איסור]. מדאורייתא גם זה בטל ברוב אבל מדרבנן צריך ס'. נזירה שמא יבשלם ויהן טעם בינם. בטל ברוב [ק"ע ש"ך סק"י]. מיהו באיסור דרבנן באינו מינו יבש בינם. בטל ברוב [ק"ע ש"ך סק"ע]. וי"ל דעכ"פ בכה"ג צריך ס' מדרבנן [מנחת יעקב כלל ל"ט סק"י]. (ג) לח בלח מין במינו שנתערבו. מדאורייתא ברובא בטל. ומדרבנן צריך ס' אפילו לא נתבטלו יחד. דעכ"פ מדמתערב יפה. הרי יהיב טעמא. וגזרינן אטו אינו מינו דלא טעם כעיקר דאורייתא. ואפילו למ"ד לאו דאורייתא. גזרינן אטו בנתערב באינו מינו כזית בכדי אכילת פרס דהוי לכ"ע דאורייתא. [ופרס הוא לרמב"ם [פי"ד ממ"א] ג' ביצים. ולרש"י [בריתות די"ב ב'] ד' ביצים. וכזית הוא מעט פחות מחצי ביצה] [רמב"ן תפ"ו]. אבל יבש ביבש מין במינו לא גזרינן אטו אינו מינו ואטו יבשלם. מדהו"ל גזירה לגזירה [בפהי דעת ק"ט]. ואפילו לח בלח במין במינו באיסור דרבנן. גמי צריך ס' מדרבנן [שם]. (ד) לח בלח שנתערבו באינו מינו. מדאורייתא צריך כ' אפילו לא נתבטל יחד. דטעם כעיקר דאורייתא בכל איסורין. ולרש"י ורמב"ם [פט"ו ממ"א] רק בבו"ח הוה עכ"ע דאורייתא אבל בשאר איסורין אסור רק מדרבנן. ולא קיי"ל כן [י"ד ל"ח]. ב) באיזה אופן יתבטל הטעם. (ה) זה אפשר ע"י ג' אופנים. (א) ע"י שהאיסור נטל"ש בהיתר [י"ד קנ"]. (ב) ע"י עצימת קפילה עכומ"ז [ריל מבשל עכומ"ז הבקי להרגיש הטעם]. (ג) ע"י ביטול בס' [וסימן קנט]. שכך שיערו חז"ל שרוב מאכלים כשהבטלו בס' שוב אין נותנין טעם. אבל אם לא סמכינן על עצימת קפילה. ואפילו הוא ג"כ מסוח לפי תומו. וגם כשיש בו גם חזקת אומן לא מרעי אומנהיה. אפ"ה לא סמכינן עליה [ל"ח א' וב']. מיהו על ישראל סומכין. אפילו אינו קפילא. ואפילו בפחות מס' ואומר שאינו מרגיש טעם האיסור. מותר. וכגון דבר בנדר ממנו אדם. שנפל לתוך התבשיל [ל"ח ורש"ז בש"ך סקכ"ו]. או בחבך לגן בסכין של בשר [ל"ז ש"ך סק"ה]. טועמו הישראל. וכשאינו מרגיש טעם איסור בו. שרי. ובמרגיש טעם האיסור. אפילו נתבטל כבר בס' אסור [ל"ח ח']. (ו) בטול בששים שייך בכל האיסורים שבתורה. מיהו גם איסור דרבנן צריך ששים. מלבד בחל שבבלה עם שאר בשר. שני בחטא וחמישים. ויש כמה טעמים בזה [סי' ל'. ול"ח ח']. ומלבד ביצה שיש בה אפרוח או שנמלא בה קורט דם. ונתבשלה עם שאר ביצים צריך ס"א. מבטל דם ביצים גדולים וקטנים. אבל בנתבשלה עם שאר הבשל. שני בס' [פז ה'. ול"ח ז']. ודוקא כשידוע שהיה הקורט דם שבביצה על קשר החלמון וגם על החלבון. דאל"כ. אפילו נימא דם ביצים אסור מדאורייתא. ול"כ אם היה הדם במקום שאסר. מדשדי חבלא בטלה. מחשבה כולה כדם. אפ"ה גם בנתערב בחד בחד עם ביצה אחרת. ונטרפו יחד. גם בלא נתבטלו בטל. מדים כאן ספק ספיקא. דשמא לא היה הדם במקום שאסרה כל הביצה. ושמא הביצה האחרת רבה עליה. והו"ל ספק ספיקא נגד איסור תורה. ואף דעכ"פ אף שיש רוב. אסור מדרבנן. כיון דליכא ס' נגד הביצה האסורה. אפ"ה אינו רק ספק דרבנן. דשמא לא היה הדם במקום שנאסרה כל הביצה. ונפלת הדם כבר נתבטלה. אולם בנתערב הביצה עם אינו מינו. כגון עם קמח. אז הו"ל ספק דאורייתא. וצריך ס' נגד הביצה [ש"ך סי' סק"י]. אמנם ביצה שמסופק בה אם היה הדם במקום שאוסרה. שנתערבה עם ביצים אחרים וקמח. אמרינן שלא חל הקמח שהוא אינו מינו. כמו שאינו. ושאר הביצים שהן מינה רבין עליו ומבטלו. וא"כ ליכא איסור תורה. ושמא לא היה הדם במקום שאוסר הביצה. והו"ל ספק דרבנן ולקולא [הט"ז ס"ו סק"ה]. ומב"ש בנתערבו חצלה הביצים לבד. ואח"כ שמו התערובות בקמח

*) דברים אלו תמוהין וא"ש.

ך ונוהג בטהורה. בכי"ק ונוהג.. מבני יעקב נד"נ וכי"ק על בני יעקב. בסיני. נד"נ וכי"ק בסיני.

תוספות חדשים

וקימה דבמין בשאינו מינו מפורש בפ' ג' דעבלה משנה ז' דאינו אוסר יותר מנ"ט וקיי"ל בכל איסורים שאינו נ"ט יותר משנים ואי מיילי במחמץ ומתבל וכדומה. דאוסרין יותר משנים א"כ לא הוה במאה ומאתים דאיסור דאיסור יותר אי ליכא לאיקס אטעמא גם ג' הרי"ב בסוף ע"ז בעניין זה אינו מדוקדק כל כך ע"ש וא"ל.

(מהורש"ת ז"ל):

ו במשנה ואינו מוכ בטמאה כו' דאמר קרא לא יאכלו הגיד מי שבינו אסור ובשרו מותר כו' (ש"ס):

תוספות רע"ק

פרק ז ו [אות לה] במשנה ואינו נוהג בטמאה לפ"ר אין בגידים בנ"ט. אף דליבא איסור בטמאה א"כ לא שייך לומר אין אחת"א מ"מ אמרו דלא יאכלו את גיד משום דוקא היכא דבשרו מותר אבל לא בטמאה דבשרו אסור. גמרא. [אות לז] במשנה ועדיין בהמה טמאה מותרת להן. וראוי לחול על איסור טמאה דהוי איסור חמור אבל מוסיף גא הוי דהא משעת מתן תורה ואילך פקע איסורא מב"נ כיון דגאסרה ולא נשנית. תוס') ולאידך טעמא דמי שבשרו מותר קאסר ר"י דלבני יעקב נאסר ואז נאסר גם בטמאה כיון דלב"נ בטמאה מקרי בשרו מותר. תו לא פקע. תוס':

לקוטים

דיוק שנתבטל בגידה שיעורה כבשר בלפת דזה לאינו דא"כ היכי פסק אמ"כ דמתני' לידחיה אהלכה ולא הל"מ הל ומיכי מלינן לאדחייה אלא רל"ל דכל"מ גמיני דבהנהו מילי דקי"ל שישעורן בנותן טעם משערי ל"ם דידהו בכבר כ"פת ומ"כ אע"ג דבכה סר"ב אמ"ב דמתניתין אמתיא לה לא מפני זה אדחיה אהלכה דמהוקמא בכל

בקמח. אף דליכא רק רוב קמח נגד הבילה האסורה. שרי. מדכבר נתבטל [מסבלות שם]. וכל זה בנודע הערובות קודם שנתבללה הבילה. אבל בלא נודע שנתערב האיסור רק אחר שנתבללה התערובות יחד. אפילו לא נתערב הבילה האסורה רק עם אינו מינו. דהיינו בקמח לבד. אפ"ה בטל ברוב. דהרי אף אם היה הדם במקום שאוסרה. ושדי חיכלא בכולה. ומחשב עי"ז באינו כל הבילה כולה דם. עכ"פ הרי דם שבשלו אסור רק מדרבנן ומדים ספק שמא לא היה הדם במקום שאוסרה הבילה. הדר הו"ל ספק דרבנן אפילו למ"ד דם בילים דאורייתא. דרק כשלא נתערב האסורה מלד המנהג [שפתי דעת ס"ו סק"י]. (ו) כל האיסורין שמעערין בס'. מעערין בכל מה שבקדירה. דאם הכל ס' נגד האיסור. מותר. ולעולם מעערים ההיתר והאיסור כמו שבאין לפנינו. אף שנתמעטו בביטול [נ"ע ד']. מיהו אסורי הנאה שנהנו טעם בקדירה. אף שאין ס' נגד האיסור ואסור באכילה. לעפ"כ מותר בהנאה. דאין העכומ"ז מותן יותר עבור שקבל הטעם [מסבלות פ"ז סק"ב]. מיהו פסוק בבו"ח שנתערבו. אף שאין העכומ"ז מותן יותר עבור מעט החלב שנתערב בהבשר. לו בעבור שהניסו בהבשר בכף חולבת. על כ"פ מדאין ס'. הבשר בעצמו נאסר בהנאה. (ח) סוגר הדברים מהעניינים שדברו. הוא שכל האיסורים בטלים מדאורייתא ברוב. תוך מלח בלח באינו מינו. דמדאורייתא לריך ס'. וכל האיסורים לריכין מדרבנן ששים תוך ממין במינו שנתערב יבש ביבש. שגם מדרבנן בטל ברוב. אבל יש שאמרו רבנן שאין בטלין כלל. וכמו שבארים בחלק ג'. אבל כל זה מדרבנן. דמדאורייתא כל האיסורים שבטולם בטלין ברוב לו ס'. ולעולל [וכפרי חדש ק' סק"ג]. ג) דברים שאינן מותרין אף שנתבטל הטעם. (ט) יש דברים שהלריכו חכמים בהן לבטולן יותר מס' בין בלח בין ביבש. כשנתערבו במינן. וזה משום דחמיר איסורן. ואלו הן. התרומה. והחלה. והבכורים בטלין במינן. בק"ח [ערלה פ"ב מ"ח. וי"ד שכ"ג ח']. ערלה וכלאי כרם בטלין במינן ברי"ח [שם]. אבל בשאינו מינן דין כל אלו כשאר אסורין. ובטלין בס' [רמב"ם פי"ג מתרומות ה"ב. וי"ד שכ"ג]. (י) יש דברים שבמינן אינן בטלין מדרבנן ואפילו באלף. ושלא במינן בטלין בס'. ואלו הן. השביעית [רמב"ם פט"ו ממאכלות ה"ח]. טבל ווי"נ [ע"ז דע"ג ב']. אבל סתם יינן בטל בס' אף במינן. ובלבד שיולך האלה ליש המלח [ס"ך קל"ד סק"ט"ו]. אמנם יין אף דלפי מה שאמרנו דכשנתערב באינו מינו בטל בס' [וכס"ך קל"ד סקכ"ח]. עכ"פ בנתערב יין במים בטל בששה חלקים [שם]. וי"ח דאף בנתערב בשאר משקין. כל שנפסד טעם היין בהתערובות. בטל בו' חלקים [י"ד קי"ד הט"ז שם סק"ד. וכן כ' רמב"ם סי' ר"ב סק"ב. וי"ד סקט"ז]. דבר שיש לו מתירין. נ"כ רק במינו באלף לא בטל. אבל באינו מינו בטל בס' [ק"ב]. (יא) מיהו כל איסורין שאוסרים ע"י טעמן. ר"ל שמתבטלין בס' בכל גוונא. כמו שבארנו בחלק ב'. באלו אוסרין במין במינו שלהן בתר טעמא. דכל השוה להאיסור בטעם נקרא מינו. אבל אותן האיסורין שלריך לבטולן מדרבנן יותר מס'. ככל האיסורין שזכרנו בזה החלק. כתרומה וכו' עד דשל"מ. בכולן אזלינן בתר שמא. דרק השוין בשמא נקרא מינו [ש"ך ל"ח ורפ"ח שם. וק"ב ס"ך סק"ג]. (יב) יש איסורין שהחמירו בהם חז"ל ואמרו שאין מתבטלין אפילו באלף. בין בנתערבו במינן או שלא במינן. בין בלח או ביבש. והן עשרה דברים. ואלו הן (א) דבר חשוב [ק"י ס"ך סק"ח]. (ב) בעלי חיים. אפילו קטן וכחוש [שפתי דעת ק"י סק"ז]. (ג) בריה [תגאיה מבואריס בסי' ק']. (ד) חתיכה הראויה להתכבד [עי' תגאיה בסי' ק"ח]. (ה) דבר המעמיד. כשאסור מלד עלמו [פ"ז ס"ך סק"ל וג"ה. אמנם לרמנ"א סק"ה תמ"ב סק"ט] מעמיד מדאורייתא לא בטל. דהו"ל כאילו הוה האיסור בעין. ולחק יעקב גם זה רק מדרבנן לא בטל. מיהו בזה וזה גורם. גם דבר המעמיד בטל [רמנ"א שם]. וי"ח דכל האיסורין שאוסרין במשהו. אם העמידו בלירוף היתר. אף שנתלק אח"כ האיסור והו"ל רק זוז"ב. אפ"ה אסור [א"ח תמ"ה רמנ"א סק"ה וסק"ו]. (ו) כל דעביד לטעמא לא בטיל. אם הוא אסור מעלמו וחריף. [נ"ח הט"ז סקי"א]. אמנם לפר"ח ולכרו"פ [שם סקכ"ז]. כל דלטעמא עביד מדאורייתא לא בטל. אבל לש"ך [נ"ח סקכ"ט]. גם הוא רק מדרבנן. (ז) הזותא [י"ד סי' ק"ב א'. וא"ח (קי"ג) [תי"ג] ג']. ולפר"ח [שם סק"ה]. אין חזותא אוסר עד שיהא עשוי לחזותא. ונתנו למאכל אדעתא דהזותא. ולמנחת יעקב [כלל ע"ד-ה'] חזותא אינו אוסר במאכל. ורק בבגד אוסר הלבע שנלבע באיסור. ובמסבלות [בי"ד ק' א'] קישה בדבריו. ובאיסור דרבנן אינו אוסר חזותא [בדה (ד"ט) [ד"ם] ב' וב"ק דק"א] ורק בגולד שהחמירו כדאורייתא. (ח) חמץ בפסח [א"ח תמ"ז]. (ט) ע"ז או תקרובת שלה [י"ד ק"מ]. (י) הקדש ר"ל נתחי הקרבנות [ועי' יבמות דפ"א ב' ורש"י שם. ועי' ברמב"ם פ"ו מפסולמו"ק]. [ונ"ל הטעם משום תמיכות. ועי' תוס' חולין [ד"ק ע"א ד"ה ושאני]. אבל אי"ל משום דאפשר למתשל עלה לא בטל [כתוס' כריתות י"ג ב' ד"ה אלבע] ואף אחר שנזרק דמן ומנן בשאלה [כרין נדרים דע"ח א' ד"ה לומר]. דא"כ תרומה נמי יבוה בשאלה. אע"כ דעכ"פ לא מצוה לאתשולי עלה [בנדרים דנ"ע א']. א"כ מי גרישי קדשים מתרומה. וכמ"ש הרין שם]:

פרק ח **א כל** הבשר אסור לבשל בחלב. יש מהן. מדברי תורה כגון בשר בהמה. ויש מהן מדברי סופרים. כגון בשר עוף: חוץ מבשר דגים וחגבים. שאינן לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים: ואסור

פרק ח **א כל** הבשר א) אסור לבשל בחלב ב). חוץ מבשר דגים ובמוקדשין. ומבשר מוקדשין דאילטריך ליה תני לכולהו דקמ"ל דאיסור בשר בחלב חייל אאיסור מוקדשין. איכא למימר דהא תנא ליה דכיון דתנן כל הבשר הו לא אילטריך למיתני טעם בחולין ובמוקדשין. דבכלל כל הבשר איתנהו נמי למוקדשין. וכי תימא אכתי אמאי לא נקט ליסגא דאינך פירקא דלימא בשר בחלב טהור וכו'. בחולין ובמוקדשין. כי היכי דקתני. גיד הנשה טהור. כשוי הדם טהור. אותו ואת בנו טהור. איכא למימר דהנהו איסוריהו ידיע. ומש"ה תני במאי נהיגי אבל הכא לפרושי גופא דאיסורא אילטריך לומר שבישולו בלבד ואפילו לא אכלו. שלא תאמר בישול שאסר הכתוב. הייטו דוקא כשאכלו. קמ"ל דאפילו לא אכלו מוזהר על בישולו. הר"ן: כל הבשר אסור כו'. כתב הר"ב. יש מהן מד"ת כגון בשר בהמה. ויש מהן מד"ס כגון בשר עוף. אבל בשר חיה פלוגתא דתנאי במ"ד: ואסור

פ"ח **א** כל הבשר אסור לבשל בחלב. ק"ב ע"ב מ"ו' ס"ב מה' מאכלות אסורות ה"ל והלכה ה' מפ"ב לאוין קמ"ח מנה"מ י"ל סימן פ"ז פמיף מ' ג':

פרק ח א) של בהמה חיה ועוף: ב) ליסגא דקרא נקט. דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו. ור"ל הכא. דאסור לאכלו כשהוא מבושל בחלב. אבל בשר בהמה אסור מדאורייתא. ובשר חיה ועוף אסור לאכלן רק מדרבנן. מיהו דוקא לאכלן. אבל לבשלן בחלב. או ליהנות מבשולן בחלב. חוקא כשהבשר והחלב שניהן מהבהמה טהורה. אסור מדאורייתא. אבל בשר חיה ועוף אפילו בחלב

[סדר קדשים ח"א] בו

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ואסור להעלותו עם הגבינה על השלחן. כתב הר"ב ואפילו בשר עוף דאיסור אכילתו מד"ס. דייק למנקט אכילה. ואע"ג דמתני' ביטול שנאה. כביעת הרמב"ם פ"ט מהמ"ח. דלא אסרו חכמים אלא אכילה. אבל לא ביטול והנייה. ופירש המגיד בלא יפו כחס מבשר בהמה טהורה עם הלב טמאה. שמותרין בביטול ובהנייה [כדלקמן מכנה ד'] אלמא לא גזרו ביטול והנאה אטו ביטול והנאה. ואין הגזירה אלא על אכילה בלבד מפני אכילת בשר בהמה המלוי. ואע"פ שיש לדחות דכאלו התם שיש אחד מהן בשר אסור באכילה. ואין לחוש שמא יאכלנו. ע"כ. ואע"ג דאסור לבשל הגן וכליל בהו בשר עוף כמ"ש הר"ב. לא קשיא. דבלשון תורה שמי אפקיה אכילה בלשון ביטול. וכמ"ש לקמן בשם הר"ן. ומ"ש הר"ב גזירה שמא יעלה גבינה עם בשר בהמה באלפס רותח. גמ'. דאי מטוס אכילה ליכא למימר דאכילת עוף גופה גזירה ואין מיקום ונגזור גזירה לגזירה. אלא גזירה כו' באלפס רותח. ומיהו אהא נמי פרכינן סוף סוף כלי שני הוא וכלי שני אינו מבטל. אלא גזירה שמא יעלה באלפס ראשון. [ותמיהני דבפ"ג דשבת מבנה ה' הגן האלפס והקדירה שהעבירן מרותחין לענין כלי ראשון והכא קרי לה כלי שני. וכ"ת דרותח והעבירן מרותחין. לאו חדא מלתא הוא. א"כ ה"ל לשנויי. אלא גזירה שמא יעלה באלפס שהעבירו מרותח דהא הכא אינא למטעי ולומר שאין שום אלפס רותח כלי ראשון. ולפיכך הקרוב אלי בבגירסת הר"ב ל"ג להך קושיא דסוף סוף כו'. והוא הגכון בעיני]: חוץ מבשר דגים וחגבים. ואה"נ דבשר דגים אפילו לאכלו באלב שרי אלא *)נקט תנא [בעלמא] לאשמועינן דשאר בשר אפילו בהעלאה נמי אסור. אלעזריך למתני הון מבשר דגים [וחגבים] דאי לא תני הכי לא הוה תני קושטא. דשריותא דאכילת בשר ודגים וחגבים באלב מרישא שמעינן לה. דכיון דלבשלן באלב שרי ממילא משמע דלאכלן באלב נמי שרי. דאיסור בשר באלב בלשון ביטול אפקיה רחמנא. זה ל"ל. הר"ן: ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל. אמילתייהו דב"ש מהדרי דקאמרי עולה ואינו נאכל: ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל. כתב הר"ב. ואין זה סתם ואח"כ מחלוקת. דב"ש במקום ב"ה אינה משנה. כ"כ התוספות. וז"ל הר"ב ברפ"ג דיבמות. אינה משנה כלומר כל היכא דאשכחן במשנה ב"ש מקילין. וב"ה הוא שדרכן להקל. ומנאן עתה ב"ש במקום ב"ה אינה משנה ומשבשתא היא ונריך להפכה. אא"כ היא מהמשניות הידועות שהם מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה. ע"כ. כלומר הידועות במסכת עדיות ושנינו שם בסתמא לא בשם רבי פלוני אומר זו מקולי וכו'. דהא הך דהכא נמי נשנית בעדיות פ"ה [משנה ג'] אבל נשנה מבמא דר"י. וכן פירש"י הכא בפרקין דמייתי לה למתני' דעדיות ר' יוסי אומר ו' דברים מקולי ב"ש כו' פירש"י ואין חכמים מודים לו. ע"כ. ולפי הדברים הללו ב"ה שברי העוף עולה עם הגבינה כו'. ויש לתמוה שהפוסקים פסקו באסור להעלות. הלכך נראה לי דהא דפירש הר"ב אינה מבנה מפכינן לה. לאו דוקא. אלא הה"נ דאיכא לפרושי אינה מבנה אלא נשנית כלל. כלומר דלא אפליגו בה כלל. אלא דהתם ביבמות דאשכחן בברייתא [דף כ"ח] דאבא שאול אמר הכי דקל הוא לב"ה. ניחא לן למימר דמפכינן להו. ולא מעקרינן למבנה לגמרי לומר אלא נחלקו בה מעולם. ואע"ג דאשכחן נמי התם דר"ש אומר שלא נחלקו. אלא כ"ע שברי יקיימו. מ"מ אנן ניחא לן טפי לומר כאבא שאול. דלא עקר המבנה שנשנה במחלוקת לגמרי. אבל הכא דלא אשכחן מאן דמפיך. וה"ק דמתני' אמר דאסור להעלות. כי אמר ר"י דבר זה מחלוקת כו' ואית לן למימר דאינה מבנה. קא עקרינן לה לגמרי. ולא מפכינן כי היכי דקיימא מלתיה דה"ק. כיון דלא אשכחן מאן דמפיך. כך נראה לי. ומלאתי און לי במ"ד פרק בתרא דאהלות. אבל אכתי קשיא לי במ"ג פ"ד דנדה. ע"ש. [וכתב ראיתי לרבב"א בתשובה סי'

*) נמלאכ"ש הגירסא מיירי דנקט הכא לאשמעי' כו'.

ואסור *)להעלותן עם הגבינה על השלחן. ואפילו בשר עוף דאיסור אכילתו מד"ס. דייק למנקט אכילה. ואע"ג דמתני' ביטול שנאה. כביעת הרמב"ם פ"ט מהמ"ח. דלא אסרו חכמים אלא אכילה. אבל לא ביטול והנייה. ופירש המגיד בלא יפו כחס מבשר בהמה טהורה עם הלב טמאה. שמותרין בביטול ובהנייה [כדלקמן מכנה ד'] אלמא לא גזרו ביטול והנאה אטו ביטול והנאה. ואין הגזירה אלא על אכילה בלבד מפני אכילת בשר בהמה המלוי. ואע"פ שיש לדחות דכאלו התם שיש אחד מהן בשר אסור באכילה. ואין לחוש שמא יאכלנו. ע"כ. ואע"ג דאסור לבשל הגן וכליל בהו בשר עוף כמ"ש הר"ב. לא קשיא. דבלשון תורה שמי אפקיה אכילה בלשון ביטול. וכמ"ש לקמן בשם הר"ן. ומ"ש הר"ב גזירה שמא יעלה גבינה עם בשר בהמה באלפס רותח. גמ'. דאי מטוס אכילה ליכא למימר דאכילת עוף גופה גזירה ואין מיקום ונגזור גזירה לגזירה. אלא גזירה כו' באלפס רותח. ומיהו אהא נמי פרכינן סוף סוף כלי שני הוא וכלי שני אינו מבטל. אלא גזירה שמא יעלה באלפס ראשון. [ותמיהני דבפ"ג דשבת מבנה ה' הגן האלפס והקדירה שהעבירן מרותחין לענין כלי ראשון והכא קרי לה כלי שני. וכ"ת דרותח והעבירן מרותחין. לאו חדא מלתא הוא. א"כ ה"ל לשנויי. אלא גזירה שמא יעלה באלפס שהעבירו מרותח דהא הכא אינא למטעי ולומר שאין שום אלפס רותח כלי ראשון. ולפיכך הקרוב אלי בבגירסת הר"ב ל"ג להך קושיא דסוף סוף כו'. והוא הגכון בעיני]: חוץ מבשר דגים וחגבים. ואה"נ דבשר דגים אפילו לאכלו באלב שרי אלא *)נקט תנא [בעלמא] לאשמועינן דשאר בשר אפילו בהעלאה נמי אסור. אלעזריך למתני הון מבשר דגים [וחגבים] דאי לא תני הכי לא הוה תני קושטא. דשריותא דאכילת בשר ודגים וחגבים באלב מרישא שמעינן לה. דכיון דלבשלן באלב שרי ממילא משמע דלאכלן באלב נמי שרי. דאיסור בשר באלב בלשון ביטול אפקיה רחמנא. זה ל"ל. הר"ן: ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל. אמילתייהו דב"ש מהדרי דקאמרי עולה ואינו נאכל: ובית הלל אומרים לא עולה ולא נאכל. כתב הר"ב. ואין זה סתם ואח"כ מחלוקת. דב"ש במקום ב"ה אינה משנה. כ"כ התוספות. וז"ל הר"ב ברפ"ג דיבמות. אינה מבנה כלומר כל היכא דאשכחן במשנה ב"ש מקילין. וב"ה הוא שדרכן להקל. ומנאן עתה ב"ש במקום ב"ה אינה משנה ומשבשתא היא ונריך להפכה. אא"כ היא מהמשניות הידועות שהם מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה. ע"כ. כלומר הידועות במסכת עדיות ושנינו שם בסתמא לא בשם רבי פלוני אומר זו מקולי וכו'. דהא הך דהכא נמי נשנית בעדיות פ"ה [משנה ג'] אבל נשנה מבמא דר"י. וכן פירש"י הכא בפרקין דמייתי לה למתני' דעדיות ר' יוסי אומר ו' דברים מקולי ב"ש כו' פירש"י ואין חכמים מודים לו. ע"כ. ולפי הדברים הללו ב"ה שברי העוף עולה עם הגבינה כו'. ויש לתמוה שהפוסקים פסקו באסור להעלות. הלכך נראה לי דהא דפירש הר"ב אינה מבנה מפכינן לה. לאו דוקא. אלא הה"נ דאיכא לפרושי אינה מבנה אלא נשנית כלל. כלומר דלא אפליגו בה כלל. אלא דהתם ביבמות דאשכחן בברייתא [דף כ"ח] דאבא שאול אמר הכי דקל הוא לב"ה. ניחא לן למימר דמפכינן להו. ולא מעקרינן למבנה לגמרי לומר אלא נחלקו בה מעולם. ואע"ג דאשכחן נמי התם דר"ש אומר שלא נחלקו. אלא כ"ע שברי יקיימו. מ"מ אנן ניחא לן טפי לומר כאבא שאול. דלא עקר המבנה שנשנה במחלוקת לגמרי. אבל הכא דלא אשכחן מאן דמפיך. וה"ק דמתני' אמר דאסור להעלות. כי אמר ר"י דבר זה מחלוקת כו' ואית לן למימר דאינה מבנה. קא עקרינן לה לגמרי. ולא מפכינן כי היכי דקיימא מלתיה דה"ק. כיון דלא אשכחן מאן דמפיך. כך נראה לי. ומלאתי און לי במ"ד פרק בתרא דאהלות. אבל אכתי קשיא לי במ"ג פ"ד דנדה. ע"ש. [וכתב ראיתי לרבב"א בתשובה

אסור להעלותו עם הגבינה על השולחן. מ"ר. וכפ"ב עם מוס"ע י"ל מ"ר פ"ח פסיק מ': הנודר מן הבשר. ק"ל פ"ה מ"ר פ"ם מכ' גלגלים ס"ו מוס"ע י"ל מיכן לפ"ז פסיק מ': [ולגלא ההלי הגמ]: הפוף עולה עם הגבינה על השלחן. ק"ד ע"ב בגמ' ע"ב מלוים פ"ה מ"ב ירושלמי הלומות פ"ח הלכה ה': לא עולה ולא נאכל כו'

שנויי נוסחאות

פ"ח א להעלותו עם הגבינה. כ"ה בכי"ף ד"ק ולפנינו בכי"ף להעלותן וכ"ה ברא"ש ד"ע והגיה במעי"ש להעלותו וכד"ת הדפיסו כן בפנים הרא"ש; במסב"ב ד"ו בערמלן לעלות..; בכל הכ"י (מלבד כ"י"מ וכי"ק) ובמסב"כ לפנינו להעלות.; בד"ג.. עם גבינה; בכי"ר ג' להעלות בשר עם.. הנודר. בכי"ף ד"ק והנודר. וחגבים. בכי"ק ובחגבים. העוף. בכי"ר ג' והעוף. דברי ב"ש. בד"ג ובכי"ק ובכי"מ ובעדיות פ"ה ובכי"ף בדברי..ובה"א. בד"ע ובכי"ק בה"א.

תוספות חדשים

פרק ח א בתוי"ט ד"ה ואסור להעלותו כו' והכא קרי לה כ"ש וכ"ת כו' וכ"ש מטוס דאין דרך להעלות על השולחן האלפס שמבשלין בו לכך סבר הנקטן דאייתי באלפס שני אבל אם לא כ"מר על השולחן רק שהעבירן מרותחין ממשמע שעדיין הוא כשהיה אצל האש ומתרץ בגמרא דלפעמים מעלין על השולחן גם כן באלפס ראשון וק"ל. (ממהורש"ם זצ"ל) [בגליון מהיות ד' דיהרנפורט כ' ע"ז ולעע"ד נראה

ראשון לציון

פרק ח א תוי"ט ד"ה חוץ מבשר דגים כו' דאי לא (תני) הכי. ג' מהר"מ דאי לא תימא הכי: שם בד"ה ובית הלל אומרים כו' עיין יסל"מ:

תוספות רע"ק

פרק ח א [אות ז'] הרע"ב ד"ה הנודר מן הבשר. ולכל מין בשר. בסוגיא מוקמינן לה בר"ע דרס"ז דנדרים דכל מידי דמיסלק עליה שליח מידי ביומא דהקזה. או דבאיבה ליה עיניה דלא אכיל אינש דגים ולאו דעתו עליהם. ולפ"ז לטאי דפסק. הרע"ב ברפ"ז דנדרים בת"ק דר"ע היה להרע"ב לפרש דלית הלכתא כסתמא דמתני' דהכא; אולם דעת כל הפוסקים דהלכה ברע"ק בנדרים שם: [אות לח] שם ד"ה וב"ה אומרים ואין זה סתם ואה"כ מחלוקת. בתשובת הות יאיר סי' צ"ד כתב דמ"ם מדקתני אח"כ באיזה שולחן אמרו הוי סתם לאסור שאינו עולה עליו:

יכין תפארת ישראל יכין

בחלב טהורה. מותר לכתחילה לבשלן ולהנות מבשולן [י"ד פ"ז ג']. ואין לחוש למראית עין שיחבבו שמבשל בשר בהמה. דבשר חיה ועוף טהורים [כלבים שם]. ואילה"ק דעכ"פ כיון דאיסור דרבנן נמי חיישינן למראית עין [כפ"ח תרע"ח ח']. איכ ה"ל יחשידוהו שמבשלן לאכלן. ואי"ל דרק שיחשדוהו שבשר עשה עבירה. אז שעשה השתא עבירה חיישינן למראית עין. מבא"כ הכא אף שעשה פעולה שעולה לדינה שמכין אע"פ לעבות עבירה. עכ"פ כיון דלהכא הוא. דשיחשדוהו שעבה עבירה לכבה. לא חיישינן. ליתא. דהרי לא תלה בהמה בשבת בזוג שבאתרה. מדמתני כתזלא לתיגנא [כפ"ח ש"ה י"ח]. והרי התם להכא הוא שיחשדוהו שמוליכה לאכרה. ואפ"ה חיישינן. וב"ל דדוקא כשהפעולה שעשה מצוי לאיסור עפי מלאיתר. כיליאת בהמה בזוג. דמצוי עפי שעשה כן שישמעו הקונים קול הזוג וידעו שהולה לאכרה. להכי חיישינן לתשדא. אבל הכא. וכי כל המבשל לצורך אכילת עצמו מבשל. ולא להאכיל לאחרים או לכלבים. תדע. דאל"כ כל דבר האסור באכילה יהיה אסור נמי לבשל מה"ע. שיחשידוהו שלאכילתו מבשל[ויעיין. מש"כ בקופת הרוכלים כס"ד דף י"ח ע"ב] וכן יש להביא ראיה מחולין [פ"ב מי"ח] סי' ע"ג וע"ש: ג) דמותר באכילה אף מדרבנן: ד) תנא בישול לרבותא דהיתירא דבשר דגים. ותנא העלאה לרבותא דאיסורא דשאר בשר. דאפילו בשר עוף דאסור רק מדרבנן. אסור להעלות עם הגבינה על השולחן. דגזרינן שמא יעלה בשר בהמה בכלי ראשון על השולחן. ויאכלנו ביחד עם הגבינה מכלי ראשון. דאסור מדאורייתא. דהו"ל כמבושל [פ"ח]. [ואילה"ק עכ"פ הו"ל גזירה לגזירה. דגזור שוף אטו בהמה והעלאה אטו אכילה. וכדאמרינן בפ"ם [ק"ד כ'] גזירה העלאה אטו אכילה. וא"ל דלגזור גזירה דנקט הש"ס אלו דוקא. והעלאה אטו אכילה לא מחשב גזירה]: ה) דהכי אפילו באכילה נמי מותר. ואיידי דרישא דנקט לשון ביטול כבי' ב'. נקט נמי הכא בכלל לשון בשול: ו) כגון שיש הוכחה שנדר רק מבשר בהמה[ועוף]. מיהו לדידן דגים לא נקראו בשר. ומותר בהן בכל גוונא. דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם [י"ד רי"ז הט"ז סק"ט]: ז) נ"ל דנקט ולא נאכל. אף דב"ש הוא וממילא נשמע. דכיון דלא עולה כ"ש דלא נאכל. אבל אתא לאשויי לא עולה ולא נאכל. דכמו בלא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אמר ר' יוסי כו'. הא קמ"ל דת"ק רבי יוסי היא. ומפני שסכח ולא הזכיר שמו בתרלה הזכיר שמו בסוף. והרי הוא כאילו אמר הלי דהעוף עולה ואינו נאכל דברי ב"ש וב"ה אומריס לא עולה ולא נאכל. ר' יוסי אומרס. בר' יוסי אומר זו מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה: בשולחן שאוכל עליו. דאיידי דממסמני ביה ידע אתי לאתנויי זה על גב זה: **ב** ובלבד שלא יהיו נוגעים זה בזה. דאי נגעי. אע"ג דטונן בטונן הוא בטו הדחה: שני אכסנאין אוכלים על שלחן אחד. דוקא שאין מכירין זה את זה. אבל מכירין זה את זה אסור שמא יטול אחד מהן משל חבירו ויאכל. והלכה כרשב"ג: **ג** טיפת חלב שנפלה. בתוך הקדירה על אחת מן החתיכות שעולה אין לרוטב. ולא הניס את הקדירה ולא כסה אותה. הרי לא נחלק טעם הטיפה אלא לאותה חתיכה בלבד: אם יש בנותן טעם באותה חתיכה. כלומר אם אין באותה חתיכה לבדה ס' לבטל הטיפה. מיד נאסרת החתיכה ואוסרת חברותיה ולריך ס' כנגד כל החתיכה: ניער את הקדרה. בהניס בה מיד. קודם שקבלה החתיכה טעם מן הטיפה. דהשתא נתערבה הטיפה בטולן: אם יש בנותן טעם באותה קדרה. כלומר אין כח בטיפה לאסור כלן. אא"כ

אמר רבי יוסי זו מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל ח). באיזה שלחן אמרו. בשולחן שאוכל עליו ט). אבל בשולחן שסודר עליו את התבשיל. נותן זה בצד זה ואינו הוששי): **ב** צורר אדם בשר וגבינה במטפחת יא) אחת. ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה יב). רבן שמעון בן גמליאל אומר שני אכסנאין יג) אוכלין על שלחן אחד. זה בשר. וזה גבינה. ואין הוששין יד): **ג** טיפת חלב שנפלה על החתיכה טו). אם יש בה בנותן טעם באותה החתיכה טז) אסור יז). ניער את הקדרה יח). אם יש בה בנותן טעם באותה

סי' קי"ד. שמפרש בהא דסתס ואח"כ מחלוקת. בשאין הלכה כסתס שלא אמרו הלכה כמחלוקת. אלא אזלינן באותו מחלוקת כמאן דמסתבר טעמיה. וא"כ קושית הר"ב והתוס' מעיקרא אינה קושיא ובספרי ספר לחם חמודות סעיף ב' דפרקין כתבתי יותר בזה בס"ד]: נותן זה בצד זה ואינו מוסס. ובלבד שלא יהיו מוגעים זה בזה. הר"ן: **ג** טיפת חלב בנפלה. על החתיכה. פי' הר"ב שעולה חוץ לרוטב. מכיס הטור סי' ל"ב. כגון שהחתיכה שתחתיה קלתה חוץ לרוטב וזו מונחת עליה ע"כ. ומ"ש הר"ב ולא כסה. בברייתא ופירש"י מפני שמי הטוליס עולין עד פה ויורדין: אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה. כתב הר"ב כלומר אם אין באותה חתיכה כו'. ואוסרת חברותיה דחתיכה עלמה נעשית נבלה ובניער לו כסה לבסוף. כדאמרינן בגמרא הברייתא אלימתא לא ניער כלל ולא כסה כלל מבלע בלע מפלע לא פלע וז"ל הרמב"ם פ"ע מהמ"א. בד"א בבלא נער הקדירה בתחלה כשנפל החלב. אלא לבסוף. ע"כ: הכחל

יבין תפארת ישראל יבין

בלא נאכל מודו ב"ש דאפילו בלינן. ה"ה בלא עולה אפילו בלינן אסור. ולא אמרינן גזירה לגזירה הוא. ולעיל]: ח) הא קמ"ל דת"ק ר' יוסי הוא. וה"ק ר' יוסי. כל הבשר אפילו על עוף אסור להעלות עם הגבינה לשולחן. מסוס דב"ש וב"ה פליגי בה. והרי הלכה כב"ה: ט) דרק שם חיישינן שיערבם רותחין ויאכלם. י) למראית עין. שיחשבו שיאכלום יחד. או אינו חושש שיטעה עי"ז להאכלם יחד. ובלבד שלא יגעו זב"ז. וכמ"ב: יא) טוך: יב) ונשנגעו זה בזה ואחר מהן לח ולונן. לריך להדיח מקום מגיעתן יחד [ס"ך ל"א סק"ח]. וכשאחד מהן שמן. שומן מסרך סריך ובעי שפשוף היטב [תורת הבית קי"ב ח']. וה"ה כשנגע בשר לו גבינה בכפת. ורולה לאכלו עם מין אחר ממין שנגע בו. נמי דינא הכי [ל"א ס"ג]: יג) שסתם אכסנאין אין מכירין זה את זה: יד) אין לחוש שיאכל זה משל זה דאין מכירין זא"ז. אבל במכירין זה את זה. אפילו מקפידין זה על זה. חיישינן שיאכלו יחד. מיהו בהגיהו בגיליון להכירא. דבר שאין דרך להביאו על השולחן. או שדרך להביאו אבל אין משתמשין בו בשעת אכילתן. מותרים לאכול יחד אפילו מכירין זא"ז [פ"ת כ']. [ואין לדקדק. דשפי הוה שייך למנקט הך דרשב"ג כשאנס ח'. דנמי מייתי בחשש אכילה. דגל דנקט למלתא דרשב"ג הכא. לאפוקי מת"ק דמ"ב. דמשמע מדבריו דרק בנגיעה אין מושמין שיגעו זב"ז במופרשין זמ"ז. אבל בחשש אכילה אפילו מופרשין חייסינן שיאכלם יחד. וכשאנס ח'. להכי קמ"ל רשב"ג דלא מבעיי' לנגיעה אין מושמין בשמופרשין. אלא גם לאכילה אין מושמין בשמופרשין זמ"ז. הייטו באין מכירין זא"ז. ומשנה ח' דתנא אסור לעלותן. מיירי במיוחדין לאנס אחד. או במכירין זא"ז]: טו) על חתיכת בשר שבתוך קדירה רותחת: טז) ר"ל שאין בחתיכה ס' נגד הטיפה שנפלה עליה: יז) ואפילו היו עוד חתיכות בקדירה. רק שחתיכה זו שנפלה עליה הטיפת חלב. היתה מונחת על חתיכה אחרת שמקלתה חוץ לרוטב. ועי"ז החתיכה שנפל עליה הטיפה היתה טולה חוץ לרוטב. אם לא הניס נ"כ ולא כסה הקדירה מיד אחר נפילת הטיפה. נ"כ כך הדין. שלריך שיהיה באותה חתיכה ס' ואין הבאר שבקדירה מלטרף לבטל הטיפה. וכשאין בה ס'. שאר החתיכות מותרות. רק שאותה חתיכה שהיתה מונחת עליה החתיכה שנאסרה. ונגעה בה. נאסרה כדי נטילה במקום נגיעתה [כדי נטילה הוא כעובי רוחב אגודל [ק"ה ס"ד]. ולר"ן חולין [דכל"ד ח']. כדי נטילה הוא רק קלת עב יותר מקליפה]. ודוקא כשהחתיכות כחושות. דכל חס בחס בלא רוטב. דוקא כשהאיסור אסור מחמת עלמו כנבילה. או בשר חס שנגע בנבילה חמה. איסור טולו. דגם בב"ח מחשב איסור מחמת עלמו. ולא בקאין גביה לחלק בין כחוש לשמן בכבל איסור מחמת עלמו. אבל הכא שהחתיכה העליונה אינה אסורה מחמת עלמה. רק מחמת שבלעה חלב. בקאין נבה לחלק בין כחוש לשמן. דהחלב שבלעה מחשב איסור כחוש. ואם היא עלמה נ"כ כחושה. וגם החתיכות שאלה כחושות. אינה אוסרת להתיכה שנגעה בה רק כדי נטילה. אבל אם אחד מהחתיכות במינה אז אוסרת לחתיכה שנגעה בה טולה [ס"ך קיה סק"ז ושפתי דעת שם]. מיהו אם ניער או כיסה הקדירה אחר זמן מה אחר נפילת הטיפה. אפילו היו החתיכות כחושות צריך שיהיה ס' נגד כל החתיכה שנפל עליה הטיפה. [ואילה"ק למה בנפלה הטיפה על חתיכה שטולה חוץ לרוטב נאסרה כולה. הרי כל חתיכה צלוייה. מלותה. אפויה [וסי' צמא]. כשהן תמין ונגע בהן איסור כחוש. והן נ"כ כחושין לא נאסרו רק כדי נטילה [כסי' קיה ס"ה]. והרי טיפת חלב איסור כחוש הוא. ומדסתם התנא. משמע אפילו החתיכה גמי כחושה. ואי"ל דהכא שאני דהחלב איסור גלוי. ליתא דהרי אף באיסור גלוי אמרינן בנטף רוטבו על הבשר חס וחזר אליו סני בטילה [כפסחים ס"ז מ"ב]. ואי"ל דהכא שאני. מדנגע האיסור דהייטו חלב בהחתיכה שתוך הקדירה. ועי"ז נבלע יותר בשומן החתיכה ע"י הבל הקדירה. [המשבלות ל"ד סק"ח]. ליתא. דהרי אף בכה"ג א"ל הכא יותר מכדי טולה [כסי' קיה ס"ד]. י"ל דהכא דאיכא תרתי. שהאיסור גלוי. והסיבה חוץ הקדירה. אוסר כולו. מיהו לדידן דלא בקאין נחלק בין כחוש לשמן. בלא"ה לא ק' מידי. דאף דהבשר כחוש. כיון דהחתיכת בשר חס שנגע בחלב חס. מחשב כאיסור מחמת עלמו. והרי בכה"ג אפילו כחוש אסור לדידן [כש"ך קיה סקי"ד]. ודלא כמשמע לכאורה מש"ך ל"ב סק"ז]: יח) מיד אחר שנפלה הטיפה על החתיכה. ניער הקדירה שתבוא החתיכה שנפל

סי' ל"ב. הרי לא נחלק טעם הטיפה אלא לאותה חתיכה בלבד: אם יש בנותן טעם באותה חתיכה. כלומר אם אין באותה חתיכה לבדה ס' לבטל הטיפה. מיד נאסרת החתיכה ואוסרת חברותיה ולריך ס' כנגד כל החתיכה: ניער את הקדירה. בהניס בה מיד. קודם שקבלה החתיכה טעם מן הטיפה. דהשתא נתערבה הטיפה בטולן: אם יש בנותן טעם באותה קדרה. כלומר אין כח בטיפה לאסור כלן. אא"כ

באיזה שלחן אמרו כו' מיי' פ"ע מה' מאכלות אסורות ה"ב סמ"ג לאוין קמ"ח טור"ש יו"ד סימן פ"ח סעיף ה': **ב** צורר אדם בשר וגבינה כו'. ק"ז ע"ב מיי' פ"ע מה' מאכלות אסורות הי"ז סמ"ג לאוין קמ"ח טוש"ע יו"ד סימן ע"ח: רשב"ג אומר שני אכסנאין כו'. ש"ס י"ב ע"ח מיי' שם הל' ח' סמ"ג שם טוש"ע שם סימן פ"ח ס"ב: **ג** טיפת חלב שנפלה על החתיכה. ק"ח ע"ח מיי' פ"ע מה' מאכלות אסורות ה"ח סמ"ג לאוין קמ"ח טוש"ע יו"ד סימן ל"ג סעיף ג': ניער את הקדרה. מיי' וסמ"ג שם ס"ע שם

שנויי נוסחאות

זו מקולי. בד"ג ובכי"ף ד"ק וה..; ובכי"ר מ' וג' דבר זה.. וכ"ה בכס"ד. בשלחן שאוכל (עליו): ובכי"ק ובכי"ר ג' ובכי"ף ד"ק שהוא אוכל.. וכ"ה בד"ג (ובס ליתא). שסודר. בד"ג ובכי"ק ובכי"ף ד"ק שהוא סודר. נותן זה בצד זה ואינו. בד"ג ובכי"ר ג' נותן זה בצד זה וזה בצד זה ואינו. **ב** שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד. בכי"ה אף שני אכסנאין אוכלין כאחד וכ"ה אף גם בד"ג ובכי"ק ובכי"ר ב' וג' ובכי"ף ד"ק. ואין הוששין. בכי"ק ובכי"ה ובכי"ר ב' ואינו.. **ג** על החתיכה. בכי"מ.. חתיכה; בכי"ר ובגליון כי"ה.. הת כה של בשר; בכ"ק להחתיכה; בד"ג לתוך חתיכה. אם יש (בה). בכי"ר מ' ליתא וכן בסמ"ן; בכי"ר ב' אם יש שם. באותה חתיכה (אסור). בד"ג ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ה ובכי"ף ליתא; בכי"ר ג'.. אסורה; בכי"ר ב'.. חתיכה היא אסורה וכל הקדרה טותרת וג' מלות החתרוטות ממקון בס ויפס מתקון מהא דמ"ר כיון שכהן טעם כו'(ד"ס). ניער. בכי"ר מ' נוער וכ"ה בכי"ק ולכ"י זס ליתא גבי חתיכה המלה (אסור) יש לפרש דעלה טונה קמ"ל שנוער כו' (ד"ס). באותה קדרה (אסור). בכי"מ ובכי"ר מ'.. אסורה וכ"ה בד"ג (ובס בטעות אותה..); בכי"ק ליתא.

תוספות חדשים

נלאה דסתס אלפס כ"ם. אלא דסתם דתנא אזיל עם קדמות ודלמי כלי אלמון הוא]: **ג** בתוי"ט ד"ה טיפת חלב כו' מסיים הטור כו' זכו לשיעת ר"י אבל לדעת רש"י

תוספות רע"ק

ג (אות לט) תוי"ט ד"ה אם יש בה. ובניער אז בסה לבסוף. אינו מובדח פליט יושב שם הרין;

דאפשר דהר"ב סבר כהר"ן דאפי' בלא ניער בסוף. ההתיכה אוסרת כולם אם אין בהם ס' נגד כל החתיכה. ואתא דאמרי' מבלע בלע מפלע לא

הכחל קורעו ומוציא את חלבו. פי' הר"ב קורעו שו"ע ומחו בכוחל. ומותר אח"כ לבשלו עם בשר בקדירה דחלב שחוטה מדאורייתא שרי [כדאמרינן דף קי"ג בחלב אמו שחוטה. פירש"י. דאמו משמע הראויה להיות אם. ולא משנשחטה] אלא דרבנן גזרו דלמא אתי למיכל בשר בחלב וכיון שהוציא את החלב כל מה שיוכל להוציא. הו ליכא למגזר. כ"כ הרא"ש: לא קרעו אינו עובר עליו. פי' הר"ב אם בשלו לבדו בקדירה ומותר לעשות כן לכתחלה. כן נמצא בב"י להרשב"ם שמה על ר"ת שהאריך קריעה במקלת. דליבעי קריעה מעליא. או לא ליבעי כלל. והרא"ש כתב טעם לדעת ר"ת. ואין לי להאריך בזה. ומ"ש הר"ב וכחל עצמו מן המנין ע' פרק דלעיל מ"ה. ומ"ש והכחל נשאר לעולם אסור. לשון הב"י וטעמא משום טעם הבשר הנבלע בחלב שבכחל. והר"ן כתב כחל עצמו אסור. פירוש מפני מרחית העין שאע"פ שרחוי להתיר כחל זה מפני שהחלב יצא ממנו ונתבטל [וכו'] אתי למשרי חתיכת נבלה. ע"כ. ["והדברי הר"ן הם בס"פ גיד הנשה. וכ"ל דאינו ר"ל חתיכת נבלה ממש דהכיא הויא חשאה רחוקה. אלא ר"ל הנעשית נבלה ע"י בליעת חלב. הו שאר איסור שלא היה בה ששים לבטל דהשתא הויא דומיא דכחל שאיסורו ג"כ מחמת בליעה]: ד ואסור בהנאה. דתלתא קראי [כתיבי] אחד לבישול. ואחד לאכילה. ואחד להנאה. כמ"ש הר"ב במ"ש

פיק

קדרה. אסור יש). הכחל כ). קורעו כא) ומוציא את חלבו כב). לא קרעו כג) אינו עובר עליו כד). הלב קורעו ומוציא את דמו כה). לא קרעו כו). אינו עובר עליו כז). המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן אינו עובר בלא תעשה כח): ד בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה. אסור לבשל ואסור בהנאה. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה. בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה. מותר לבשל ומותר בהנאה כט). רבי עקיבא אומר דיה ועוף אינם מן התורה שנאמר. לא תבשל גדי

יש בה טעם ליתן בכל הקדרה: הכחל. דלי הבהמה: קורעו ומוציא את חלבו. קורעו שתי וערב ומחו בכוחל ומותר אחר כך לבשלו עם בשר בקדרה: לא קרעו אינו עובר עליו: אם בשלו לבדו בקדרה. ומותר לעשות כן אפילו לכתחלה. אלא אילו דבעי למיתני סיפא גבי לב. לא קרעו אינו עובר עליו אכל. איסורא מיהא איכא. תני נמי ריסא אינו עובר עליו. ואם בשלו עם בשר בלא קריעה משערים אותו בששים. וכחל עצמו מן המנין והכחל נשאר לעולם אסור: הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו אינו עובר עליו. להיות בכרת. ובמסכת כריתות [דף כ"ב] מוקי לה בלב עוף שאין בדמו כזית אבל בלב בהמה חייב כרת אם אכלו ולא קרעו לאחר בשולו. אבל בשר הלב אינו נאסר שהלב אלא חלב הוא ואינו בולע: אינו עובר בלא תעשה. אינו יכול לבא לידי לא תעשה. כלומר אין לאדם שמא יאכלנו ויעבור עליו דאי נמי אכיל ליה אינו עובר בלא תעשה: ד מותר לבשל ומותר בהנאה. דאין בו מנוס בשר בחלב דתלתא [גדי] כתיבי גבי איסור

שנויי נוסחאות

(את) חלבו. בכי"ק ליתא. (הלב כו' עליו). כ"ז ליתא בד"ג בטעות. אינו עובר בל"ת. בכי"ל ג' ובכי"ף ד"ק אינו עובר עליו.. ד בחלב בהמה טהורה. בד"ג ובכי"ק והלב.. בכל המצנה; בכי"ף ד"ק כאן עם חלב.. בשר בהמה טהורה.. בשר בהמה טמאה כו'. בד"ג ובכי"ק ובכל הכי' ובכי"ף ד"ק.. או בשר בהמה טמאה כו'; בכי"ל ג' הסדר בשר בהמה טמאה.. או בשר בהמה טהורה.. שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים. בכי"ל ג'. בחלב אמו לא תבשל גדי בח"א לא תבשל גדי בח"א ג"פ; בד"ג בת הכתוב מפורט רק כ"פ; בכי"מ.. בחלב אמו לא תבשל לא תבשל ג"פ.

תוספות חדשים

רש"י ז"ל אפי' מקלת תתיכה ברוטב אין מתפשט בטעם חוץ מאותו תתיכה ואין הכל מלטרף לבטל החלב ולדינא איכא פלוג אם אין התחרומים ז"ל שהש"ו פסק כרש"י והש"ך וסר"ח פסקו כר"י:

ראשון לציון

ג הר"ב סד"ה הלב קורעו כו' שהלב חלב הוא ואינו בולע [כל זה דברי רש"י ז"ל ע"ל ותוס' הביאו עליו שם ע"ש ותמיהני למה שתה המו"מ מכ"ז] עי' יסל"מ:

יכין תפארת ישראל יכין

שנפל עליה תוך הרוטב. והיה בכיסה הקדירה מיד: יט) דמדניער מיד. הכל מלטרף לבטל החלב. [וכל זה לר"י כתוס'. דמתניתין מיירי שנפלה הטיפה על תתיכה שבולה תוך לרוטב. אבל לרש"י מיירי מתניתין אפילו בנפלה הטיפה על תתיכה שמקלתה תוך לרוטב. ויש לכל אחד מהפירושים קולא וחומרא. לרש"י קולא. דבשאין בכל הקדירה ס' נגד הטיפה שנפלה על תתיכה שקלתה תוך הרוטב. ולא ניער ולא כיסה. אז רק התתיכה אסורה. ושאר שבקדירה מותר. ולר"י בכה"ג הכל אסור מדמקלתה תוך הרוטב [דלא כרש"ז ל"ב סק"כ]. ולרש"י חומרא. דבשאין בתתיכה זו ס' נגד הטיפה. רק יש בכל הקדירה ס' נגד הטיפה ולא ניער ולא כיסה מיד. לרש"י נאסרה התתיכה מיד. ואם אח"כ ניער וכיסה. לריכין שאר התתיכות ס' נגד התתיכה. ולר"י הכל מלטרף לבטל הטיפה. מדמקלתה תוך הרוטב. ולהש"ז קיי"ל כרש"י. ולפ"ד ולפר"ח רוב הפוסקים פ"ל כר"י [שם]: כ) דדי הבהמה. ואפילו של קטנה שלא הניקה עדיין: כא) שתי וערב: כב) ע"י שמטיחו בכוחל. או ע"י שנותנו במכבש. או שמקרעו שתי וערב בהרבה מקומות. ואז מותר לדחק גלגי אפילו לכתחילה. אבל אם בישלו. רק בהפסד מרובה מותר. אפילו בבישלו עם בשר. מיהו הטלאו מותר לגלותו בשפוד שלוה בשר. ולהתו אח"כ אף כשעדיין חם בכלי בשר. רק שאחר גלייה לא יבשלנו לכתחילה. ובדיעבד מותר [ל']: כג) כדינו: כד) משום בו"ח. אבל עכ"פ אסור אפילו בישלו לבדו. עד שיהא חמשים וט' במיס נגד הכחל [ש"ך ל' סקט"ז] אז מותר גם הכחל. אבל בגלאו בלי קריעה מותר בדיעבד כבגלאו לבדו [ל' ב']: כה) קודם מליחה. ואח"כ מותר לבשלו. ובלא קרעו. וכבר מלחו אז גלאו. קרעו אח"כ ומותר. דע"י מליחה אז גליה לא בלע. דכבולעו כך פולטו. ואע"ג דעכ"פ הדם בעין מקובץ בהגלו. ובדם בעין שנפל על בשר בשעת מליחה. הרי לא אמרינן כבולעו כך

פולטו. עכ"ל שאני לב דשיע וחלק. ואינו בולע במליחה ולגייס אפילו דם בעין [ש"ך ע"ב סק"ג]. והמנהג להתיר גם הבשר שנמלח עמו. דדם המצוכם חוץ הלב הו"ל לגבי שאר החתיכות כדם פלוטה [שם]: כו) ונתבטל לו ממלח כך: כז) דדם שבשלו לו מלחו אסור רק מדרבנן. אבל עכ"פ נאסר הלב [בך הסכמת רוב הפוסקים [תוס' חולין ק"ט ח'. וק"כ ע"ח. וקי"ח ח'. והט"ז סי' ס"ע סקכ"ד. וש"ך שם סקמ"ב. ופר"ח שם]. מיהו לרש"י חולין [שם]. ולרמב"ם [פ"ו ממאכלות ה"ו וכפי שיטת רמ"מ שם]. דם שבשלו לו מלחו ואכלו חייב כרת. והכא להכי אינו עובר עליו. מדאיירי בלב עוף שאין בדמו שבלב כזית. ונקט תנא בעוף לאמעוטי דיוקא. דאפ"ס אסור הוא. דאלי מיעוט אסור מן התורה. ועי' בפרי מגדים בפתיחתו למליחה בעיקר ח'. דאף דקיי"ל דם שבשלו לו מלחו אסור מדרבנן אפ"ה אין להקל בכל ספקותיו]: כח) ר"ל אינו יכול לבוא לידי לא תעשה. דאי נמי אכיל ליה אינו עובר בלאו. ואילה"ק למה ליה הארכת לישנא. עפי הו"ל דאוכל עוף בחלב פטור. ותו דאין כאן מקומו סמוך ללב שלא קרעו. נ"ל דקמ"ל תנא דלא תקשה למה לריך לקרוע הלב קודם מליחה. הרי מדשיע וחלק לא בלע. ואי"ל שמא ישכח ויאכלנו אח"כ עם דמו. הרי נמי אי אכיל ליה לא עבר אדאורייתא. דדם שמלחו מדרבנן. ונתבטל כמ' דרבנן דלקולא. דוגמת מ"ש רש"ז [רפי' ל"ח] דכל שבדיעבד מותר לא חיישינן לכתחילה שמא ישכח. להכי קאמר שפיר בסמוך לו. המעלה את העוף וכו'. וכ"ל הרי גם בשר עוף בגבינה נמי אי ישכח ויאכלנו לא עבר אדאורייתא. ואפ"ה אסור לכתחילה להעלותם [כמ"ח]. אע"כ דדוקא היכא דבדיעבד לא עבר אפילו איסור דרבנן. לא חיישינן לכתחילה שמא ישכח. משא"כ הכא דאי משתלי עביד איסור דרבנן. אסור להכניס א"ע בספק דרבנן לכתחילה. ותו דמדמלוי כך לא מתבר ספק כלל. דהרי תולין במלוי אפילו להקל באיסור דאורייתא במבגרן כרעיה לאתורא [כי"ד ל"ב ס"ז]: כט) ועכ"פ מפני מרחית עין אסור

סיתבדו.

אור גדול

פרק ח ג במשנה הכחל קורעו כו'. בש"ך (יו"ד סי' צ' ס"ק ב') כתב דאין שום חילוק בכחל בין גדולה לקטנה. וכן נראה באמת דעת כל הפוסקים. וכן מבואר בשו"ת אור הדור. אך ראה זה מצאתי הרש הוא בס' האשכול הנדפס מחדש (בהלכות סליחת בשר עמוד 8) וז"ל כחל גדיים קטנים שאין דרכם להיות חלב בהם אם בשלם עם בשר הבל פ"ת ולא מחזקינן איסורא. עכ"ל. וכן ראיתי להרוקח (סי' תל"ז) כתב ורוקא כחל מניקה אסור. ולא ראיתי לשום אחד מהפוסקים שהביאו. ותפסו לפשוט שאין שום חילוק. ועיין בבעל העיטור (שער הבשר הבשר) בדיני כחל גבי הא דפסק כלישנא בתרא דאינו עובר עליו ואסור סים ומיתו כחל של מניקה הוא דאסור אבל שאינה מניקה מותר:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לאסור בשר בחלב. וחד מינייהו להוליא את הטמאה. שאם בשל בשר בהמה טמאה. אפילו בחלב בהמה טהורה מותר. ובאכילה מיהא אסור משום בשר טמא. וכן נמי תלתא בחלב אמו כתיבי וחד מינייהו למשוטי חלב טמאה. ואפילו הבשר טהור: פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה. גדי פרט לעוף שאינו בהמה. גדי פרט לחיה דאף ע"ג דחיה בכלל בהמה. אתא קרא יחידא ואפקיה. גדי ולא בהמה טמאה. וגפקא לן מדכתיב (בראשית כ"ז) ואת עורות גדיי העזים. וישלח יהודה את גדי העזים (שם ל"ח) כאן פירש לך הכתוב דגדי זה מעזים הוה. הא אם לא פירש יש במשמע אף שאר בהמה. מדאיצטריך ביה לפרושי: נאמר לא תאכלו כל נבלה. ונאמר באותו פסוק עצמו לא תבשל גדי בחלב אמו. דמשמע כל שטיגן בו איסור נבלה. יש בו משום בשר בחלב. ואיכא בין רבי יוסי הגלילי ובין רבי עקיבא. דרבי יוסי הגלילי סבר היה דאורייתא דכל שהוא אסור מבשר נבלה יש בו משום בשר בחלב. חוץ מן העוף שאין לו הלב אם. ור"ע סבר היה לאו דאורייתא. א"נ עוף מדרבנן איכא ביניהו. ר' עקיבא דפרים אינו מן התורה משמע הא מדרבנן יש בו איסור. אבל רבי יוסי הגלילי דלא פרים הוי ליסנא. שרי ליה לגמרי. והלכה כר"ע: **ה** קיבה. חלב הקרוש שבתוך הקיבה: נכרי ושל נבלה. הכי קאמר קיבת שחיטת נכרי שהיא נבלה. הרי זו אסורה: המעמיד. חלב: בעור של קיבה. דהוא בשר: אם יש בה. ליתן טעם. בחלב בחלב אמו שלש פעמים. פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה ל). רבי יוסי הגלילי אומר נאמר (דברים י"ד) לא תאכלו כל נבלה. ונאמר (שם) לא תבשל גדי בחלב אמו. את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב. עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב. תלמוד לומר בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם לא): **ה** קבת נכרי ושל נבלה לב). הרי זו אסורה לג). המעמיד בעור של קבה בשרה לד). אם יש בנותן טעם לה) הרי זו אסורה לו). בשרה שינקה מן הטרפה קבתה אסורה לז). טרפה שינקה מן הבשרה קבתה מותרת.

פרק ב' דקדושין: פרט לחיה. כתב הר"ב. דאע"ג דחיה בכלל בהמה. דכתיב (דברים י"ד) זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וגו'. אינו ואחמור וגו' הא כולל חיה בכלל בהמה. גמ' פ"ד ד' ע"א. ומ"ש הר"ב וגפקא לן מדכתיב וכו'. אריש מהדר. בשר בהמה טהורה וכו' דכל בהמה במשמע. והכי איתא בגמרא. מנה"מ [פירש"י דכל בהמה במשמע] א"ר אלעזר אמר קרא ושלח יהודה ונומר. ולשון רש"י בפירוש המשנה. ולא בהמה טמאה. אבל בהמה טהורה דלאו גדי כגון פרה ורחל אתרבאי מקרא כדקתני בברייתא בגמרא ע"כ. ומ"ש הר"ב מדכתיב ואת עורות גדיי העזים וישלח יהודה גדי העזים. אריבי תרי קראי. כדי שיהיו ב' כתובים הבאים כאחד דאין מלמדין. דאי ליכא אלא חד קרא ליכא מיניה. כדאיתא בגמרא: [ולבהמה טמאה. ור"ע אינו חולק אלא מפרש לדברי ת"ק. כך הוכיח הרא"ש מהרי"ף שהביא לדר"ע ולא לדר"י הגלילי. והא דתנן ר"ע אומר בל' פלונתא. כבר הראיתי כיולא בהם במשנה ו' פ"ג דבכורים]: **ה** קיבת נכרי ושל נבלה אסורה. בגמרא מקשינן אהא דאמרינן בפ"ב דע"ז במתני' ס' דטעמא דאסרו גבינה של נכרים. מפני שמעמידין אותה בעור קיבה של נבילה וכדכתב הר"ב התם וסכא. ומשמע הא קיבה גופה שריא. ומשנינן ל"ק כאן קודם חזרה כאן לאחר חזרה דרבי יוסנא דהתם במשנה: המעמיד בעור של קיבה כשרה וכו'. מ"ש הר"ב בשם הרמב"ם בקיבה עצמה דנבלה דהייט החלב הקרוש כו'. לא דק. דלהרמב"ם אין חילוק בין קרוש לגלול. וכמו שכתב בטור סי' פ"ז. וכתב הכ"מ [פ"ט מהמ"א] של"ל דבשרה שינקה מן הטרפה קבתה אסורה קודם חזרה נמנית. ע"כ. ועוד אכתוב מזה לקמן. ומ"ש הר"ב בשם רש"י דחלב הקרוש כו' חלב גמור הוא מדתנן במתני תין כו' כתב הרא"ש דלא גרס בגמרא המסקנא שכתב הרמב"ם. ע"כ. ובדברי רש"י איתא דנקט קרוש דהוי רבותא דאפילו קרוש אסור. ולרש"י בשרה שינקה מן הטרפה קבתה אסורה. אף לאחר חזרה נמנית. ועיין עוד מזה לקמן. וכתב הכ"מ דהייטו טעמא דחלב הכתוב בבהמה לאו כבהמה בגמלא בה דיינינן ליה אלא הרי הוא כמונח בקערה ודינו כמקום שבא משם ודין חלב גמור יש בו לכל דבר. ומאי דאמרינן בפ"ב דמס' ע"ז [דף כ"ט] דפירשא בעלמא הוא [כמ"ש הר"ב שם בקיבת עגלי ע"ז] לאו למימרא שיהא כפרש. דהא אסרינן ליה בהדיא בתר חזרה דקתני בשרה שינקה מן הטרפה אסורה אלא הכי קאמרינן שפורש מגופה ואינו כגופה. ומש"ה בשרה שינקה כו' וטרפה שינקה כו' ע"כ: טרפה שינקה מן הבשרה קבתה מותרת. גמ'. והא קתני ריבא קיבת נכרי ושל נבלה הרי זו אסורה. ומסקינן ל"ק כאן קודם חזרה כאן לאחר חזרה. ומזה תמה הרא"ש על שיטת הרמב"ם דלדידיה ל"ל דבשרה שינקה מן הטרפה אסורה קודם חזרה נמנית. וכמו שכתבתי לעיל בשם הכ"מ. וזה דוחק דמשמע דהכי שחי בבוח כחדא מתניא ועל שניהם מפרש הטעם

מפני

יבין תפארת ישראל יבין

שיחבדוהו במבשל בשר טהור. ונפקא מינה דבעשה היכר שרי [פ"ז]. מיהו בבאפסר ביחבדוהו שעושה רק איסור דרבנן. שרי בלעגה. דאע"ג דכל שאסרו חכמים מפני מראית העין הפילו בחדרי חדרים אסור [כשבת קמ"ו ב']. זהו רק באיסור דאורייתא [כפ"ח דמ"ג בפ"ז פק"ג. ומג"א ס"א סק"ו. ועי' תוס' כתובות ס' ע"א ותוספות ע"ז [די"ב ת"ל] בשם רבינו ניסים גאון לא קיי"ל כן אפילו באיסור דאורייתא. וכ"כ הרי"ן פ"ק דגילה [דקפ"ה ב']: ל) שאינן נקראים גדי: לא) ונפקא מינה בין ר"ע לר' יוסי. חיה. דלר"ע חיה מותרת מדאורייתא בחלב. ועוף נ"כ לדידי' עכ"פ מדרבנן אסור. וכדקאמר אחיה ועוף שניהן אינן מן התורה. משמע דעכ"פ מדרבנן אסור. ולר' יוסי חיה אסור מדאורייתא. ועוף אף מדרבנן שרי. עוי"ל דכ"מ בהמה טמאה דלר"ע שרי מדאורייתא ולריה"ג מדאסור משום נבילה ויש לה חלב אם אסור. וקיי"ל כר"ע [פ"ז]: לב) ר"ל חלב שנמלא קרוש בקיבת עגל הינוק שנחתו נכרי ששחיטתו כשאר נבילה: לג) ולא קיי"ל כן. אלא כל החלב שבקיבת נבילה שינקה מטהורה שרי. דלא כגופה מחשבה. וגם לא חיישינן שהטהורה ינקה מטמאה מדלא בכיח כן. ועכ"פ דין חלב יש לו אפילו הוא קרוש. ואסור כשבשלו עם בשר [ס"ך פ"ז סקכ"ה. והט"ז שם סק"ז]: לד) שנתן עור הקיבה לתוך החלב כדי שעי"ז יקרש החלב ויהיה נעשה גבינה: לה) שאין בהחלב ס' נגד העור: לו) דאף דדבר המעמיד אפילו בטלף לא בטל. הייטו כשהדבר המעמיד אסור מחמת עצמו. כגון עור קיבת נבילה. ומש"כ בבשר וחלב שאינו אסור רק ע"י הערובתו [פ"ז י"ח]. מיהו בשר בכתיבת כגון שרי בדיעבד בהעמיד בו. אפילו אם הבבר היה מנבילה. וא"ל לבטלו בס'. ורק לכתחילה אסור [שם] ופי' מ"ש בדיעבד אלו מגבינה [בפ"ז]: לו) ר"ל חלב שנמלא בקיבתה. וי"א דלפי מאי דמסיק הש"ס דהלכתא דבשרה שינקה מטריפה שרי. א"כ לא קיי"ל כמתני'. ואפילו נמלא החלב לעגל. פירשא בעלמא הוא. ולא קיי"ל כן. אלא

פרט לחיה ולעוף ובחמה טמאה. מכילתא מספיק פיר פרשה כ' ספרי לא לא ספקא ק"ל: ריה"ב אומר נאמר לא תאכלו כל. שנמ ק"ל ע"ב מכילתא שם וספרי שם כל סמכנה: **ה** קיבת נכרי ושל נבלה הא' אסורה. קפ"ז פ"ח עבודה זרה ל"ה פ"ח ירושלמי כיצ: פ"ח ה"ח עבודה זרה ס"ג: המעמיד בעור של קיבה כשרה. מיי' פ"ל מה' מאכ"א ומ לאמרות הי"ם ופ"מ הס"ז וכי' בסכנות ונכ"מ ונכ"מ סמ"ג לאוין קכ"ל מרמ"ם י"ד סי' פ"ז סעי' י"ח:

שנויי נוסחאות

ולבהמה טמאה במכ"ל ובהמה.. אח"ל שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב. בד"ל וכי"ק אח שהוא אסור.. מלבשל וכ"ה שהוא אסור גם בכי"ר מ' וג'; בכי"ל ב'.. שאסור בנבלה אסור.. וכ"ה שהוא אסור גם בכי"ה (ובכ.. אסור משום בשר בחלב). שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל. בד"ל ובכי"ק שהוא אסור משום נבלה אינו דין שיהא אסור מלבשל וכ"ל בכי"מ ובכי"ה ובכי"ר ב' (ובכה .. לבשל). עוף שאין לו חלב אם בד"ל. ובכי"ק העוף.. בכי"ר ג'.. חלב אמו. **ה** קיבת נכרי. בד"ל ובכי"ק ובכי"ה. הנכרי. בעור של קבה (בשרה) בד"ל ובכי"ק בעורה של קבה ולאיתא וכן ליתה בכל הכ"י; בכי"ף ד"ק.. קבה נבלה. אם יש בנ"מ. בד"ל ובכי"ק ובכל הכ"י אם יש בה. ברפה שינקה. בד"ל ובכי"ק ובכל הכ"י וטרפה.

ראשון לציון

ד תר"ב ד"ה פרט לחיה כו' ונפקא לן מדכתיב ואת עורות כו'. עיין יש סדר למשנה:

לקוטים

פ"ח ד תוי"ט ד"ה פרט וכו' ולשון רש"י וכו'. סתם לן רבי נתנאל דהו"ל לפיוטי דברי לשון רש"י שנמצי אינו ענין למ"ש ההוי"ע בסדור דלקש דל"מ מוישלח יהודה וכו' דהכוונה לאו בריאה הוא ולוקח ריבוי כלל אלא כונת רש"י ז"ל על מ"ש אח"כ בריאה בגמ' ת"ר אין לו אלא בחלב אמו חלב פרה ורחל מנין תלמוד ק"ו וכו' ומסיק דנפקא מיבוייא דק"ל יהיה דכתיב פעם אחת בחלב אמו ופירש"י ז"ל שם דאותה בריאה פליג אדר"ל דלעגל וגדי משמע ליה גדי דוקא ומאר בהמות

מפני שבנום במיעיה לח): ן חומר בחלב מבדם וחומר בדם מבחלב לט). חומר בחלב שהחלב מועלין בו מ). וחייבין עליו משום פגול ונותר וטמא מא). מה שאין כן בדם מב). וחומר בדם שהדם נוהג בבהמה וחיה ועוף. בין טמאים ובין טהורים. וחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד:

מפני שבנום במיעיה. ע"כ. ולי עוד קושיא דאדתני בתר חזרה מרפה שינקה מן הטרפה קבתה מותרת. ליתני רבותא דאפילו כשרה שינקה מן הטרפה קבתה מותרת: ן חומר בחלב מבדם וכו'. מכוס סיפא שהדם נוהג כו' תנא לה הכא: וחייבין עליו משום פגול וכו'. בענין איסור חל על איסור עיין בפ"ג דכריתות[מ"ד]. מה שאין כן בדם כו'. [*ע'[מ"ם] בפ"ה דמסכת יומא מ"ו] כתב הר"ב. ומכוס פיגול אין בו כו'. וכגון טולה כו'. דכתיב וזרק הכהן[את]הדם וגו'. והדר והקטיר החלב. וכ"כ רש"י. ופליגה בעיני דהך קרא בסדר אחרי בפרשת שחוטי חוץ לענין שלמים כתיב והא"ל לכתוב קרא דבפ' טולה בסדר ויקרא וזרקו את הדם וגו' וערכו וגו'. את הנתחים וגו' וכ"כ רש"י והר"ב במ"ד פ"ד דזבחים. ומ"ש הר"ב אבל דם דהוא גופיה מתיר הוא. גמ'. ול' רש"י דבר שאין אחר מתירו אלא הוא מתיר עצמו. ע"כ. והייגו דאלב אע"פ שהוא מתיר הבשר לכהנים. כדכתיב בשמואל [א' ב' י"ז] פר' עלי הכהן. קטר יקטירון כיום החלב וקח לך. מ"מ יש להם מתיר דהייגו הדם. ובתוס' פ"ד דזבחים דף מ"ג כתבו דלא חשיבי מתיר כיון דאם נטמאו או אבדו תרי בשר באכילה ע"כ. ומ"ש הר"ב ומכוס טהר וטמא נמי אין בו. דכתיב בדם תרי מיעוטי כו' מפורש בס"ד במ"ה פ"ד דזבחים: שהדם נוהג בבהמה וחיה ועוף בין טמאים בין טהורים. עמ"ש ברפ"ה דכריתות:

ן חומר בחלב מבדם. קפ"ז פ"ג: שהחלב מועלין בו. ק"ז ע"א מי' פ"ג מ' מעילה ה"ח: וחייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא. מי"י פי"ח מה' פסולי המוקדשין ה"ז וה"ח: מה שאין כן בדם. מי"י עם וה' כ"ל ופ"ב מה' מעילה ה"ח: וחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד. מ"י פ"ז מה' מאכלות אסורות ה"ח ס"מ"ג לאין קל"ח מוס"ע י"ל סימן ס"ד סעי' מ':

שנויי נוסחאות

שבנום. בכי"ק ובכי"מ ובכי"ל כ' וג' שהוא בנום. ן וחומר) בדם מבחלב. בד"נ ובכי"ק ובכי"מ ובכי"ל כ' וג' ליתא. (חומר בחלב) שהחלב. בכל הכ"ל ליתא. ונותר. בד"נ ובכי"מ נותר. והומר בדם. בכי"ק ובכי"מ ובכי"ל לי' וב' חומר. וב"ה בכי"ל ג' (ומה בדם מבחלב). וחיה ועוף. בכי"מ בחיה ובעוף; בכי"ה ובחיה ובעוף; בד"נ ובכי"ק ובכי"ל כ' וג' ובחיה ובעופות. בין טמאים ובין טהורים בד"נ ובכי"ק ובכי"ל לי' וג'.. בין טהורים; בכי"מ הסדר בין טהורין בין טמאין. וחלב. בד"נ ובכי"ק ובכי"ה ובכי"ל ג' וחחלב. (בלבד) בכ"ל ג' ליתא.

לקוטים

לחמות מגדי יתירא נפקי דאי ס"ל גדי הכל במשמע לאילו עגל ועלה למה ליה לרבוי חלב פרה ורחל והא אמו כתיב ע"כ ולכרייתא זו כיון דמ"ש למתני' דפרה ורחל אזרבלי מקרא וכו' נמצא דמה שסמך התו"ט פירוש רש"י זה על דרשה דר"ח דלעיל רצה לקרב אם המרוחקים ואיתו הכוס' כתבו דלעולם הך ברייתא לא פליגי אדר"ח דהא דאיצטי קרא לרבוי הייגו בשלימו מינו כגון פרה בחלב גדי אבל פרה בחלב מינה הא דרשיק לעיל כ"מ בנאמר גדי אפילו פרה ורחל במשמע עד כאן. (ש"ל): ה במשנה המעמיד המעמיד בסמיך כולהו מילי דקיבה ואח"כ ליתני דין עור הקיבה להודיע דרשא דוקא בשמיט קודם חזרה וסיפא לאחר חזרה ובייעתא לדברי הרא"ש ז"ל שבניה התוי"ט. ואחר זמן מצאתי כדברי לפני"ח ז"ל בסימן פ"ז מהלכי מצר. (ש"ל): שם במשנה בפני שבנום כו' הוצרך להסיר בפירוש הטעם דלא תימא מכוס דפרשא בעלמא הוא אלא מגמר ונ"פוקי ממש' דאמרה.(ש"ל): הר"ב ד"ה קיבה וכו' הכי קאמר וכו' כן הוא בגמ' והק' התוס' תימא מלי קמ"ל דקיבת נבלי נבילה הא שמעי' לה מפ"ק במתני' ולא הל"ל הכא אלא קיבת נבלי תחורה ע"כ ואפשר לתרץ לע"ד דהיינו לא תני אלא קיבת נבלי אסורה הוה אפשר למשמע דלעולם מתני' לאחר חזרה נמי ור"א היא דס"ל סתם מתשבת נבלי לע"ז ולפי' אסורה מכוס דאפילו פירשא דע"ז אסור לבל לעולם דקיבת נבילה בעלמא בריא ומ"ה תני נבלי ולא נבילה דהלה להודיע דמשנה זו בשמיט קודם חזרה ולינה אסורה בשביל מתשבתו אלא לפי שהיא נבילה. (ש"ל): תוי"ט ד"ה קיבת וכו' כאן קודם חזרה משמתנו זאת בשמיט קודם חזרה ומ"ה אסר וכי אתמר דעור קבה הוא דאסור הא קבה שריא לאחר חזרה ומשמתנו זאת מכיון שמשמיט אע"פ שמזר בו לא זזה ממקומה ולא אמינו שלא לבשלה עוד כ"כ רש"י ובתבו התוספות וז"ל כאן לאחר חזרה ולפי זה שריא בשמיט אלא עכשיו נהגו העולם הדבר לאיסור ואין להקל ליקח בשר נבלי ובדיעבד מותר דאפילו לבתחילה שרי היכא דידעינן שלא נמלחה בטורה אלא שמבטר הדבר הוגל והתיקון בו לאיסור ומיהו היכא דמלחה בקבה בטורה אסורה ודאי מכוס בשר בחלב ע"כ. (ב"ד): שם ד"ה טרפה וכו' והא בתני היכא וכו' ה"ו אסורה והדר בתני בשמיט עד כאן לאחר חזרה ומ"ש כאן קודם חזרה וכו' פירש"י מבנה לאמרה קודם חזרה בשמיט ובכון שבנים לא זזה ממקומה ובנו אחרים לסתור ומ"ש הכי שתי בכות היינו בנת עדפה שינקה וכו' ובנת כשרה שינקה וכו'. (ב"ד): ן הר"ב ד"ה משא"כ וכו' הוא ולכם וכו' פי' דלכלהו תלתא מעוטי נחד קרא אינון דכתיב ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם כי הדם הוא בנפש יכפר ובקול הרמ"ז כתב הוא דכתיב כי הדם הוא הנפש ובודאי ט"ס הוא דהך קרא לא מגע ולא פגע וא"ל כי הדם הוא בנפש יכפר. (ש"ל): תוי"ט ד"ה חומר וכו' מכוס סיפא שהדם נוהג וכו' כלומר דדמי לפרקי דמכלתין דתני בהו נוהג וכו' ושיין בטיוס סר"ב בר"פ דלקמן. (ב"ד):

יכין תפארת ישראל יכין

אלא בין קרוש בין גלול לכתחילה אסור. ובדיעבד שכבר נתערב לו שכבר העמיד. מותר [פ"מ ס"ך סקט"ו]: לח) ומהגין לאסור לכתחילה אפילו החלב קרוש. מדמחזי כאוכל מנוף הטריפה [בס]: לט) מכוס סיפא. דבעי למנקט שהדם נוהג וכו'. תנא ליה הכא: מ) אף בקדשים קלין שאין בהן מעילה בחיוהן. מדהן ממון בעלים. עכ"פ יש מעילה באימוריהן לאחר שנזרק דמן: מא) באכלו בשוגג בטומאת הגוף. חייב ב' חטאות. מכוס חלב ומכוס טומאה. וה"ה באכלן פגול או נותר. חייב ב' חטאות: מב) דממעילה מיעטיה קרא. ופיגול ג"כ אינו חייב רק בשאכל דבר שניתר ע"י עבודה שבדבר אחר. כגון שאוכל חלב מקרבן שנתפגל. הרי הדם כשנזרק מתיר החלב למזבח. מבה"כ דם מקרבן שנתפגל. הרי הוא מתיר א"ע לזריקה. ומטותר וטומאה נ"כ מיעטיה קרא בהדיא אלא יתחייב בו:

תוספות רע"ק

ו [אות מ] חומר בחלב מבדם מדלא חשיב שחלב מבושל עובר עליו ודם מבושל אינו עובר כדאמר זעירי מנחות ד' כ"א מוכח דלא קיי"ל כזעירי בזה. וכ"כ הר"ן בחי' בסנהדרין ד' ק"כ ע"א ד"ה חנן כו' ע"ש. וק"ק לי דמ"מ יקשה לזעירי אמאי לא חשיב חלב שבשלו:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org